

ET FRIRUM I BYEN

- En undersøgelse af torsdagsfolkekøkkenet
som mødested på Indre Nørrebro

Af Gizem Cicek, Mira Hedemann & Rasmus Blindum

Gizem Cicek 48151

Mira Hedemann 46892

Rasmus Blindum 47791

Integreret speciale

Efterårssemesteret 2016

Plan, by & proces + Geografi

Institut for Mennesker og Teknologi

Roskilde Universitet

Specialevejledere:

Kristian Delica

Lasse Koefoed

Afleveringsdato: 30.01.17

Antal normalsider: 222.287 anslag, 92,6 normalsider á 2.400 tegn med mellemrum

Alle billeder og kort i specialet er taget og lavet af os.

Forsideillustration er lavet af Mie Sophie Bak.

Vi vil gerne sige stort tak til Lisbeth Bryhl og Jolle samt resten af torsdagsfolkekøkkenet for at tage godt imod os og lukke os ind i fællesskabet på Kapelvej 44 hver torsdag i efteråret 2016. Tak til alle der velvilligt har talt med os på Indre Nørrebro og gjort os klogere på potentialerne i folkekøkkener.

ABSTRACT

This master thesis explores how relational social networks and a sense of place are being developed through a weekly encounter in a local community kitchen in Indre Nørrebro, Copenhagen.

In Indre Nørrebro, Copenhagen a community kitchen has existed since the winter 2013. The kitchen was established because of gang conflicts that terrorised the area. A lot of residents felt unsafe walking around in their local area and they experienced the young men with different ethnic backgrounds walking around the streets as strangers. The purpose of the kitchen was to create encounters and strengthen relational networks between different residents and professionals in the area. Over time new groups of residents have moved into the area, and their idea of life in the street clashes with the existing groups of Indre Nørrebro. The area's sense of place is therefore changing. Now the kitchen also seeks to give the young men a different role in the area by hiring them as waiters. Through the methods of participant observation and interview we explore which residents and professionals that meet each other, how the encounters take place and which networks are being produced in the community kitchen. We also explore how some residents' sense of place influence the encounters that take place in the area and in the community kitchen. We are exploring this with concepts about sense of place, encounters and networks.

The master thesis concludes that encounters between some residents, the young men and professionals in the area do happen in the community kitchen. This means that the production of each other as strangers have lessened. Some of the new group of residents are not a part of the kitchen. This can be a result of the very exclusive vibe the kitchen has which is a clear strategy from the developers. On the other hand the exclusive vibe strengthens the feeling of being a part of an important network. The host of the kitchen has a role in making the kitchen a good place for encounters. The kitchen has succeeded in creating a bridging network and a linking network of residents and professionals, who can help each other in time of need in the local area.

INDHOLDSFORTEGNELSE

KAPITEL 1: INTRODUKTION

1.1 Indledning	s. 8
1.2 Motivation	s. 8
1.3 Læsevejledning	s. 9
1.4 Problemfelt	s. 10
1.4.1 Indre Nørrebro	s. 11
1.4.2 Handlekraft og bydelens identitet	s. 12
1.4.3 Integrationspolitik og lokale indsatser	s. 13
1.4.4 Torsdagsfolkekøkkenet	s. 15
1.4.5 Netværkskulturen på Indre Nørrebro	s. 17
1.5 Problemformulering	s. 18
1.6 Arbejdsspørgsmål	s. 18
1.7 Begrebsafklaring	s. 18

KAPITEL 2: METODE

2.1 Indledning	s. 22
2.2 Erkendelsesinteresser	s. 22
2.3 Positionering i felten	s. 24
2.4 Deltagende observationsstudie	s. 24
2.4.1 Deltagende observation og etnografiske interviews	s. 25
2.4.2 Common sense	s. 26
2.4.3 I felten	s. 27
2.4.4 Kontakt til gæsterne	s. 28
2.4.5 Feltnoter	s. 29
2.5 Semistrukturerede interviews	s. 30
2.5.1 Interviewguide	s. 32
2.5.2 Udførelsen af interviews	s. 33
2.5.3 Informanter	s. 35
2.5.4 Transskribering og meningskondensering	s. 36
2.6 Afrunding	s. 37

KAPITEL 3: TEORI

3.1 Sammenspil mellem teorier	s. 40
3.2 Stedsans	s. 41
3.2.1 Et relationelt rumbegreb	s. 41
3.2.2 Konsekvens ved globalisering	s. 42
3.2.3 Nørrebros mange stedsanser	s. 43
3.3 Mødet	s. 45
3.3.1 Encounters	s. 45
3.3.2 Mødet med figuren den fremmede	s. 47
3.3.3 Kulturelle neutrale møder	s. 49
3.4 Netværk	s. 50
3.4.1 Netværk og kapitalformer	s. 51
3.4.2 Afgrænsende og brobyggende social kapital	s. 51
3.4.3 Relaterende social kapital	s. 52
3.5 Samlet afrunding	s. 53

KAPITEL 4: ANALYSE

4.1 Analysestruktur	s. 55
4.2 En landsby i byen – Indre Nørrebro	s. 57
4.2.1 Landsbyfølelsen	s. 58
4.2.1.1 Plads til alle	s. 59
4.2.1.2 Det bliver i lokalområdet	s. 60
4.2.2 De engagerede og tilflytterne	s. 62
4.2.3 Livet på gaden	s. 64
4.2.3.1 Gaden som dagligstue	s. 64
4.2.3.2 Gadekær	s. 65
4.2.3.3 Følelsen af utryghed	s. 66
4.2.3.4 At møde hinanden i øjenhøjde	s. 68
4.2.4 Afrunding	s. 70
4.3 Torsdagsfølkekøkkenet – Kapelvej 44	s. 71
4.3.1 Et frirum i landsbyen	s. 71
4.3.1.1 Følkekøkken på Kapelvej 44	s. 73
4.3.2 Følkekøkkenet som samlingssted	s. 74
4.3.2.1 Et rum for dialog	s. 75
4.3.2.2 Værtsrollen	s. 79
4.3.2.3 Kendskab giver venskab	s. 82
4.3.2.4 Mødet skaber tryghed	s. 84
4.3.3 En madklub for inderkredsen	s. 89
4.3.3.1 Netværkskøkkenet	s. 91
4.3.3.2 Et begrænset antal pladser	s. 93
4.3.4 Afrunding	s. 95

KAPITEL 5: KONKLUSION

s. 98

KAPITEL 6: DISKUTERENDE PERSPEKTIVERING

6.1 Fredelige sameksistens	s. 101
6.2 Samarbejder mellem forskellige aktører	s. 102

LITTERATURLISTE

s. 104

BILAGSLISTE

s. 108

KAPITEL 1: INTRODUKTION

Blågårdsgade, Indre Nørrebro

1.1 INDLEDNING

Siden vinteren 2013 har beboere på Indre Nørrebro mødtes hver torsdag aften til et lokalt folkekøkken på Kapelvej 44, Nørrebro. Torsdagsfolkekøkkenet er særligt, da det fungerer som et netværksfolkekøkken for lokalområdet. Torsdagsfolkekøkkenet opstod som et resultat af en oplevet utryghed blandt mange beboere, ifm. bandekonflikter der fandt sted i området. Fortællingen om Indre Nørrebro som sted er under forandring. Området har over tid både været scene for bandekonflikter og gentrificering. Mange forskellige mennesker bor sammen på et lille areal og det kræver særlig pleje at få beboerne til at leve fredeligt sammen. Torsdagsfolkekøkkenet har også den funktion, at det skal mindske oplevelsen af utryghed blandt forskellige grupper af beboere på Indre Nørrebro.

Vi har gennem deltagende observation og semistrukturerede interviews undersøgt, hvilke møder der sker til torsdagsfolkekøkkenet, samt hvilke relationelle netværk der bliver dannet. Vi har interviewet både beboere på Indre Nørrebro og gæster til torsdagsfolkekøkkenet, samt professionelle aktører der arbejder i lokalområdet. Kapelvej 44 er et symbol på den stærke stedsans, der er blandt nogle beboere. De beskriver Indre Nørrebro som en landsby. Vi inddrager derfor det teoretiske begreb stedsans. Til at reflektere over, hvordan gæsterne og de professionelle aktører møder hinanden, samt betydningen heraf, inddrager vi begrebet mødet. Sidst har vi arbejdet med teori om netværk og social kapital for at undersøge, hvilke relationelle netværk der dannes til torsdagsfolkekøkkenet samt potentialet i disse netværk.

1.2 MOTIVATION

Vi blev i september 2016 opmærksomme på et "hemmeligt" folkekøkken på Indre Nørrebro, det såkaldte torsdagsfolkekøkken. Vi fik fortalt, at her kom det lokale politi, "speltmødre", professionelle aktører samt bandemedlemmer og spiste sammen. Gennem det at mødes og spise sammen, lærte mange af beboerne og de professionelle aktører hinanden at kende. Det skabte tryghed blandt gæsterne at kunne se hinanden i øjnene en gang om ugen. Vi måtte se nærmere på, hvordan dette frirum skabes, hvor bandekonflikter og utryghed bliver erstattet med nye møder og en nyfunden respekt for ens naboer. Derudover er der i forvejen også i specialegruppen en stor interesse for Indre Nørrebro. Et af gruppens medlemmer arbejder i Områdefornyelsen Nørrebro, mens gruppens to andre medlemmer laver frivilligt arbejde for organisationen Fritidsakademiet. Fritidsakademiet hjælper unge på Indre Nørrebro med at få et fritidsjob – bl.a. i torsdagsfolkekøkkenet.

Torsdagsfolkekøkkenet er finansieret af Kultur- og Fritidsforvaltningen og Områdefornyelsen Nørrebro. Udefra ligner folkekøkkenet et sted, hvor hvide middelklasse beboere på Indre Nørrebro kan nyde et billigt måltid en gang om ugen. Spørger man gæster til torsdagsfolkekøkkenet, er det et sted, hvor de får udvidet deres netværk gennem møder med hinanden. Disse bekendtskaber har potentiale til at blive en ressource i andre sammenhænge. Vi er derfor nysgerrige på potentialet i folkekøkkener som samlingspunkt for beboere i lokalområder.

1.3 LÆSEVEJLEDNING

I første kapitel vil vores problemstilling blive præsenteret. Dette kapitel indeholder en historisk rammefortælling af udvalgte hændelser, der leder os frem til torsdagsfolkekøkkenets start samt en beskrivelse af folkekøkkenet. Derudover indeholder kapitlet en begrebsafklaring der skal afklare, hvilke grupper af borgere, som vi har kategoriseret gennem specialet.

Vores metodiske arbejde præsenteres i kapitel 2. For at undersøge hvad torsdagsfolkekøkkenet er for et mødested, har vi lavet deltagende observation. Vi har derudover lavet semistrukturerede interviews med folkekøkkenets gæster og beboere på Indre Nørrebro samt lokale professionelle aktører.

I kapitel 3 bliver der redegjort for vores teoretiske forståelse. Vi har i specialet anvendt tre hovedbegreber som er: stedsans, møder og netværk. I kapitlet vil der først redegøres for samspillet mellem vores tre hovedbegreber. Derefter redegøres der for Doreen Masseys (1994) begreb *A Global Sense of Place* (stedsans) for at kunne forstå Indre Nørrebro som sted. Efterfølgende inddrager vi Helen Wilson (2016) og Sara Ahmeds (2000) teorier om møder, og særligt mødet med *figuren den fremmede*. Ash Amins (2002) teori om *micro-publics* inddrages dernæst, da han kommer med et konkret eksempel på, hvor møder der kan mindske produktionen af figuren den fremmede kan finde sted. Sidst inddrager vi Lars Hulgårds (2007) fortolkning af begrebet social kapital og netværk. Dette inddrages for at kunne begrebsliggøre, hvilke typer af netværk samt social kapital der dannes til folkekøkkenet.

Kapitel 4 indeholder specialets analyse der er inddelt i to dele. Først præsenteres analysestrukturen. Første analysedel omhandler Indre Nørrebro, hvordan beboere bruger fællesrummene i lokalområdet, samt hvilke konflikter der kan opstå på baggrund heraf. Anden

analysedel omhandler torsdagsfolkekøkkenet på Kapelvej 44. Her analyseres møder mellem forskellige brugere. Dernæst analyseres hvilke netværk der opstår gennem disse møder, samt hvilken betydning folkekøkkenets ramme har.

Kapitel 5 indeholder specialets konklusion, som vi er kommet frem til gennem vores analyse.

Kapitel 6 indeholder en diskuterende perspektivering. I kapitlet præsenterer vi overvejelser om, hvordan vores viden om torsdagsfolkekøkkenet kan blive relevant i strategisk byplanlægning.

1.4 PROBLEMFELT

En undersøgelse fra Center for Boligsocial Udvikling (CFBU) udarbejdet af Lasse Kjeldsen og Nikolaj Avlund (2016) viser, at der er dobbelt så mange beboere, der bor i udsatte boligområder, som føler sig utrygge ift. beboere i andre områder i Danmark (Kjeldsen & Avlund 2016: 4). En konsekvens ved dette er bl.a., at flere af områdets beboere ikke har lyst til at gå på gaden i boligområdet. Når der ingen mennesker på gaden er, møder folk ikke hinanden, og det kan ifølge Kjeldsen & Avlund medvirke til endnu mere utryghed blandt beboere i et boligområde - "*En negativ spiral er skabt*" (ibid.). Rapporten peger bl.a. på, at det er grupper af unge mennesker på gaden og en høj koncentration af mennesker med ikke-vestlig baggrund der kan gøre beboere utrygge i et udsat boligområde (Kjeldsen & Avlund 2016: 5-6). Undersøgelsen viser, at høj social kapital i et boligområde mindsker utrygheden. Når der er social sammenhængskraft i et boligområde, er der større chance for, at beboere selv vil gå sammen og modvirke de utryghedsskabende forhold: "[...] *styrkelse af lokalsamfundene og den sociale kapital kan være et virksomt middel til at skabe tryghed i boligområder [...]*" (Kjeldsen & Avlund 2016: 7).

Selvom det ifølge rapporten er første gang, at sammenhængen mellem større oplevet tryghed og høj social kapital er vist i Danmark, har der længe været fokus på at skabe social sammenhængskraft gennem netværk i udsatte boligområder. Det har betydet, at et af indsatsområderne i de boligsociale helhedsplaner, som man kunne søge midler til i årene 2011-2014, var "Beboernetværk, borgerinddragelse og demokrati" (Landsbyggefonden 2011: 3). I årene 2015-2018 er der et indsatsområde der hedder "Tryghed og trivsel", som man kan søge midler til (Landsbyggefonden 2015: 3). Ovenstående har givet os inspiration til at arbejde med netværksdannelse og tryghedsskabende indsatser på Indre Nørrebro. Vi ser

torsdagsfolkekøkkenet som et eksempel på et initiativ der har potentiale til at opbygge social kapital hos brugerne og derigennem mindske oplevelsen af utryghed på Indre Nørrebro.

1.4.1 INDRE NØRREBRO

Indre Nørrebro er en bydel i København, der er centralt placeret, og strækker sig på det geografiske kort fra Tagensvej til Åboulevard langs søerne og Jagtvej. Området omkring Blågårds Plads, som er en del af Indre Nørrebro, beskrives i lokalområdet som “Den sorte firkant”. Området afgrænses af Peblinge Dossering, Åboulevard, Kapelvej, Hans Tavsens Gade og Nørrebrogade. I dette speciale betegnes dette område som Indre Nørrebro. Derudover er det denne geografiske afgrænsning Områdefornyelsen Nørrebro har.

Der gives penges til boligsociale helhedsplaner i områder, der enten er socialt eller økonomisk udsatte. Da Indre Nørrebro både har en områdefornyelse og en boligsocial helhedsplan, definerer vi Indre Nørrebro som et udsat boligområde (cfbu.dk, d. 05.01.17). Side om side med det udsatte boligområde findes dyre lejligheder som velstillede københavnere flytter ind i, samt Blågårdsgade som er blevet en attraktiv café- og shoppinggade. For en del af de beboere på Indre Nørrebro som vi har interviewet, fungerer det godt at leve side om side både rig som fattig, tyk som tynd og personer med etnisk dansk baggrund som personer med anden etnisk baggrund. Beboere mener ligeledes, at der er et godt sammenhold på Indre Nørrebro, og at det er vigtigt, at der er plads til alle (Bilag 9, interview m. Lise: 61). Dog fortæller vores informanter også om en oplevet konflikt mellem dele af beboerne på Indre Nørrebro. Grupper af unge drenge hænger ud på gaden, mens andre går på café, og deres forskellige ideer om livet på gaden kan ramle sammen (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 79). På den ene side oplever de unge drenge, at de i de

senere år er blevet presset mere og mere ud af, det der førhen var fællesarealer, og at der ikke er plads til dem på gaden. På den anden side oplever en række beboere, at der er grupper af unge drenge som ryger hash på gaden og gemmer deres stash i gårdene, hvilket størstedelen af beboergruppen på Indre Nørrebro ikke finder behageligt (Bilag 9, interview m. Lise: 61).

Disse situationer kan medføre konflikt om brugen af gadens rum. Dårlige oplevelser med de unge drenge kan medvirke til en reproduktion af dem som ballademagere. Torsdagsfolkekøkkenet har potentiale til at hjælpe beboere med at se hinanden i anderledes roller end ude på gaden.

Nørrebro har gennem tiden været et sted for bevægelser og politiske grupper, og derigennem et sted for både lokale, nationale og transnationale netværk (Schmidt 2015: 18). Der er en ”[...] *tradition for kollektiv handlen der er indeholdt i og danner grundlag for nutidig praksis [på Nørrebro]*” (Christensen 2000: 2). Herunder er der tradition for, at beboere på Indre Nørrebro går sammen i krisetider og forsøger at finde en fælles løsning på problemer. Et eksempel er torsdagsfolkekøkkenet på Kapelvej 44 der opstod ud af en oplevet utryghed i bydelen ifm. bandekonflikter. Det er et sted, hvor lokale kan mødes til et måltid og tale om konflikter i området. Af flere beboere på Indre Nørrebro beskrives torsdagsfolkekøkkenet som et godt sted at mødes og styrke sit netværk. Mange som de ser her, ser de ikke andre steder (Bilag 9, interview m. Lise: 66). Det er særligt mødet mellem folk i alle størrelser og hudfarver, der beskrives som en styrke ved folkekøkkenet. Folk der tidligere blev oplevet som forstyrrende på gaden, kan blive en bekendt efter at have spist sammen (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 71).

1.4.2 HANDLEKRAFT OG BYDELENS IDENTITET

Indre Nørrebro er konstant i udvikling, men mange af de initiativer, processer og aktiviteter, der formes af beboere, trækker på tidligere initiativer, processer og aktiviteter (Christensen 2000: 2). Der er en særlig identitet i bydelen og den italesættes hurtigt, af de beboere som med deres egne ord “engagerer sig i området” (Bilag 12d, feltnoter: 97). For Nørrebro er det blevet en kollektiv ressource at have en bydelsidentitet (Christensen 2000: 11). Historien om netværk, der går sammen og kæmper for en sag, går langt tilbage på Indre Nørrebro. Bydelens handleberedskab og lokale identitet har tidligere gået og går stadig gennem netværk (Christensen 2000: 21).

Historien om aktive deltagere og retten til at have et fælles sted på Indre Nørrebro, går tilbage til 1970'erne-1980'erne og historien om Byggeren. Byggeren var en byggelegeplads på Stengade,

hvor alle kunne komme og lege – uanset etnicitet og økonomisk baggrund. Dette var et sted, hvor etnisk danske børn og børn af andre etniciteter begyndte at lege sammen og lære af hinanden. Idealet for Byggeren var ligeværd og sameksistens (Schmidt 2015: 303). Op gennem 70'erne og 80'erne var der mange kampe om det lille areal. Kommunen ønskede at bygge boliger og parkeringspladser, mens beboere på Indre Nørrebro ønskede at bevare de eksisterende bygninger og beholde et grønt areal som et frihul. Det resulterede i, at beboere gik sammen for at overtage grunden. Over en nat havde beboerne besat grunden og byggede derefter en byggelegeplads (Vind 2014: 26-30). Det var beboernes eget initiativ, og det blev et symbol på det selvorganiserede der står i modspil til kommunes byggeplaner og indsatser (Vind 2014: 30). Samtidig er episoden også et eksempel på det tidlige fokus på plads til alle uanset rigdom og etnicitet på Indre Nørrebro (Schmidt 2015: 303).

I 1980 fik Byggerens personale besked på, at kommunen skulle bygge på grunden. Der blev tilbudt, at Byggeren kunne beholde halvdelen af det areal den havde til fortsat at være en byggelegeplads. Byggerens personale accepterede ikke kommunens tilbud, og dagen før rydningen lavede de sammen med beboere en blokade rundt om Byggeren. Dette førte til flere sammenstød med politiet og demonstrationer (Schmidt 2015: 309). Kampene endte med, at Byggeren blev ryddet i marts 1980 (Schmidt 2015: 311). Danske medier skrev om konflikten, og her blev Den Sorte Firkant nævnt som en ghetto (Schmidt 2015: 310). Ghetto i denne sammenhæng henviser dog mere til områdets stand end til etnicitet (Schmidt 2015: 314). Konflikten om Byggeren viser et aktivistisk Nørrebro der kæmper for de sager, som de mener, at beboerne i et lokalområde skal have indflydelse på (Schmidt 2015: 313). Historien vidner også om, at indvandrere med ikke-vestlig baggrund også var blevet en del af Nørrebro. Legepladsens integrationsfremmende funktion var desuden også et argument for at beholde legepladsen (Schmidt 2015: 314).

1.4.3 INTEGRATIONSPOLITIK OG LOKALE INDSATSER

Som tidligere, hvor der var kampe om rum på Indre Nørrebro, er bydelens gader stadig rum der er til forhandling (Schmidt 2015: 322). Det er ikke kun beboernes stedsans der påvirker, hvilket sted Indre Nørrebro er, men også kommunens politikker og indsatser har indflydelse på, hvilke aktiviteter, der finder sted i bydelen. Københavns Kommunes første integrationspolitik fra 2006 beskriver integrationen ”[...] som et projekt der kræver mangfoldighed”, hvor mangfoldighed defineres som ”[...] evnen til at være forskellige i et fællesskab” (Københavns Kommune 2006: 8 i Schmidt 2015: 327). Mangfoldigheden bliver præsenteret som en styrke ved København og den

kommer sidenhen til udtryk gennem bl.a. events, hvor der er fokus på kultur og etnicitet (Schmidt 2015: 329). Samtidig med et fokus på København som mangfoldig bliver der lagt vægt på integrationspolitikker, hvor der bl.a. skrives, at ”[...] *de sociale problemer i høj grad har fået en etnisk farve*” (Københavns Kommune 2006: 6 i Schmidt 2015: 333).

I en efterfølgende integrationspolitik for København 2011-2014 har tonen ændret sig en smule. Her opfordres der til medborgerskab, og at man uanset køn, kulturel, social eller økonomisk baggrund respekterer hinanden (Københavns Kommune 2010: 5 i Schmidt 2015: 334). Der er altså et øget fokus på først at møde hinanden og senere at have respekt for hinanden og hinandens forskelligheder. Med politikker følger ofte indsatser og det gælder også på Indre Nørrebro. Hvad de to integrationspolitikker har til fælles er et øget fokus på måling og evaluering (Schmidt 2015: 335). Københavns Kommune lavede i 2007 et tryghedsindeks og et integrationsbarometer, og de to blev kædet tæt sammen. At integration og tryghed har så tæt en forbindelse i kommunens politik, vidner også om en idé om, at mangfoldighed kan føre til konflikt og ikke kun er en ressource. Københavns Kommune har igangsat mange integrationsprojekter, og i årene 2000-2010 er der lidt under 100 projekter der har fået penge på Nørrebro (ibid.). Kommunen er tydeligt til stede på Nørrebro og er i årenes løb med til at forme hverdagslivet og de sociale rum i bydelen (Schmidt 2015: 337).

Samtidig med bydelens egen kamp for “retten til byen” og kommunens kamp for ”den rigtige integration”, foregår der også andre kampe i byrummet; Nørrebro er i 00’erne scene for en kamp om narkotikahandel. Der skrives i medierne, om de kampe der udspiller sig på gaden, hvor indvandrerbander ofte bliver nævnt som hovedaktør (B.dk, d. 18.01.17). Schmidt (2015) beskriver, at en sidekonsekvens ved dette er, at mange grupper af unge drenge med anden etnisk baggrund, der opholder sig på gaden, bliver kaldt for bander, hvis de har en udadreagerende adfærd i byrummet (Schmidt 2015: 345). Mange beboere på Indre Nørrebro er enige om, at bandernes krig på gaden og sammenstød med politi har haft en indflydelse på bydelen siden slut 90’erne og frem (Schmidt 2015: 348f). Volden medførte mange dårlige oplevelser, bl.a. en italiensk turist der blev stukket ned og døde i 2003. Det skabte meget utryghed, men det medførte også mere sammenhold og protest blandt beboerne (Schmidt 2015: 349). Efter denne hændelse blev der bl.a. igangsat en 10-punktsplan, der havde til hensigt at se på de kriminalpræventive institutioner i området og samarbejdet derimellem (Kirkegaard & Hansen 2007). Der findes bl.a. Gadepulsen, Gadepulsen+, Kvisten, Murergården og Korsgadehallen, som alle er institutioner, hvor unge fra Indre Nørrebro kan komme og hænge ud.

Trods forskellige indsatser optrapper bandekonflikten på Indre Nørrebro stadig i 2009. Det var herefter, at det første folkekøkken åbnede. For at skabe en større følelse af tryghed besluttede beboerne at skabe et rum, hvor de kunne mødes og se hinanden i øjnene (Bilag 11, feltnoter: 89). Folkekøkkenet startede som en nabocafé i kulturhuset Støberiet på Blågårds Plads og rykkede senere over i Korsgadehallen (ibid.). Støberiet er en kendt institution i lokalområdet. Det er et kulturhus der også huser et bibliotek samt Områdefornyelsen Nørrebro. Støberiet hører under Kultur- og Fritidsforvaltningen i Københavns Kommune (Kulturn.dk, d. 02.12.16).

Bandekonflikter var ikke noget nyt på Indre Nørrebro i 2012. Alligevel satte en særlig hændelse gang i Københavns Kommunes indsats for at øge trygheden på Indre Nørrebro (Vind 2014: 6). I maj 2012 blev fire unge jyske turister overfaldet på Griffenfeldsgade ved Folkets Park af en større gruppe unge drenge fra Indre Nørrebro (Politiken.dk, d. 20.10.16). Denne hændelse, sammen med de øvrige bandekonflikter, fik politikerne i København til at udarbejde en tryghedsplan for området (Vind 2014: 6). Planen indeholdte en reovering af Folkets Park gennem en borgerinddragelsesproces, en omorganisering af Folkets Hus, og en områdefornyelse (Center for Sikker By 2012: 2). Områdefornyelsen løber fra 2014-2019 og har fem indsatsområder, bl.a. "Plads til alle", hvor visionen starter med: "*Plads til alle og plads til forskel er en del af Nørrebros særkende og stolte force, der bygger på kvarterets historier som arbejderkvarter og et kvarter præget af engagement og ansvar*" (Områdefornyelsen Nørrebro 2014: 64). Det bliver her understreget, hvad Nørrebro var og stadig er, og vigtigheden i at holde fast i engagement og ansvar i lokalområdet. I 2013 blev der også iværksat endnu en boligsocial helhedsplan for fsb's boligområde Blågården med fokus på tryghed og beboeransvar. Helhedsplanen hedder "Det Gode Naboskab" (Det Gode Naboskab 2013: 3). Begge indsatser har et fokus på at øge trygheden på Indre Nørrebro. For at italesætte trygheden på Indre Nørrebro referer de begge til København Kommunes tryghedsindeks (Det gode naboskab 2013: 2, Områdefornyelsen 2014: 64). Der igangsættes altså flere områdebaserede indsatser med fokus på at styrke trygheden.

1.4.4 TORSDAGSFOLKEKØKKENET

Til nabocafeen, som åbnede i 2009, havde Lisbeth Bryhl været ude og håndplukke en række lokale unge drenge til at komme og snakke med deres naboer om, hvad det var der skete i lokalområdet. Lisbeth er arrangør af torsdagsfolkekøkkenet. Til en af nabocafeerne spurgte en af

beboerne: *"Hvis det her er så tryghedsskabende, skal vi så ikke spise sammen?"* (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 77). Og således opstod det første folkekøkken på Indre Nørrebro.

I 2013 opstod endnu en bandekonflikt på Indre Nørrebro, hvor Loyal to Familia (LTF) opstod som en ny bande i kvarteret. Det var første gang, at der var en bande i kvarteret som havde rygmærke. Det skabte stor utryghed. Lisbeth mente derfor, at de var nødsaget til at lave et nyt folkekøkken, og denne gang kun for lokale (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 78). Det første folkekøkken på Indre Nørrebro var i mellemtiden rykket til Korsgadehallen og var blevet meget populært. Dette folkekøkken kaldes for tirsdagsfolkekøkkenet. I vinteren 2013 blev det besluttet, at åbne et nyt folkekøkken om torsdagen på Kapelvej 44 (Bilag 4, interview m. Christina: 17). Dette folkekøkken er en tryghedsindsats som er sat i værk af ansatte i Københavns Kommune i samarbejde med beboere. Kapelvej 44 er en gammel institution på Nørrebro, og Kultur- og Fritidsforvaltningen drifter bygningen som bruges til fritidstilbud (Kultur.n.dk, d. 04.12.16).

Torsdagsfolkekøkkenet blev oprettet med midler fra puljen Sikker By fra Københavns Kommune. Pengene blev oprindeligt givet til "Projekt udvidet åbningstid" i Korsgadehallen. Chefen for det nuværende Kultur N, Christina Midjord, vurderede i sin tid at midlerne var givet bedre ud, hvis de gik til et folkekøkken. Det ville skabe mere tryghed for lokalbeboerne (Bilag 4, interview m. Christina: 17). Fra 2013 til udgangen af 2015 har de lokale beboere og professionelle aktører mødtes hver torsdag til et måltid mad på Kapelvej 44. Midlerne fra Sikker By ophørte i vinteren 15/16 og det medførte, at torsdagsfolkekøkkenet måtte lukke. Beboere i kvarteret blev frustrerede og igangsatte en større aktion for at få køkkenet åbnet igen (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 81). Lise Hansen, som har boet på Indre Nørrebro i 10 år, var en del af ansøgergruppen, som i 2016 søgte penge hos Områdefornyelsen Nørrebro. Hun følte, at det var vigtigt at have torsdagsfolkekøkkenet, da hun og andre beboere brugte folkekøkkenet som et forum, til at snakke om de problemer der er i lokalområdet (Bilag 9, interview m. Lise: 64). Torsdagsfolkekøkkenet var lukket det første halve år af 2016, og herefter fik folkekøkkenet midler til at åbne i otte uger fra 14. juli til 1. september 2016 af Områdefornyelsen Nørrebros formandskab (Bilag 15, ansøgning: 114).

I sommeren 2016 besluttede Områdefornyelsen Nørrebro at give midler til en åbning af folkekøkkenet fra juli til udgangen af 2016 (Bilag 18, referat: 120). Nogle af beboerne på Indre Nørrebro mente, at der manglede et vigtigt mødested på Nørrebro, når ikke torsdagskøkkenet var der, og igen samledes de for at kæmpe for en sag. Lisbeth ser torsdagsfolkekøkkenet som en præventiv indsats. I krisetider er lokale beboere villige til at hjælpe med at få kvarteret på rette

fod igen. De lokale beboere oplever, at professionelle aktører giver meget til kvarteret, og derfor får de også selv lyst til at give igen (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 81). Der er to ansatte i torsdagsfolkekøkkenet, Lisbeth og Jolle. Samtidig er der ansat 3-4 unge fritidsjobbere som også er fra Indre Nørrebro.

Det særlige ved torsdagsfolkekøkkenet er, ifølge kvinderne bag og stamgæsterne, at det er et netværkskøkken, hvor lokale beboere og professionelle aktører møder hinanden og indgår i et fællesskab sammen. Dette folkekøkken handler derfor om meget mere end blot mad, da naboskab og netværk er et vigtigt element (Bilag 15, ansøgning: 114f). I ansøgningen til Områdefornyelsen Nørrebro skrev ansøgerne, som er en gruppe lokale beboere, at torsdagskøkkenet er et netværkskøkken og at det skal gennemgå et udviklingsarbejde og blive til en socialøkonomisk virksomhed (ibid.).

Efter vi har afsluttet vores empiriindsamling har folkekøkkenet fået midler til at have åbent i hele 2017. Lisbeth skal i samarbejde med andre derfor videreudvikle på den ugentlige fællesspisning (Bilag 17).

1.4.5 NETVÆRKS KULTUREN PÅ INDRE NØRREBRO

Vores definition af netværk i dette speciale er, at netværk er dannet af relationer mellem mennesker. I disse relationer findes der forskellige netværksformer, alt efter hvor tætte relationer der er tale om. Netværk skabes og styrkes gennem møder. Møderne sker, når man bevæger sig ud på gaden, ind i medborgerhusene og andre offentlige steder. Det er i disse møder, at ideer tager form og nogen kan tage handling (Christensen 2000: 24). Det stærke sammenhold blandt beboere har levet og lever stadig på Indre Nørrebro. Det er dog ikke alle beboere der er en del af netværkene. En af vores informanter beskriver, at der er mange forældrekøb af lejligheder på Indre Nørrebro, og hun oplever, at det særligt er den gruppe af beboere der ikke deltager i områdets arrangementer og lign. (Bilag 6, interview m. Jeff: 34). Det medfører, ifølge nogle af beboerne som vi har talt med, at nogle af dem der flytter ind i forældrekøbte lejligheder, føler sig utrygge ved de unge drenge som ofte hænger på gaden eller i de åbne gårde (Bilag 9, interview m. Lise: 61).

På baggrund af vores problemfelt vil vi i dette speciale undersøge, hvordan et mødested, som torsdagsfolkekøkkenet, kan skabe netværk og relationer i et lokalområde, der er sammensat af mange forskellige beboertyper og fortællinger. Ydermere ønsker vi at belyse, hvad brugerne får

ud af at være en del af de netværk der er knyttet til folkekøkkenet, samt hvordan lokalområdet styrkes. Når vi i dette speciale undersøger mødet indeholder det alle de typer af brugere og grupperinger, der er gæster til folkekøkkenet. Der er tale om både unge og ældre gæster med forskellige etniciteter og kulturelle baggrunde samt forskellige professionelle aktører. Med udgangspunkt i disse overvejelser vil vi i dette speciale undersøge:

1.5 PROBLEMMFORMULERING

På hvilken måde er torsdagsfolkekøkkenet som mødested med til at skabe relationelle netværk blandt beboere på Indre Nørrebro?

1.6 ARBEJDSSPØRGSMÅL

- Hvilken stedsans findes på Indre Nørrebro?
- Hvilken betydning har stedsansen for brugen af de offentlige rum på Indre Nørrebro?
- Hvilke møder finder sted til torsdagsfolkekøkkenet?
- Hvilke rammer opsætter arrangørerne bag folkekøkkenet for at skabe et mødested?
- Hvilke typer social kapital opbygges i forbindelse med torsdagsfolkekøkkenet?
- Hvilken betydning har det, at torsdagsfolkekøkkenet fremstår hemmeligt?

1.7 BEGREBSAFKLARING

Vi vil i dette afsnit definere forskellige brugergrupper som går igen i specialet. Dette gøres for at få en forståelse af, hvem der er tale om, når disse grupper nævnes. Definitionen af de forskellige grupper er et analytisk greb, som vi har gjort os i specialet, for lettere at kunne skrive om de forskellige beboere og aktører på Indre Nørrebro. En person kan have flere roller, og personer kan derfor godt indgå i flere af grupperne på samme tid.

Lisbeth Bryhl

Lisbeth Bryhl er kvinden bag torsdagsfolkekøkkenet. Hun er kommunalt ansat i Kultur- og Fritidsforvaltningen som kulturmedarbejder i Støberiet. Derudover er hun også beboer på Indre Nørrebro. Lisbeth veksler derfor mellem at være professionel aktør og at være beboer.

Jolle

Jolle arbejder som kok i torsdagsfolkekøkkenet. Hun er ansat i Kultur- og Fritidsforvaltningen. Jolle er også både beboer på Indre Nørrebro samtidig med, at hun er professionel aktør.

Professionelle aktører

Professionelle aktører betegner folk der arbejder på Indre Nørrebro. Det er fx gadeplansmedarbejdere, enhedschefer, kulturmedarbejdere, boligsociale medarbejdere og medarbejdere i Områdefornyelsen Nørrebro.

Rødderne

Betegnelsen "rødderne" er bred. Betegnelsen beskriver både unge drenge fra lokalområdet som er i fritidsjob i fx torsdagsfolkekøkkenet, samt unge drenge som enten er kriminalitetstruede eller involverede i kriminalitet. I dette speciale bruges betegnelsen oftest om unge drenge med anden etnisk baggrund der står i grupper på gaden.

Landsbyboere

Landsbyboerne er de beboere, som engagerer sig i lokalområdet. De beboere vi har interviewet tilhører denne gruppe. Det er beboere som deltager i forskellige lokale arrangementer og som indgår i mange sociale relationer med andre beboere. Denne definition har vi udledt ud fra vores informanternes udtalelser. Landsbyboere er ligeledes den beboergruppe som oftest er til stede til torsdagsfolkekøkkenet. Denne gruppe omtales også som "de engagerede" i specialet.

Tilflyttere

Tilflyttere er beboere som er flyttet til bydelen, men som ikke engagerer sig i lige så høj grad i de forskellige lokale arrangementer, som landsbyboerne gør. Det betyder, at det er graden af deltagelse og engagement i bydelen der afgør, hvilken kategori beboerne er en del af. Er man en beboer der blot bor i bydelen, men ikke har sociale relationer til andre i lokalområdet, betegnes man som tilflytter.

Frivillige

Frivillige er beboere som udover at engagere sig i lokalområdet også gør en indsats fx til arrangementer i bydelen. Det vil sige, at man som beboer fx hjælper til, når der bliver holdt Sankt Hans Aften på Blågårds Plads. Der ikke er noget organiseret frivilligt arbejde i torsdagsfolkekøkkenet. De frivillige der skrives om i dette speciale, er folk der hjælper til i lokalområdet til arrangementer og lign.

Gadefolk

Gadefolk er også en bred betegnelse. Det er både rødderne, landsbyboerne og professionelle aktører som kan betegnes som gadefolk. Gadefolk er nogle som ofte bruger offentlige fællesrum på Indre Nørrebro som en udvidet dagligstue. Det er både i personlige og professionelle sammenhænge.

KAPITEL 2: METODE

Indgang til Kapelvej 44, Indre Nørrebro

2.1 INDLEDNING

Vores undersøgelsesinteresse har dannet grundlag for vores metodiske valg, som har inspiration i etnografien, der i de senere år har haft fokus på at undersøge hverdagslivsforhold og kulturer. Geografisk etnografi tager oftest udgangspunkt i et specifikt sted, hvor der undersøges ansigts-til-ansigts-relationer og sociale interaktioner mellem grupper. Med inspiration fra etnografien har vi derfor valgt at indsamle empiri gennem deltagende observationer og semistrukturerede interviews (Larsen & Meged 2012: 303).

Vi har næsten hver torsdag fra oktober-december 2016 været til torsdagsfolkekøkken på Kapelvej 44. Her har vi lavet deltagende observation. Vi har derudover lavet 10 semistrukturerede interviews. Vi undersøger folkekøkkenet ud fra gæsternes synspunkt, og i første omgang har vi forsøgt at forstå, hvad gæsterne oplever til torsdagsfolkekøkkenet (Juul 2012: 74). Observationsstudiet har givet os mulighed for i et langsomt tempo at komme ind på torsdagsfolkekøkkenet, og de gæster der er der. Det har også gjort det muligt at forholde sig åbent over for, hvilke emner der er vigtige at tage op, når vi undersøger, hvordan folkekøkkenet kan facilitere møder på Indre Nørrebro. Først præsenteres vores erkendelsesinteresser, så vores positionering i felten, derefter vores observationsstudie og til sidst introduceres vores arbejde med semistrukturerede interviews.

2.2 ERKENDELSESINTERESSER

For at nuancere, hvad der gør torsdagsfolkekøkkenet særligt som mødested og et sted, hvor netværk kan dannes, tager vi udgangspunkt i forskellige beboere og professionelle aktørers oplevelser på Indre Nørrebro. Vi har derfor hentet inspiration i fænomenologien der arbejder med, hvordan mennesker *erfarer* fænomener frem for at forklare dem som objektive sandheder (Juul 2012: 65). Endvidere forstår vi denne viden som gyldig, da vi ikke arbejder med en objektiv sandhed men snarere med subjektive sandheder til senere brug i analyse og konklusioner (ibid.).

Erfaring af fænomener omfatter både syn, hørelse og andre sanselige relationer som menneskers minder, følelser og forestillinger. Mennesker er dermed verdenserfarende subjekter, hvilket vil sige at mennesket oplever og gør erfaringer med verdenen. Man skal derfor have en indsigt i menneskers subjektive erfaringer og oplevelser for at forstå deres livsverden. Vi søger derfor

viden om Indre Nørrebro og torsdagsfolkekøkkenets kunnen gennem vores informanter (Juul 2012: 65).

Livsverden er et kernebegreb indenfor fænomenologien, som vi også tager fat på i forbindelse med vores empiriindsamling. Livsverden er den verden, som vi lever i sammen med andre (Juul 2012: 79). For at forstå mødet mellem beboere må vi forstå deres livsverden. Den hverdag som vi subjektivt erfarer, har betydning for mødet med andre mennesker. Livsverdenen er dermed den hverdagslige verden, som individer lever og erfarer i. Vi undersøger torsdagsfolkekøkkenet gennem vores informanters hverdagsliv (Juul 2012: 96).

”Ved fænomenologiske undersøgelser er udgangspunktet sjældent en stramt formuleret problemstilling men en åben erkendelsesinteresse eller et fokus, der kan bevæge sig i mange forskellige retninger som følge af undersøgelsen” (Juul 2012: 100).

Ved deltagerobservationer og kvalitative interviews er det vigtigt, at materialet giver ny viden og forståelse om de aspekter af informantens livsverden, det drejer sig om at få frem. Vi har observeret vores informanters interaktioner i deres naturlige omgivelser (Juul 2012: 101). Vi ved at der kan være forskel på, hvad folk siger og gør. Gennem interviews har beboere fortalt, hvordan de oplever Indre Nørrebro og møderne med deres naboer. Dertil har vi også observeret, hvad de rent faktisk gør, når de er til folkekøkken.

Selvom vi tager udgangspunkt i subjektive erfaringer, er vi opmærksomme på, at der kan eksistere strukturelle magtforhold som indirekte kan påvirke subjektets erfaringer. I vores observationsstudie er vi opmærksomme på, at der kan være magtforhold mellem beboere og professionelle aktører. Vi er ligeledes opmærksomme på, at der kan være magtforhold i området som påvirker, hvilke beboere der er plads til i folkekøkkenet og i lokalområdet (Hansen & Simonsen 2007: 145).

For at kunne forstå hvad der er på spil for beboere der bruger folkekøkkenet, samt hvilken påvirkning det har for lokalområdet, danner vi nuancerede fortællinger gennem vores kvalitative vidensproduktion. Her kan fænomenologien hjælpe os og fungere som et fundament i vores empiriindsamling.

2.3 POSITIONERING I FELTEN

Det er nødvendigt at sætte parentes om sig selv og sine teoretiske briller, når man søger at få indblik i subjekters hverdagsliv. Alle subjekter har dog en forforståelse og vores tilstedeværelse vil også påvirke det rum, torsdagsfolkekøkkenet, som vi træder ind i (Larsen & Meged 2012: 305). For at give et indblik i, hvordan vi har fået adgang til felten, beskriver vi i dette afsnit vores forhold til Lisbeth og torsdagsfolkekøkkenet.

Efter vores første snak med Lisbeth fik vi indtrykket af et folkekøkken, hvor kvarterets kriminelle, politiet og speltmødrene sad og spiste side om side uden problemer. Da vi kom til torsdagsfolkekøkkenet første gang fik vi et andet indtryk. Det lignede, at der hovedsageligt var "speltmødre" til stede, hvilket fik os til at undre os over, hvorvidt folkekøkkenet er et sted, hvor kvarteret mødes. Det er hovedsageligt med den sidste undren, at vi er gået åbne til felten. Der er mange professionelle relationer på spil, da et af gruppens medlemmer arbejder på Indre Nørrebro og derfor kender og til tider arbejder sammen med, dem der arbejder i torsdagsfolkekøkkenet. Gennem vores forbindelser har vi fået let adgang til felten og vores informanter. Lisbeth har været en stor hjælp, da hun har præsenteret os for gæsterne i folkekøkkenet og hjulpet os med at få kontakt til vores informanter. Dette har medført, at vi er blevet en naturlig del af torsdagsfolkekøkkenet. Det har derfor været en udfordring at distancere sig fra felten. Vi har mærket på egen krop, hvad det vil sige at blive en del af lokalområdet på Indre Nørrebro og særligt torsdagsfolkekøkkenet. Jo bedre man lærer folk at kende, og jo mere hjælpsomme de er, jo større en udfordring bliver det at holde en professionel distance til området. Vi har forsøgt at arbejde med dette ved hver fredag morgen at have en åben diskussion om, hvad vi hver især oplevede til folkekøkkenet dagen inden, og hvad der undrede os. Derudover valgte vi af flere grunde, at interviewe Lisbeth til sidst. En af grundene er, at jo bedre vi kender hende og hun os, jo lettere er det også at stille de svære spørgsmål.

2.4 DELTAGENDE OBSERVATIONSTUDIE

Observationsstudier handler om at forstå, hvad folk gør, og hvordan hændelser foregår. Der er mange ting som folk gør fordi, at det er en indlejret rutine - og det kan derfor være svært at sætte ord på fx, hvordan torsdagskøkkenet er med til at forankre netværk (Larsen & Meged 2012: 307). Vi har anvendt deltagende observation, når vi har været til torsdagsfolkekøkkenet. Dette har vi både anvendt, når vi har hjulpet med at sætte stearinlys på bordene, når vi har spist middag og talt med gæster i køkkenet, men også når vi har siddet og spist som almindelige gæster. Selvom

vi ikke havde direkte interaktion med andre gæster, indgik vi stadig i kulturen ved at være til stede på samme vilkår som andre gæster. Vores deltagende observation er kombineret med en lang række korte uformelle samtaler og etnografiske interviews (Kristiansen & Krogstrup 2015: 150).

2.4.1 DELTAGENDE OBSERVATION OG ETNOGRAFISKE INTERVIEWS

Vi har anvendt en deltagende rolle i mødet med felten. I det følgende vil vi præsentere observationer og etnografiske interviews som metodisk greb. Ved at lave observationer til torsdagsfolkekøkkenet forsøger vi, at samle materiale der kan skabe viden om optrædende sociale fænomener i deres sociale miljø (Kristiansen & Krogstrup 2015: 52). Vi har dermed forsøgt at tillægge os en observationsretning, hvor vi laver observationer i naturlige omgivelser. I dette tilfælde er det brugerne af torsdagsfolkekøkkenets naturlige omgivelser (Kristiansen & Krogstrup 2015: 46).

Dette indebærer, at vi er indstillet på uforudsete og ikke kontrollable hændelser. Vores relation til feltet er ustruktureret (Kristiansen & Krogstrup 2015: 46). Feltarbejdet bliver til en proces der hurtigt præges af kompleksitet og en til tider kaotisk dataindsamling. Selvom der er opsat temaer for observationen kan vi som observatører ikke styre informationerne, som vi opnår gennem observationen (Kristiansen & Krogstrup 2015: 55). Dette leder til en mere eksplorativ observation af felten, hvor vi ikke som udgangspunkt forsøger at kontrollere dataindsamlingen, men forholder os åbne til hvad vi ser til torsdagsfolkekøkkenet (ibid.). Observation og fortolkning bliver her til simultane processer som kan lede i forskellige uforudsigelige retninger (Kristiansen & Krogstrup 2015: 56). Til de første torsdagsfolkekøkkener gik vi til felten uden at ville kontrollere dataindsamlingen. Da vi efter et par gange havde fået indblik i gennemgående temaer, udviklede vi en række observationstemaer til at guide efterfølgende observationer:

- Hvordan hilser folk på hinanden?
- Hvor meget cirkulerer folk rundt og taler med andre, end dem de kom med?
- Hvilke grupper af mennesker kommer, og hvem af dem interagerer med hinanden?
- Hvad laver folk inden og efter de har spist?
- Hvad er Lisbeth og Jolles roller?

Observationstemaerne i deres fulde udgave kan ses i bilag 16. Disse temaer har været et forsøg på at strukturere, hvad vi skulle kigge efter, når vi var til folkekøkken. Formålet har været at få nogle mere nuancerede billeder af, hvordan folk møder hinanden i torsdagsfolkekøkkenet. Nogle dage har vi holdt meget øje med vores observationstemaer, andre dage har vi ladet dem ligge og blot observeret folk uden nogen bestemt idé om, hvad vi kigger efter. Mange af gæsterne har været klar over hvem vi er, og derfor oplever vi ikke, at vi har overskredet nogles grænser ved at observere dem til torsdagsfolkekøkkenet. Den deltagende tilgang til et forskningsfelt er i højere grad fokuseret på fordybelse i felten, end den konventionelle stræben efter ny viden. Det indebærer dermed en større grad af nærhed til felten, som deltagende observation tilbyder (Weber 1982 i Kristiansen & Krogstrup 2015: 50).

2.4.2 COMMON SENSE

Det har været et mål for os, i vores observationsstudie, at forstå beboere og de professionelle aktører på deres præmisser og dermed åbent undersøge, hvordan de agerer og hvad det er, den enkelte tillægger værdi i deres egen unikke sociale situation (Kristiansen & Krogstrup 2015: 55). Vores opgave, også set i et fænomenologisk perspektiv, bliver således at analysere de observerede aktørers common sense tolkning i deres egen virkelighed. Forudsætningen for at forstå dette er en forståelse af, hvordan feltets handlinger, baseret på common sense viden, bliver til (Kristiansen & Krogstrup 2015: 73ff). Vi er opmærksomme på, at det ikke blot er subjekterne i det observerede felt, men også os, som observatører, der besidder en common sense viden. Handlinger som er rationelle for informanterne, kan således forekomme irrationelle set ud fra vores synspunkt (ibid.).

Det er ud fra gæsternes virkelighed, at vi har indsnævret speciallets fokus og dermed teorivalg. Det at møde sine naboer til folkekøkkenet har været et tema fra start og det er kun blevet bekræftet undervejs, at det at møde hinanden og udvide sit netværk er grunden til, at mange gæster kommer igen og igen til folkekøkkenet. Dertil er det også blevet klart for os undervejs, at det for mange af gæsterne betyder meget, at de bor på Indre Nørrebro, da det er en del af deres identitet. Derfor har vi også valgt at inddrage teori om stedsans, da det har en betydning for, hvordan de oplever mødet med hinanden til torsdagsfolkekøkkenet. Vi vil anvende common sense begrebet i det omfang, det er muligt, som en forklaringsmodel for, hvordan man som gæst til torsdagsfolkekøkkenet kan fortsætte med at reproducere og bekræfte sit virkelighedsbillede, så længe man færdes i de samme sociale sammenhænge (Kristiansen & Krogstrup 2015: 73ff).

For at kvalificere den viden som vi kan opnå ved denne metode, vil vi supplere med etnografiske interviews til folkekøkkenet. Etnografiske interviews er en form for venskabelig samtale mellem etnograf og informant, der finder sted i felten. Etnografen har fortalt informanten om sit formål med samtalen, men samtalen er mere løs end ved et formelt interview, hvor forskeren har en række spørgsmål, som informanten skal svare på (Spradley 1979 i Krogstrup & Kristiansen 2015: 151). Disse samtaler anvendes for at udforske og dykke længere ned i, de bevæggrunde og motiver der kan lægges til grund for informanternes handlingsmønstre og deres opfattelse af torsdagsfolkekøkkenet.

2.4.3 I FELTEN

Resultatet af et observationsstudie afhænger i høj grad af forskeren og dens evne til at forstå folk på deres egne præmisser. Det er derfor vigtigt at være reflektiv omkring sine egne forforståelser, og hvordan ens tilstedeværelse også kan påvirke de mennesker man observerer (Larsen & Meged 2012: 305). Vi beskriver derfor i dette afsnit, hvordan vi var tilstede i felten. Første gang vi besøgte torsdagsfolkekøkkenet var torsdag d. 22.09.16. Vi havde ikke lagt nogen plan for, hvordan vi skulle gribe aftenen an, men tog i stedet derhen for mærke på egen krop, hvad det var for et sted. Da vi ankom var der fyldt helt op og nogle af gæsterne sad også udendørs. Vi gik fra torsdagsfolkekøkkenet med en følelse af, at det mindede om andre folkekøkkener. Vi havde svært ved at se, hvad det specielle ved dette folkekøkken var. Vi besluttede at tage til så mange torsdagsfolkekøkkener som muligt i oktober-december. Jo flere gange vi var til torsdagsfolkekøkkenet, jo flere lærte vi at kende. Vi aftalte at komme til folkekøkkenet kl. 17.00 hver gang, selvom det først starter kl. 18:30. Dette gjorde vi for at have mulighed for at tale med Lisbeth, Jolle og fritidsjobberne, inden de fik travlt. Samtidig kunne vi også hjælpe med praktiske opgaver. Ofte valgte vi også at blive til de sidste gæster var gået. På den måde kunne vi igen få os en snak med Lisbeth, Jolle og fritidsjobberne om, hvordan aftenen var gået.

Efter noget tid blev det en fast vane, at tænde stearinlysene på bordene når vi ankom, stille vandkanderne frem og lign. På denne måde følte det som om at vi var en del af teamet. Vi fik ligeledes en fast plads ved et af bordene som mange af folkekøkkenets gæster har. Ved denne faste plads havde vi et godt udsyn til resten af rummet og folkekøkkenets mange gæster. Vi har undervejs i specialeforløbet lavet feltarbejde og interviews sideløbende. Til de torsdagsfolkekøkkener hvor vi ikke oplevede noget nyt, har vi ikke skrevet udførlige feltnoter. Vi ved dog også, at selvom man ikke oplever noget nyt tre gange i træk, er det ikke

ensbetydende med at vi har set alt, hvad der er at se til torsdagsfolkekøkkenet. Et godt eksempel på dette er til det sidste torsdagsfolkekøkken inden jul, hvor der skete mange nye begivenheder. Til denne aften har vi derfor skrevet udførlige feltnoter.

2.4.4 KONTAKT TIL GÆSTERNE

Vi har haft mange overvejelser om, hvordan vi skulle komme i kontakt med gæsterne til folkekøkkenet. Vi forestillede os, at vi kunne sætte os ved siden af nogen og dermed falde i snak med folk. Det viste sig at være svært. Det føltes som om, at man afbryder folk i deres faste torsdagsrutine. I starten var vi også interesserede i at undersøge hvor gamle gæsterne var, i hvilken anledning de besøgte folkekøkkenet på den givne dag, og hvor ofte de kom der. Vi forsøgte os derfor også med et mini-spørgeskema. Vi overvejede både at lægge dem på bordene til folk, at gå rundt med dem til bordene eller tage kontakt til folk der var udenfor for at ryge. Sidste metode blev afprøvet, men det viste sig hurtigt at for at spørgeskemaet skulle blive fyldestgørende, skulle vi i kontakt med næsten alle gæster. Den overordnede udfordring til torsdagsfolkekøkkenet har været at det føles som om, at man træder ind i folks privatsfære og forstyrrer deres aftensmad. Det er et offentligt sted, men det er meget privat på samme tid. Stedet er ikke stort og der kommer mange stamgæster. Det bliver hurtigt forstyrrende med tre studerende, der går rundt og stiller spørgsmål.

Som et resultat heraf har kontakt til gæsterne fungeret bedst, når det er Lisbeth som har præsenteret os for folk. Folk er mere villige til at tale med os, fordi Lisbeth kraftigt har opfordret dem til det. Derudover er folk mindre skeptiske, fordi de kan se at Lisbeth har “godkendt”, at vi skriver om folkekøkkenet. Inden vi valgte endeligt at undersøge dette torsdagsfolkekøkken, spurgte vi Lisbeth om lov til at skrive om folkekøkkenet. Vi har fra start været afklaret med, at vi træder ind i folks privatsfære, når vi går til torsdagsfolkekøkken, og hvis ikke arrangørerne af folkekøkkenet bakkede op om vores undersøgelse, ville adgangen blive svær.

Vi har haft flere mindre samtaler med gæsterne. Disse samtaler har taget udgangspunkt i folks umiddelbare oplevelse af torsdagsfolkekøkkenet med spørgsmål som:

- Hvordan kan det være at du er til folkekøkkenet i dag?
- Hvor ofte kommer du til torsdagsfolkekøkkenet?
- Hvordan kan det være at du bliver ved at komme igen og igen til folkekøkkenet?

- Hvad oplever du er det særlige ved lige præcis dette folkekøkken?

Det har ofte fungeret bedst med disse etnografiske interviews, når gæsterne er ude og ryge. Der er de mere åbne over for at tale med os. Vi har også gjort brug af det etnografiske interview, når vi løbende har haft samtaler med Lisbeth og Jolle til torsdagsfolkekøkkenet. Efterhånden som spørgsmål er dukket undervejs, har vi haft mulighed for at tale med dem om disse. Viden fra de etnografiske interviews er skrevet som en del af feltnoterne.

2.4.5 FELTNOTER

Det er ikke altid nemt at huske, hvad man har set, og hvad man har oplevet en aften, når der er gået længere tid. De mange torsdage vil nemt gå hen og flyde sammen og derfor har det været vigtigt for os at skrive detaljerede feltdagbøger. Vores feltdagbøger kan ses under bilag 12. Derudover har det været vigtigt for os at trække os tilbage og skrive vores feltnoter og i fællesskab reflektere over aftenerne. Dette er fordi, at vi er opmærksomme på, at vi gennem vores deltagende observationer, er blevet ”infiltreret” i miljøet omkring folkekøkkenet. De mange oplevelser i felten indgår også som empiri. For at formidle vores aftener har vi valgt at skrive feltnoter. Opgaven er her at skrive en sand fortælling - dvs. den sande oplevelse som formidleren har (Larsen & Meged 2012: 310). Man kan skrive sine feltnoter i flere forskellige stilarter. Vores feltnoter er en blanding af *Den realistiske fortælling* og *Den bekendende fortælling* (Van Maanen 1988 i Larsen & Meged 2012: 311-12). Den realistiske fortælling er en objektiv form, hvor formidleren er en tredjepersonsfortæller (Van Maanen 1988 i Larsen & Meged 2012: 311f). Den form har vi brugt, når vi har siddet og observeret under spisningen. Den bekendende fortælling tager højde for, at alle forskere er subjektive, og at det også påvirker felten og feltnoterne. Derfor skrives denne stil i jeg-sprog, således at forskerens egne oplevelser og forforståelser bliver tydelige (Larsen & Meged 2012: 312). Denne fortællestil har vi brugt til at beskrive hændelser, som vi selv har været en del af til torsdagsfolkekøkkenet.

Som forsker må man udvælge de mest relevante fortællinger, da ingen feltnoter kan beskrive alle begivenheder på en hel aften (Larsen & Meged 2012: 312). De første par gange til torsdagsfolkekøkkenet skrev vi mange forskellige fortællinger ned. På aftener hvor vi særligt kiggede efter vores observationstemaer, har vores feltnoter fået et særligt fokus på disse. Jo længere vi er kommet i specialeforløbet, jo mere fokuserede er vores feltnoter blevet. Fordi vi mange gange har været til folkekøkkenet og set efter mere specifikke elementer, mener vi ikke, at vi har udelukket vigtige fortællinger i sidste del af empiriindsamlingen. Vi er blot blevet mere

skarpe på specialets fokuspunkter og har derfor været i stand til i højere grad at udvælge de relevante fortællinger.

Rent praktisk har vi skrevet stikord til torsdagsfolkekøkkenet og derefter skrevet udfyldende feltnoter morgenen efter. Vi fandt hurtigt ud af, at det ville være forstyrrende og upassende, hvis vi sad og skrev lange feltdagbøger, mens vi var til folkekøkkenet. Selvom Lisbeth præsenterede os som ”de studerende der skriver speciale om folkekøkkenet” for mange af gæsterne, vurderede vi, at det ville være mere passende at skrive små noter ned på vores telefoner og skrive feltdagbøger dagen efter. Vi lagde ligeledes også mærke til, at der var flere der gerne ville tale med os, hvis ikke vi havde interviewguides fremme eller optog samtalerne på lyd. Gæsterne til folkekøkkenet var mere tilbøjelige til at tale med os, når det var små uformelle snakke.

Hver fredag morgen efter torsdagsfolkekøkkenet har vi skrevet feltnoter. Vi har først talt om, hvad vi oplevede hver især. Dette var også interessant ift. at se, om det var det samme, som vi havde lagt mærke til. Én fra gruppen begyndte derefter at skrive feltnoter, og de to andre supplerede efterfølgende med deres observationer som ikke var kommet med. Vi har derved skrevet fælles feltnoter for hver gang, vi har været til torsdagsfolkekøkkenet.

2.5 SEMISTRUKTUREREDE INTERVIEWS

En lang række data kan opnås gennem observationer. Ofte udgør denne form for information ikke et tilstrækkeligt grundlag for undersøgelser, da der er mulighed for, at de observeredes handlinger tillægges betydninger, som de ikke selv tillægger dem. Af denne grund har vi kombineret vores observationsundersøgelser med semistrukturerede interviews (Christensen 1994). Vi har interviewet nøglepersoner i lokalområdet, brugere af torsdagsfolkekøkkenet og de unge drenge der arbejder i køkkenet. Alt afhængig af, hvilken af disse tre grupper vi har interviewet, har vi anvendt forskellige interviewguides. Fælles er dog, at vi har anvendt en semistruktureret interviewform. Vi inddrager Bolette M. Christensen (1994), da hun søger at kombinere to interviewretninger. Christensen tager udgangspunkt i James P. Spradleys etnografiske interview, som sigter mod at afdække den kultur informanterne indgår og agerer i, som i dette tilfælde er den kultur informanterne indgår i til torsdagsfolkekøkkenet og i deres lokalområde. Christensen tager også udgangspunkt i Steinar Kvaales interview der har fokus på at opnå indblik i informantens livsverden, herunder hvad der er på spil for den enkelte (Christensen 1994: 6).

Meningen med et interview er ”[...] *at opnå ny viden om og ny forståelse af sociale fænomener via de personlige erfaringer, som interviewpersonerne kan aktivere, formulere og bidrage med i en dialog med interviewer*” (Christensen 1994: 1). Interviewets primære funktion er at levere data til videre analyse og fortolkning. Den form for data der kommer ud af et interview, adskiller sig fra andre typer af data, da det er det levede eller de levende erfaringer fra personlige livsverdener, som aktiveres og formuleres gennem en dialog. Interviews, der bygger på ovenstående, er åbne interviews, som i modsætning til lukkede interviews bygger på en samtale mellem interviewer og informant (Christensen 1994: 2).

Denne samtale kan åbne sig i forskellige retninger, hvor interviewer ikke på forhånd har opsat en plan om længden og dybden af svar på de opstillede spørgsmål. Denne interviewmetode er intens og drejer sig om detaljer samt at komme i dybden med de svar, som man får. Det er ligeledes vigtigt ikke at reducere svarene til enkelte kategorier, da man på denne måde kan miste nuancerede variationer, der er vigtige i en senere fortolkning og analyse. Denne interviewmetode er ikke-standardiseret, hvilket vil sige, at de retninger interviewet kan bevæge sig i, ikke er fastlagt på forhånd og kan variere fra interview til interview. Med udgangspunkt i informanternes livsverden lader vi delvist informanterne styre, hvad det er de finder vigtigt (Christensen 1994: 2).

Ligeledes kan rækkefølgen af spørgsmål og uddybelsen af emnerne variere. Dog er dette interview ikke kun løst struktureret, da der på forhånd er opstillede emner og spørgsmål, som vi søger at komme rundt om på informanternes præmisser. Den manglende standardisering og strukturering gør, at de interviews der bliver udarbejdet oftest ikke er sammenlignelige, hvilket ikke er pointen med denne interviewmetode. Pointen er netop at opnå ny og detaljeret viden og forståelse fra forskellige informanter (Christensen 1994: 2). På trods af dette, har vi alligevel forsøgt at stille nogle af de samme spørgsmål til de informanter, som vi mente var i samme kategori; de unge drenge, gæsterne og professionelle aktører. Dette med henblik på at udforske en sammenhæng eller modsatrettede holdninger.

Da vi med vores fænomenologiske udgangspunkt er interesserede i gæsternes oplevelser af de møder og sociale relationer de indgår i, i torsdagsfolkekøkkenet, har omdrejningspunktet for interviewene været rettet mod den enkelte gæsts livsverden. Interviewene har ligeledes været

rettet mod informanternes oplevelser af det fælles rum, som de er en del af til torsdagsfolkekøkkenet og i lokalområdet (Christensen 1994: 12).

Interesseområdet er dermed at få et indblik i den verden, som vores informanter er en del af, og derigennem forsøge at forstå de centrale temaer informanterne fremhæver som vigtige (Christensen 1994: 13). Ligeledes har formålet med interviewene været at sætte disse beskrivelser og forståelser ind i lokalområdets kontekst for at forstå den stedsans gæsterne, de ansatte mv. deler med hinanden på Indre Nørrebro. Det er undervejs i empiriarbejdet blevet tydeligt, at det betyder meget for gæsterne, at de er fra Indre Nørrebro.

Vi har i nogen grad ladet informanternes egne interesseområder være styrende for interviewet. Vi har taget udgangspunkt i: “[...] *en samtale, der kan åbne sig i forskellige retninger, og hvor længden af svar og behandling af de enkelte emner ikke er fastlagt på forhånd*” (Christensen 1994: 2). Vi har valgt denne tilgang, da vi ønskede en åben samtale med informanterne. Det har været vigtigt for os, at stille mere dybdegående og uddybende spørgsmål, når en informant begynder at tale om noget, der har interesse for vores problemformulering. Dette gøres for at få så mange detaljer fra informantens liv med. Disse spørgsmål er svære at forberede konkret på forhånd, men er blevet forberedt således, at der noteres emner som kan have relevans. I interviewsituation gælder det om at få formuleret spørgsmålene, så de bliver uddybende for det gældende emne (Christensen 1994: 47). I denne sammenhæng har det i nogle tilfælde været en fordel at være flere interviewere, da man på den måde har haft nemmere ved at spørge uddybende ift. opmærksomhedspunkter.

Udfordringen ved denne form for interview ligger i at gennemføre interviews, der på én gang er åbne, intensive, ikke-standardiserede og semistrukturerede, samtidig med at der holdes et fokus på vores problemorienterede interesse (Christensen 1994: 2). Interviewet har det formål at bidrage med noget nyt. Det er derfor vigtigt, at der åbnes op for nye indfaldsvinkler, perspektiver, betydninger og begreber (Christensen 1994: 3).

2.5.1 INTERVIEWGUIDE

Vi har arbejdet med en løs interviewguide til hvert interview. I vores interviewguides har vi haft samme temaer. De forskellige temaer er:

- Nørrebro og dets udvikling

- Lokale indsatser
- Tryghed og netværksdannelser
- Torsdagsfolkekøkkenet

Vi har undervejs tilpasset vores interviewguides så de passer til den enkelte informant. Vi har inddelt vores interviewguides i temaer for at skabe et bedre overblik over interviewforløbet samtidig med at kunne fastholde en form for struktur. Interviewguiden har fungeret som en huskeseddel til emner, som vi gerne ville tale med vores informanter om. Når andre relevante emner er dukket op under interviewene, har vi også brugt tid på at få informanterne til at udfolde disse emner.

Undervejs er samme temaer dukket op flere gange under vores interviews og observationer. Som temaerne er dukket op, har vi læst teori herom. Disse temaer er derfor undervejs begyndt at afspejle sig i vores interviewguides. Vi har eksempelvis læst teori om møder og figuren den fremmede. Det er kommet til udtryk ved spørgsmål om, hvilke mennesker der møder hinanden til folkekøkkenet, og hvilke mennesker der kommer i konflikt, når de møder hinanden i gadens rum. Netværk har også været et tema fra begyndelsen. Vi har læst teori om betydning af netværk i lokalområder. Dette er kommet til udtryk gennem spørgsmål om, hvilke grupper der bruger torsdagsfolkekøkkenet, og hvilken betydning torsdagsfolkekøkkenet har for lokalområdet. Sidst blev det også klart, at der er en stærk identitet tilknyttet det at bo på Indre Nørrebro og den har betydning for, hvordan og hvem man møder i sit lokalområde. Teori om stedsans er kommet til udtryk gennem spørgsmål om, hvad Indre Nørrebro er for informanterne, og hvad der karakteriserer lokalområdet og dets beboere.

2.5.2 UDFØRELSEN AF INTERVIEWS

Vi har valgt at interviewe fritidsjobbere, lokale beboere og ansatte i kommunen som alle er nogen der arbejder eller spiser i torsdagsfolkekøkkenet. Vores valgte informanter har hver deres relation til Indre Nørrebro og vores problemstilling. Vi har valgt at tale med personer med forskellige relationer til torsdagsfolkekøkkenet for at få en idé om, hvordan folkekøkkenet har en betydning for forskellige mennesker på Indre Nørrebro. Inden vi interviewede nogen, havde vi en uformel snak med Lisbeth om torsdagsfolkekøkkenet, for at få en baggrundsviden om folkekøkkenet (Bilag 11). Vi valgte efterfølgende, at tage til torsdagsfolkekøkkenet et par gange inden vi interviewede nogen, for at kunne observere og mærke på egen krop, hvad det er for et

sted. Efter at have været til torsdagsfolkekøkkenet et par gange fik vi kendskab til mange af gæsterne.

Lisbeth har bedt flere informanter om at stille op til et interview med os. Konsekvensen heraf er selvfølgelig, at vi har talt med mange som er glade for torsdagsfolkekøkkenet og som generelt er gode til at tale deres sag. Disse personer har vi talt med om torsdagen på Kapelvej 44, mens Lisbeth var på arbejde. Vi er klar over, at det i denne situation vil være svært for informanterne at give torsdagsfolkekøkkenet kritiske kommentarer. Vi vurderede dog, at det var bedre at tale med dem der end slet ikke at tale med dem. Inden vi bad Lisbeth om hjælp, forsøgte vi os med et Facebook-opslag på torsdagsfolkekøkkenets lukkede gruppe. Vi skrev og spurgte om der var nogle, som ville tale med os men fik ingen svar.

Vi fik kontakt til Christina Midjord, chef for Kultur N og Mette Prag, projektchef for Områdefornyelsen Nørrebro gennem et af gruppens medlemmer, som arbejder i Områdefornyelsen Nørrebro. Vi interviewede Christina og Mette for at få kommunens blik på torsdagsfolkekøkkenet. De sidste informanter fandt vi gennem ”sneboldmetoden”. Efter interviewet med Mette og Christina bad vi dem udpege tre nøglepersoner hver, som var relevant for os at tale med. Herudfra udvalgte vi Marc Johansson, som er tidligere lokalbetjent i området og nu ansat i Socialforvaltningen, Lise Hansen, som er lokal beboer og Ditlev Jørgensen, leder af den boligsociale helhedsplan. Disse personer interviewede vi i lukkede rum på Støberiet og på Café Blågårds Apotek. Det vil sige, at personerne var i vante omgivelser, men at andre ikke kunne høre, hvad de sagde.

Vi valgte bevidst, at interviewe Lisbeth til sidst. Vi havde inden da indsamlet al vores empiri. Da Lisbeth er arrangør af torsdagsfolkekøkkenet, syntes vi, at det gav god mening at have al viden fra observationer og andre interviews inden, således at vi kunne stille spørgsmål ind til alle emner der havde vist sig at være relevante for vores speciale. Vi har alle tre været til stede til interviewene med Christina, Mette og Lisbeth. Christina og Mette er ledere, og vant til at tale foran mange mennesker, og Lisbeth kender vi alle tre godt efter at være kommet i torsdagsfolkekøkkenet. Vi vurderede, at til disse tre interviews var det passende, at vi alle tre var til stede. Til de andre interviews vurderede vi, at det var hensigtsmæssigt kun at være to til stede.

Vi har undervejs i specialeforløbet lavet feltarbejde og interviews sideløbende. Vi stoppede med at lave interviews, da vi oplevede, at vi ikke længere fik ny viden gennem interviewene. Vi har

ikke interviewet folk der ikke kommer til torsdagsfolkekøkkenet eller dem som, af brugerne i torsdagsfolkekøkkenet, beskrives som “tilflytterne”. Det betyder, at den viden vi har om, hvor langt netværket rækker ud i lokalområdet, har vi kun fra brugerne af torsdagsfolkekøkkenet. Vi har valgt at fokusere på oplevelsen af torsdagsfolkekøkkenet, for dem der bruger det, fordi vi mener at, vi her kan få uddybet, hvordan mødet mellem beboere kan påvirke deres oplevelse af naboer og lokalområde.

2.5.3 INFORMANTER

Ung dreng 1

Ung dreng 1 er en af de faste fritidsjobbere i torsdagsfolkekøkkenet. Han er født og opvokset på Indre Nørrebro, og går til dagligt i folkeskole. Han har arbejdet i torsdagsfolkekøkkenet i ca. 5 måneder, og fik jobbet gennem Fritidsakademiet.

Ung dreng 2

Ung dreng 2 er også født og opvokset på Indre Nørrebro, og går også i folkeskole. Han har arbejdet i torsdagsfolkekøkkenet siden september 2016.

Jeff

Jeff har boet på Indre Nørrebro næsten hele sit liv. Hun elsker sit lokalområde og kommer fast til torsdagsfolkekøkkenet. Jeff kommer ofte kl. 17:00 og dækker op til dem hun skal spise med, mens hun får sig et glas vin og en snak med Lisbeth. Jeff ved meget om lokalområdet og den historiske udvikling Indre Nørrebro har gennemgået.

Rachid

Rachid er en af stamgæsterne i torsdagsfolkekøkkenet. Han bor til dagligt på Amager. Selvom han ikke bor i lokalområdet, kommer han hver torsdag og spiser sammen med sine venner.

Christina Midjord

Christina er chef for Kultur N, som er kultur- og fritidsinstitutioner på Indre og Ydre Nørrebro. Hun er ansat i Kultur- og Fritidsforvaltningen. Hun har været ansat siden 2009, og har derigennem et godt kendskab til Nørrebro. Det var Christina som i sin tid gav midlerne til at starte torsdagsfolkekøkkenet.

Mette Prag

Mette er projektchef for Områdefornyelsen Nørrebro og har været det siden 2013. Mette er oprindelig uddannet arkitekt og interesserer sig for at bygge bro mellem lokale beboere og kommunen. Hun er ansat i Teknik- og Miljøforvaltningen.

Marc Johansson

Marc er afdelingsleder i Socialforvaltningen på Nørrebro herunder Gadepulsen. Marc er tidligere lokalbetjent på Indre Nørrebro, og var med til at starte ”Din Betjent” op i kvarteret i 2009. Han har derigennem et stort kendskab til beboere og lokale indsatser på Indre Nørrebro.

Ditlev Jørgensen

Ditlev er leder af Det Gode Naboskab, som er den boligsociale helhedsplan på Indre Nørrebro. Han har arbejdet på Nørrebro i 2,5 år og kender derigennem til netværksarbejde og tryghedsindsatser på Indre Nørrebro.

Lise Hansen

Lise bestyrer Café Blågårds Apotek og har boet på Indre Nørrebro i 10 år. Gennem hendes arbejde kender hun mange lokale

beboere, og hun er selv engageret i forskellige lokale foreninger. Lise er en del af ansøgergruppen, som søgte midler til torsdagsfolkekøkkenet af Områdefornyelsen Nørrebro.

Lisbeth Bryhl

Lisbeth er ansat i kulturhuset Støberiet som hører under Kultur- og Fritidsforvaltningen. Der har hun været ansat siden 2009. Hun er ansat som netværksansvarlig og står for at lave forskellige lokale arrangementer herunder de to folkekøkkener i området. Hun har boet på Indre Nørrebro siden 2006.

Jolle

Jolle arbejder som kok i torsdagsfolkekøkkenet og er ansat i Kultur- og Fritidsforvaltningen. Hun er født og opvokset på Indre Nørrebro.

Vi har valgt at anonymisere de to fritidsjobbere i specialet af den grund, at de er under 18 år. Lisbeth har udvalgt fritidsjobberne og godkendt at vi talte med dem, mens de var på arbejde. Vi har spurgt fritidsjobberne ind til deres arbejde i torsdagsfolkekøkkenet, og hvilke steder de opholder sig på Indre Nørrebro men ikke til mere personlige forhold.

2.5.4 TRANSSKRIBERING OG MENINGSKONDENSERING

Vi har ved hvert interview optaget lyden, da det er vigtigt for os at have alt med fra vores interviews. At optage interviewene sikrer også, at vi kan koncentrere os om selve interviewet undervejs (Kvale & Brinkmann 2009: 201). Vi har selv stået for transskriberingen for at få kontrol over selve oversættelsen fra mundtlig til skriftligt, og fordi processen fra det mundtlige til det skriftlige kan være behjælpelig i forståelsen af det sagte til brug i en senere analyse (Kvale & Brinkmann 2009: 200). Da vi ikke laver en analyse af sproget i vores interviews, har vi valgt at undlade lange tænkepauser og ord som ”øh” og ”hmm” samt følelsesbetoninger i vores

transskriberinger. Dette har vi undladt for at have skrift-venlige citater til brug i analysen (Kvale & Brinkmann 2009: 203). For at sikre at citater ikke fejlfortolkes, har vi i fællesskab diskuteret, i hvilken sammenhæng citatet er blevet udtalt. Dette har været muligt fordi vi mindst har været to til stede under hvert interview. Hvis der således er citater vi har tolket forskelligt, har vi hørt lydoptagelserne igen. Således sikrer vi transskriptionernes reliabilitet (Kvale & Brinkmann 2009: 206).

Vi har meningskondenseret vores transskriberinger, idet vi har omformet vores interviews til en mere formel og skriftlig stil. Dermed har vi produceret en sammenhængende tekst. At meningskondensere betyder, at informanternes udtrykte meninger er blevet formuleret kortere, uden at hovedbetydningen ændres (Kvale & Brinkmann 2009: 227). Ved dette kreeres der meningsenheder, som rummer de svar der relaterer sig til vores valgte problemstilling.

Den videre analyse af interviewene kommer til at foregå på baggrund af disse transskriptioner. Transskriptionerne er læst igennem af gruppens medlemmer, for at få en fornemmelse af helheden af den indsamlede empiri. Derefter har vi bestemt meningsenheder ud fra, hvordan vores informanter har udtrykt sig. Det betyder, at vores tematisering og kodning af transskriptionerne sker ud fra informanternes udtalelser og vores forhåndsbestemte temaer i interviewguiden (Kvale & Brinkmann 2009: 228). Temaerne vil blive brugt som nedslagspunkter i analysen.

2.6 AFRUNDING

Gennem efteråret 2016 har vi indsamlet empiri til dette speciale. Vi har observeret, hvordan folk agerer overfor hinanden i torsdagsfolkekøkkenet samt mærket stemningen og det at være en del af folkekøkkenet på egen krop. Vi er under vores empiriindsamling blevet "infiltreret" i miljøet i og omkring torsdagsfolkekøkkenet. Dette er bl.a. sket, ved at være til stede og pga. Lisbeth. Hun har skaffet os adgang både i form af at blive accepteret, når vi har lavet observationer, og ved at pege på relevante informanter som vi kunne interviewe. Vi har været opmærksomme på dette og har løbende diskuteret, hvordan vi kunne formå at holde en professionel distance til felten og vores informanter. Dette har vi bl.a. gjort ved at diskutere i fællesskab, hvordan og hvad vi oplevede hver især til folkekøkkenet, for derefter at skrive feltdagbøger. Vi har udvalgt flere af vores informanter på baggrund af anbefalinger fra andre informanter, hvilket har givet os mulighed for at komme dybere ind i felten. Vi valgte bevidst at interviewe Lisbeth til sidst i

processen, da vi følte, at det var hensigtsmæssig at have flest mulige opmærksomhedspunkter og nuancer med fra andre informanter til dette interview.

Til torsdagsfolkekøkkenet har vi hovedsageligt observeret, hvordan gæsterne interagerede med hinanden, for at undersøge hvilke møder der sker. Netværk har været et tema gennem hele empiriindsamlingen. Netværk er svære at observere og for at få gæsterne til at forklare, hvordan de indgår i en relation med hinanden, valgte vi at lave semistrukturerede interviews. Interviewene tager udgangspunkt i informanternes livsverden og vores observationer fra torsdagsfolkekøkkenet. Derudover har vi erfaret, at der er en stærk identitet tilknyttet det at være “en af de engagerede på Indre Nørrebro”. Dette har derfor været et tema under interviewene. De tre temaer; stedsans, mødet og netværk er derfor blevet udgangspunkt for vores teorivalg, som præsenteres i næste kapitel.

KAPITEL 3: TEORI

Indenfor til torsdagsfolkekøkkenet inden gæsterne ankommer

3.1 SAMMENSPIL MELLEM TEORIER

Vores teori er valgt for at kunne belyse, hvordan beboere på Indre Nørrebro oplever lokalområdet, torsdagsfolkekøkkenet samt relationerne til hinanden. Vi er interesserede i at undersøge, hvordan den utryghed, der opleves i området kan overkommes gennem mødet med hinanden til torsdagsfolkekøkkenet. I vores feltarbejde stod det hurtigt klart, at mange af gæsterne til torsdagsfolkekøkkenet oplevede stedet som et godt sted at mødes. Her kan man få god mad, tale med folk man kender, samt folk man ikke kender så godt endnu. Der er en særlig stemning, som gør stedet til et godt mødested for beboere i alle aldersgrupper og professionelle aktører. Vi har undersøgt, hvad det er der gør torsdagsfolkekøkkenet til et godt mødested. Det er blevet klart for os, at for at forstå hvad der skaber et møde med forandringspotentialer til folkekøkkenet, må vi også forstå, hvilken stedsans og kultur beboerne på Indre Nørrebro identificerer sig med. Det har vist sig at have betydning for, hvordan man møder hinanden. Det har ligeledes betydning for, hvilket liv der leves på gaden, og dermed hvad og hvem der skaber en oplevet utryghed for hinanden. Det første teoretiske begreb vi inddrager er derfor Doreen Masseys ”*A Global Sense of Place*” fra bogen ”*Space, Place and Gender*” (1994). Dette afsnit skal belyse, hvordan Masseys globale stedsbegreb kan hjælpe os til at forstå hvordan Indre Nørrebro er dannet af mange forskellige mennesker og kulturer.

For at komme dybere ind i mødet mellem mennesker og konsekvensen heraf inddrager vi begrebet *encounters* fra ”*On geography and encounter: Bodies, borders, and difference*” (2016) af Helen F. Wilson. Udfordringen der startede torsdagsfolkekøkkenet var, at forskellige beboergrupper var utrygge ved hinanden i området. For at kunne undersøge, hvordan nogle beboere oplever andre beboergrupper som utrygge, inddrager vi begrebet *figuren den fremmede* fra bogen ”*Strange Encounters – embodied others in post-coloniality*” (2000) af Sara Ahmed. For at belyse, hvordan man skaber et mødested der har potentialer til at forandre oplevelsen af figuren den fremmede, inddrager vi begrebet *micro-publics* fra teksten ”*Ethnicity and the multicultural city: living with diversity*” (2002) af Ash Amin.

Udover at møde hinanden har torsdagsfolkekøkkenet et andet potentialer; at gæsterne indgår i netværk med hinanden. For at undersøge hvad beboerne får ud af at indgå i disse netværk, inddrager vi begreberne *afgrænsende, brobyggende og relaterende social kapital* fra Lars Hulgårds bog ”*Sociale entreprenører - En kritisk indføring*” (2007).

Vi har valgt tre teorier der hver især kan belyse forskellige emner, i vores valgte problemstilling. Vi mener ikke, at man kan tale om møder uden at tale om steder, og ligeledes ikke tale om netværksdannelser i et lokalområde, uden at tale om selve mødet. Det er derfor tre forskellige teorier der tilsammen kan give os et nuanceret begrebsapparat og teoretisk ramme ift. vores senere analyse.

3.2 STEDSANS

Vi vil i dette afsnit redegøre for begrebet stedsans (Massey 1994). Indre Nørrebro bliver beskrevet som et særligt sted af vores informanter. Dette hænger både sammen med områdets historie, og de mennesker der bor der. Vi inddrager begrebet for at undersøge, de særlige kulturer der er på Indre Nørrebro. Disse kulturer har betydning for gæsternes forhold til Kapelvej 44 og torsdagsfolkekøkkenet. Det er beboernes selvforståelse og deres udgangspunkt for at mødes med andre mennesker der interesserer os, hvilket også hænger sammen med vores erkendelsesinteresser. Masseys globale stedsbegreb er brugbart til at forstå, hvordan Indre Nørrebro som sted er dannet af mange forskellige mennesker og kulturer. Massey skriver om en global stedsans med eksempler fra London, England. Vi argumenterer for at begrebet også er velegnet i en dansk kontekst, da globalisering og multikulturalitet også er fænomener der opleves i Danmark – særligt på Nørrebro. Først introduceres vores forståelse af sted som et relationelt begreb. Derefter beskrives konsekvenserne ved globaliseringen og en ny stedsforståelse i lokalområder. Sidst forklarer vi, hvordan forskellige oplevelser af lokalområdet påvirker stedsansen.

3.2.1 ET RELATIONELT RUMBEGREB

Vi arbejder med en relationel rumforståelse. Rum forstås i relation til de sociale processer og praksisser, der finder sted i rummet. Rum, tid og sociale processer udvikler sig løbende, og de kan ikke skilles ad (Hansen & Simonsen 2007: 173). Vi arbejder med andre ord med en rumforståelse, hvor det er de sociale relationer og subjekternes livsverdener, der konstruerer rummet. Når man arbejder med rum som begreb, kan det også være relevant at se på det materielle i rummet. Nogle forskere mener, at der er en materialitet der kan undersøges uden for subjektets oplevelse af det (Hansen & Simonsen 2007: 168). Vi tager udgangspunkt i det enkelte individs forståelser og oplevelser og ikke materialiteten i sig selv. Vi har undersøgt de enkelte beboeres og professionelle aktørers oplevelse af Indre Nørrebro som sted. Da mange af vores informanters oplevelser af Indre Nørrebro læner sig op af hinanden, ser vi deres udtalelser som

brugbare, for at belyse særlige karaktertræk der går igen på Indre Nørrebro, samt de kulturer der hører til disse træk.

Massey argumenterede for et mere dynamisk stedsbegreb som kunne gribe alle processer, der i forskellige forhold påvirker et sted. Behovet for et relationelt begreb udsprang af globaliseringen. Globaliseringen har bl.a. medført en *time-space compression* der betyder, at kommunikation og viden rejser verden rundt og deles let gennem ny teknologi (Massey 1994: 146). Time-space compression er et begreb der stammer fra forskeren David Harvey (Harvey 1989: 240). På grund af muligheden for at kommunikere og rejse på tværs af kloden i alle døgnets timer er mange menneskers sociale relationer spredt ud over hele verdenen, hvor de sociale relationer førhen hovedsageligt fandtes i lokalområderne. Ligeledes flytter mange mennesker lettere rundt i dag. I en bydel hvor der førhen boede mere homogene grupper af mennesker, bor der nu en masse mennesker som har rødder i og forbindelser til hele verden. Det kan fx have indflydelse på, hvilke butikker der åbner i nabolaget, eller hvilke lokale fester der arrangeres i bydelen (Massey 1994: 146).

3.2.2 KONSEKVENSNEDVÆRDT VED GLOBALISERING

Mange oplever at lokalområdet og dets beboere splittes op grundet globaliseringen (Massey 1994: 151).

“Many of those who write about time-space compression emphasize the insecurity and unsettling impact of its effects, the feeling of vulnerability which it can produce. Some therefore go on from this to argue that, in the middle of all this flux, people desperately need a bit of peace and quiet and that a strong sense of place, of locality, can form one kind of refuge from the hubbub. A ‘sense of place’, of rootedness, can provide – in this form and on this interpretation – stability and a source of unproblematical identity” (Massey 1994: 151).

Når følelsen og en forståelse af et bestemt sted smuldrer, bliver trangen til at definere et sted sammen større for nogen. Det gøres fx ved at holde fast i gamle fortællinger. For nogen er et modsvar på den globaliserede verden, vi lever i, at stå fast på at et bestemt afgrænset område har en bestemt identitet (Massey 1994: 147). Ifølge Massey bliver et sted i denne tankegang et romantiseret og statisk begreb, der minder os om ”dengang i gamle dage” (ibid.). Udfordringen ved denne tankegang er, at hvert sted får én stedsans og at den stedsans er skabt ved at kigge

indad og tilbage gennem historien. Sted i denne forstand bliver afgrænset og statisk (Massey 1994: 152). Denne følelse er interessant at dykke ned i ift. Indre Nørrebro. Vi bruger Masseys observationer, om trangen til at holde fast i gamle traditioner, til at undersøge, hvordan den nutidige stedsans på Indre Nørrebro er påvirket af områdets historie. Ligeledes undersøger vi, hvordan nogle beboere reagerer på forandringer i deres lokalområde.

3.2.3 NØRREBROS MANGE STEDSANSER

Massey argumenterer for, at time-space compression ikke er den eneste proces der har betydning for, hvordan vi oplever steder. Der er også andre faktorer der spiller ind i oplevelsen af et sted. Det kan fx være elementer som race og køn. Dertil er det også vigtigt at forstå, at time-space compression langt fra er noget der opleves af alle (Massey 1994: 147f). Går man en tur på Indre Nørrebro, vil man opdage at Indre Nørrebro er sammensat af mange forskellige kulturer og fortællinger fra forskellige mennesker rundt om i verden. Én person har ét forhold til stedet, og en anden person har et andet. Det betyder, at stedet langt fra har én stedsans, men er sammensat af mange forskellige oplevelser (Massey 1994: 153):

”People’s routes through the place, their favourite haunts within it, the connections they make (physically, or by phone or post, or in memory and imagination) between here and the rest of the world vary enormously. If it is now recognized that people have multiple identities then the same point can be made in relation to places. Moreover such multiple identities can either be a source of richness or a source of conflict, or both” (Massey 1994: 153).

På Indre Nørrebro er der mange, der bruger gadens rum og dermed krydser hinandens veje. Disse potentielle konflikter og magiske situationer, der kan opstå mellem beboerne på Indre Nørrebro, vil vi undersøge i analysen. Sociale relationer går på tværs af landegrænser og verdenshavene – forbindelser går gennem mange medier, og man kan derfor ikke tale om sted som afgrænset med en homogen gruppe af mennesker. Hvis man ser på et sted, som sammensat af alle disse sociale relationer, kan vi udvikle en ny idé om en stedsans - dvs. en ny idé om, hvordan sted opleves af forskellige mennesker, som sammen gør stedet til noget unikt (Massey 1994: 154).

Det er ikke kun stedets lange historie der giver det karakter, men alle de mennesker, relationer, kulturer etc. som sammen former et sted. Alle har en forskellig oplevelse af et sted, og tilsammen former det stedet:

“Instead then, of thinking of places as areas with boundaries around, they can be imagined as articulated moments in networks of social relations, experiences and understandings are constructed on a far larger scale than what we happen to define for that moment as the place itself, whether that be a street, or a region or even a continent” (Massey 1994: 154).

Steder er punkter, hvor alle disse relationer og oplevelser møder hinanden – *a meeting place* (Massey 1994: 154). Vi vil i analysen bruge denne forståelse af de mange stedsanser som en ramme til at sige, at Indre Nørrebro er et sammensat sted. De forskellige oplevelser af Indre Nørrebro og hvad gadens rum skal bruges til, medfører nogle uenigheder om, hvilket sted Indre Nørrebro skal være. Disse uenigheder om stedet har også betydning for, hvilke oplevelser man har med sig, når beboere møder hinanden til torsdagsfolkekøkkenet.

Ethvert fænomen skal ses i sammenhæng med den større verden som det også er et del af. Indre Nørrebro skal forstås som både en del af København, Danmark, Europa og hele verdenen (Massey 1994: 154). Mange beboere på Indre Nørrebro har familier i andre dele af København, Danmark og udlandet. Det bringer forskellige traditioner, normer og væremåder med sig ind på Indre Nørrebro, og det er med til at forme Indre Nørrebro som sted. Det kommer fx til udtryk, når man fejrer jul og eid på Blågårds Plads. Selvom vi har et relationelt stedsbegreb, afgrænser vi os til kun at se på oplevelsen af sted indefra. Vi er klar over, at Indre Nørrebro er påvirket af fænomener udefra som fx politik. Vi anerkender ligeledes, at Nørrebro er skabt af forbindelser til hele verdenen, men vi undersøger, hvordan bydelen opleves af beboerne. I analysen vil vi bruge beboernes forskellige oplevelser af Indre Nørrebro til at undersøge, hvilke mødesteder der findes på Indre Nørrebro. Dette er også udgangspunktet for, hvordan beboere møder hinanden, og hvordan netværk kan dannes.

Det særlige ved et sted reproduceres og udvikles i en løbende proces (Massey 1994: 155). Hvert sted har en særlig sammensætning af kulturer, identiteter, mennesker og deres relationer fra det lokale og det globale. Disse vil artikuleres på forskellig vis på forskellige steder. Der kan være sammenlignelige steder, men hvert steds særlige mix vil gøre det unikt (Massey 1994: 156).

Vi bruger Masseys begreb som en ramme til at analysere Indre Nørrebros stedsans. Vi vil undersøge, hvilke forskellige stedsanser der er med til at give Indre Nørrebro en særlig karakter. Vi vil ligeledes undersøge, hvilke konflikter der opstår på baggrund af forskellige ideer om,

hvordan man skal bruge bydelens rum, da rummene også er udgangspunkt for, hvordan man møder hinanden i bydelen. I næste afsnit vil vi gå dybere ind i den valgte teori der kan belyse, hvad der sker når beboere møder hinanden på gaden og til torsdagsfolkekøkkenet.

3.3 MØDET

Vi vil i dette afsnit redegøre for begreberne encounter (Wilson 2016), figuren den fremmede (Ahmed 2000) og micro-public (Amin 2002). Dette afsnit skal give os en bedre forståelse af, hvordan man i et lokalområde med mange forskelligheder møder hinanden, hvorfor det er vigtigt for et lokalområde, at man interagerer med sine naboer, og hvilke rammer der lægger op til dette møde.

Ahmed har et poststrukturalistisk udgangspunkt i hendes interesse for figuren den fremmede. Det poststrukturalistiske udgangspunkt betyder, at Ahmed forstår mødet med den fremmede som et komplekst samspil mellem nutidens møder og kolonialismens historie (Ahmed 2000: 14). Ahmed ser kolonialismen som strukturelt determinerende. De møder mellem forskellige kulturer, der fandt sted i kolonialismen, påvirker også magtforhold om, hvordan vi oplever hinanden i møder i dag (Ahmed 2000: 10). Amin har et kosmopolitisk udgangspunkt hvilket betyder, at han har et positivt syn på multikulturalisme og kulturelle møder i byen. Indenfor kosmopolisme er det individers handlinger og deres møder med andre som er i fokus. Indenfor postkolonialismen fokuseres der på de magtkampe der eksisterer i byen, og ikke på det positive som mødet kan føre med sig, som kosmopolisme gør. Vi er opmærksomme på, at der eksisterer magtforhold i vores samfund der påvirker, hvem der produceres som figuren den fremmede. Vi bruger Ahmeds fremstilling af figuren den fremmede, da vi mener, at begrebet kan forklare, hvordan oplevelsen af nogen som værende fremmede trækker på tidligere minder og erfaringer. Vi inddrager Amins begreb til at undersøge, hvordan man kan skabe positive møder, der har potentiale til at forandre oplevelsen af hinanden.

3.3.1 ENCOUNTER

Vi inddrager begrebet encounter til at undersøge, hvordan et møde kan skabe en forståelse for hinanden i et lokalområde samt mindske følelsen af utryghed. Når Wilson belyser begrebet encounter er det ikke blot et normalt møde der beskrives, men en specifik form for kontakt (Wilson 2016: 2). Dog er det altid implicit i et møde, at der er tale om en forskellighed blandt dem/det der møder hinanden (Wilson 2016: 3). Mødet kan ske gennem ansigt-til-ansigt, men også gennem kroppen og dens sanser. Mødet kan opstå gennem synet, dufte og berøring (Wilson

2008: 15-16). Møder kan ske mellem forskellige fænomener som fx møder mellem mennesker, herunder møder mellem turister og indfødte, møder med fremmede dyr, materialiteter, planter etc. Det vil sige, at det kan være møder med alle mulige fænomener (Wilson 2016). Møder kan være med til at producere nogle/noget som noget bestemt og fastholde dem/det i en bestemt rolle. Møder kan også forandre, hvordan vi oplever fænomener. Det betyder, at møder fx kan ændre vores oplevelse af en bestemt duft samt det vi forbinder duften med (Wilson 2016: 15). Ifølge Wilson argumenterer Amin for, at byen er “[...] *made from encounters*” (Wilson 2016: 5). Det vil sige, at byen og rummet er opbygget efter forskellige møder som er kontinuerlige. Det er dog oftest mødet med den fremmede der bliver fremhævet, når man beskriver encounters. Vi bruger begrebet encounter til at undersøge mødet mellem beboerne på Indre Nørrebro. Dette er både hverdagsmøder på gaden og til torsdagsfolkekøkkenet. Encounter er meget mere end blot forskellige kroppe der mødes, da encounters gør en større forskel end blot at møde hinanden fysisk:

“[...] a focus on encounters can enable a better grasp of the contradictions, entanglements and momentary extensions of power that undermine such essentialist thinking and can thus ‘sharpen ethical concepts’” (Wilson 2016: 8).

Mødet kan vare et øjeblik. Oplevelsen af mødet påvirkes af historiske begivenheder og tidligere oplevelser, lige såvel som tanker omhandlende det usikre og nye i fremtiden (Wilson 2016: 23). Gennem encounters åbnes forståelsen for andre mennesker og for fremmede fænomener (Wilson 2016: 10). Det er derfor, at man gennem encounters skaber en forståelse for hinanden, da det ikke kun er et kropsligt møde, men et møde som prøver at skabe en forståelse for det fremmede.

“Encounters between different individuals, agencies and activists, not only produce urban space, but generate ideas, build new relations, destabilise boundaries and generate hope, to enable new articulations of power from the ‘bottom up’” (Wilson 2016: 12).

Der kan også være negative effekter ved encounters. Ifølge Wilson kan encounters også producere mere frygt, vrede og vold. Det er derfor vigtigt med meningsfulde møder: *“‘Meaningful’ encounters are thus about joy, wonder and animation, about encounters that can disrupt, shake or surprise”* (Wilson 2016: 18). Gennem encounters producerer man en

forskellighed (Wilson 2016: 15). Encounters er derfor mellem fænomener, hvor forskelligheden er bemærkelsesværdig. Det vil sige, at encounters ikke blot handler om at bringe forskelligheden sammen, men er møder som *gør* en forskel for dem, der møder hinanden. Det kan på samme måde være et møde, hvor man lærer mere om sig selv (Wilson 2016: 28).

3.3.2 MØDET MED FIGUREN DEN FREMMEDE

Når vi har talt med gæster til torsdagsfolkekøkkenet, har de fortalt om møder der har ændret deres syn på andre mennesker, som de bor i lokalområdet med. Vores informanter taler om en oplevet utryghed, baseret på forskellige ideer om, hvordan man agerer på gaden. Det uvante i de andres opførsel påvirker mødet med hinanden i lokalområdet. Vi præsenterer i dette afsnit, og hvordan figuren den fremmede produceres. Produktionen af figuren den fremmede er et skalérbart begreb, der også påvirkes af politiske og økonomiske magtbalancer i en national og international skala. Vi er opmærksomme på, at disse strukturer eksisterer, men vi går ikke ind i en diskussion af figuren den fremmede som et skalérbart begreb (Koefoed & Simonsen 2010: 32f)

Hvem er fremmed, og hvordan genkender man fremmede? Når man stiller disse spørgsmål, antages det, at fremmede er nogle, man ved hvordan ser ud. Ahmed argumenterer i sin bog for, at vi *genkender* folk som figuren den fremmede. Det medfører, at det er i mødet med hinanden, at man bliver fremmedgjort (Ahmed 2000: 21). Det at vi genkender folk som fremmede betyder også, at vi ikke fejler ved genkendelsen af andre. Vi lægger mærke til, at det er mennesker vi ikke har set før. Ahmed diskuterer ligeledes, at der er teknikker, hvorpå man kan se forskel på, om det er en fremmed person, eller om det er en der hører til et bestemt sted. At høre til et bestemt sted, kan eksempelvis være en nabo (ibid.). Fremmede er derfor mennesker som er produceret som *out of place*. Man kan bl.a. genkende mennesker der er produceret som out of place på deres kropssprog som er uden for normen (ibid.). Figuren den fremmede er oftest skildret som en mand (Koefoed & Simonsen 2010: 29). I vores undersøgelse knytter produktionen af figuren den fremmede sig til mandlige individer. Hvis man ikke møder dem, som man oplever som fremmede og får en anden forståelse af dem, vil man blot fortsætte med at producere dem som fremmede. Gennem ansigt-til-ansigt møder kan man mindske reproduktionen af, hvem den fremmede er (Ahmed 2000: 21).

"The stranger cannot be simply used as a word to describe the one who is distant, the one whom I do not yet know. To name some-body as a stranger

is already to recognise them, to know them again: the stranger becomes a commodity fetish that is circulated and exchanged in order to define the borders and boundaries of given communities” (Ahmed 2000: 150).

At genkende en fremmed handler ikke blot om at læse kropssproget. Alle mennesker bærer mindre og tidligere historier med sig i mødet med nye mennesker. At kunne genkende en som fremmed i et her-og-nu møde bundet i erfaringer fra tidligere møder med andre ansigter og kroppe på andre steder og i andre tider (Ahmed 2000: 7). Når vi møder et andet menneske forsøger vi at genkende dem fra tidligere oplevelser og minder fra andre møder (Ahmed 2000: 8).

Der opstår automatisk en fælles levemåde og kultur i et lokalområde, hvor man har produceret en fælles forståelse af ”os og de andre”. Hvis ikke man passer ind i kulturen på fx Indre Nørrebro, kan man blive fremmedgjort. Der er på denne måde skabt en form for konsensus om, hvem man er i et lokalområde, og hvis ikke man passer ind der, bliver man fremmedgjort (Ahmed 2000: 24).

I en storby som København, og et område som Nørrebro, bor der mange forskellige mennesker. Det medfører, at man nødvendigvis ikke kender alt og alle i ens nabolag. Fordi at man ikke kender en person er det ikke lig med at personen er fremmed i området. Alle kan blive fremmede for nogen, når man bevæger sig ud i det offentlige rum. Når beboere i et lokalområde har opbygget en common sense om, hvad der er accepteret i et nabolag, bliver det lettere for den enkelte beboer at mistænkeliggøre andre personers opførsel. Denne mistænksomhed kan medvirke til en reproduktion af, hvem der er figuren den fremmede (Ahmed 2000: 28). Den dominerende common sense deles ikke nødvendigvis af alle i området men kan stadig påvirke, hvem der produceres som figuren den fremmede (ibid.).

Figuren den fremmedes opførsel og handlinger er uden for common sense i et lokalområde. Det medfører, at figuren den fremmede bliver associeret med *danger* (Ahmed 2000: 37). I dette speciale undersøger vi, hvad der er common sense opførsel på gaden på Indre Nørrebro, og hvordan denne forståelse er med til at producere andre beboergrupper som figuren den fremmede.

3.3.3 KULTURELLE NEUTRALE MØDER

For at undersøge hvordan man skaber et mødested der fordrer meningsfulde møder mellem beboere og professionelle aktører, inddrager vi begrebet micro-publics. Ahmed kommer ikke med et konkret eksempel på, hvor de meningsfulde møder opstår, og derfor inddrager vi Amins teoretiske begreb micro-publics. For at få en forståelse af hinanden er vi nødsaget til at mødes. Det blot at bo i samme opgang, høre til samme andelsforening eller drikke kaffe på samme cafe er ikke nok, da det ikke er ensbetydende med, at vi får en forståelse for hinanden. Fællesskab og tryghed opstår, når man mødes med hinanden og snakker sammen om, hvad der er vigtigt for en selv og for sit lokalområde. Interaktion er derfor vigtig, når man i fællesskab vil mindske utryghed i et lokalområde (Amin 2002: 960).

Amins begreb micro-public er karakteriseret ved, at det er neutrale steder i byen, hvor der er mulighed for at kulturelle møder kan opstå. Det vil sige, at micro-publics er steder som lægger op til møder med mennesker vi ikke kender i det offentlige rum (Amin 2002: 976). Ifølge Amin får vi en interkulturel forståelse gennem hverdagens møder og erfaringer med hinanden. Man har ofte den opfattelse, at disse møder kan ske i fx en park, da det er et offentligt, stort og åbent område. Amin argumenterer dog for, at parker eller små grønne områder oftest bruges som transitområder, hvor der ikke vil kunne opstå disse kulturelle møder (Amin 2002: 961).

Eksempler på micro-publics er arbejdspladser, skoler, sportsklubber etc. (Amin 2002: 969). Disse tre eksempler er neutrale steder, da de har det tilfælles, at de skaber kulturelle møder mellem mennesker over et tredje fælles, i disse tilfælde arbejde, uddannelse og sportsgrene. Derfor ser vi Kapelvej 44 som et micro-public, da gæsterne her mødes over et tredje fælles, nemlig spisning. Gennem dialog med hinanden sker der en interkulturel forståelse. Ifølge Amin er det vigtigt, at vi lærer at være sammen i fællesskab men også i forskellighed. Dette lærer vi gennem mødet med hinanden og gennem initiativer og engagement. Vi skal arbejde fælles om noget og måske endda skabe noget sammen. Gennem disse møder er det ikke pointen, at man skal finde frem til én fælles kultur eller ét fællesskab, men at man gennem mødet med hinanden får skabt en accept af, at vi lever i et flerkulturelt samfund. Det betyder, at tilflytterne ikke skal forandre rødderne, eller at rødderne ikke skal forandre landsbyboerne, men i stedet skal man skabe en forståelse for hinanden gennem disse interkulturelle møder. Amin argumenterer også for at for at få en kulturel ændring og forståelse, er man nødsaget til at komme ud af sine vante omgivelser. Disse møder med hinanden er vigtige, da de "[...] opens for contact and dialogue

with others as equals, so that mutual fear and misunderstanding may be overcome and so that new attitudes and identities can arise from engagement” (Amin 2002: 972).

Vi har i dette afsnit redegjort for begreberne encounters, figuren den fremmede og micro-publics samt fået en forståelse for, hvad der er vigtigt, når man mødes i et lokalområde. Til disse møder er der mulighed for at nye relationer og netværk kan dannes. Vi vil derfor i næste teori-afsnit inddrage begreber om social kapital for at kunne undersøge hvilke typer af netværk der dannes i og omkring torsdagsfolkekøkkenet.

3.4 NETVÆRK

I det følgende afsnit vil vi redegøre for brugen af de teoretiske begreber om netværk; afgrænsende, brobyggende og relaterende netværk, samt hvordan disse netværk skaber social kapital, både for borgere og lokalsamfund (Hulgård 2007). Robert Putnam skabte stor interesse for social kapital igennem sit værk ”Bowling Alone”, som han udgav i år 2000 (Hulgård 2007: 68). Vi har valgt at belyse begreberne om netværk gennem bogen ”*Sociale entreprenører*” (2007), da vi ser arrangørerne af folkekøkkenet som sociale entreprenører. Arrangørerne har evnen til at aktivere et udviklingspotentialer i lokalområdet (Hulgård 2007: 58). De agerer via de netværk, relationer og den virkelighed de står i på Indre Nørrebro. Det er netop i de sociale relationer og netværk, at ressourcerne findes til lokale forandrings- og udviklingspotentialer (Hulgård 2007: 58). Yderligere arbejder Hulgård med begreberne afgrænsende, brobyggende og relaterende netværk i en skandinavisk velfærdsstats sammenhæng, hvor han argumenterer for at staten (kommunen) har potentialet til at spille en vigtig rolle i at fordre og skabe netværk der danner social kapital i lokalområder (Hulgård 2007: 69). Her ser vi torsdagsfolkekøkkenet som et eksempel på at kommunen spiller en vigtig rolle i at fordre netværk, da arrangørerne er ansat i Kultur- og Fritidsforvaltningen under Københavns Kommune.

Vi ser det netværk der opstår til folkekøkkenet som et konstrueret netværk, da det er en fordret tryghedsindsats fra arrangørernes side. Vi har gennem vores interviews fået fortalt, hvordan disse netværk skaber sammenhængskraft og tryghed i lokalområdet. Derfor har vi valgt disse begreber til at få et teoretisk og senere analytisk blik på vores informanternes udtalelser omkring at være en del af de(t) netværk, der har sit udspring i folkekøkkenet på Kapelvej 44. Ydermere giver det os en forståelse og et begrebsapparat til at analysere, hvordan disse netværk tager forskellige former alt afhængig af, hvilke aktører der indgår i netværkene.

Vi har søgt at forstå de enkelte gæster og professionelle aktørers egne forståelser og oplevelser af at indgå i forskellige netværk, og hvad de selv føler de opnår gennem at være en del af disse netværk. Vi ser deres udtalelser som brugbare ift. at forstå kulturen om at indgå i netværk(ene) i og omkring folkekøkkenet og herunder, hvordan borgerne opbygger social kapital for dem selv og for lokalområdet ved at indgå i netværk.

3.4.1 NETVÆRK OG KAPITALFORMER

Putnam skelner mellem tre typer af netværk der danner social kapital: afgrænsende, brobyggende og relaterende (Putnam 2000: 22 i Fernandez 2002: 104). Man opnår denne sociale kapital ved at indgå i netværk af forskellige typer. Vi har gennem vores empiriindsamling set alle tre former for netværk på Indre Nørrebro. Derfor tager vi udgangspunkt i de tre begreber for at undersøge, hvordan netværkene dannes.

Når man arbejder med sociale netværk er det vigtigt at holde sig for øje, at man samtidig med at skabe og producere nye netværk også forbruger netværk. Netværket kan på den måde være ressourcen for produktionen af et nyt netværk. Når man starter et netværk op, kan nogle deltagere i netværket selv danne nye netværk med udgangspunkt i det eksisterende netværk (Hulgård 2007: 61).

3.4.2 AFGRÆSENDE OG BROBYGGENDE SOCIAL KAPITAL

Afgrænsende social kapital opnås gennem stærke bånd, hvor individer finder et netværk omkring nogle meget nære og ens værdier. Eksempler herpå kan være tætte venner og familie. Grundlæggende bygger tesen på ”lige børn leger bedst”. Netværket og den sociale kapital opnås på den måde gennem en afgrænsning (Hulgård 2007: 75). Denne sociale kapitalform opbygges mellem individer der identificerer sig med hinanden. Typen opbygges ofte mellem individer der deler køn, status eller etnicitet (ibid.). Lokale netværk der er opbygget omkring denne form for afgrænset social kapital udvikler sig ved at styrke sammenhængskraft og netværk *indad*. Denne form for netværk har derved en tendens til at lukke sig om sig selv (ibid.).

“Produktionen af afgrænset social kapital vedrører processer spundet omkring det gamle mundheld “lige børn leger bedst”. Afgrænsende social kapital opstår gennem udvikling af bånd mellem personer, der identificerer sig med hinanden.”
(Hulgård 2007: 75).

Brobyggende social kapital udspiller sig på en anderledes måde end den afgrænsende sociale kapital. Her handler det om at udvikle tillid, normer og netværk mellem individer eller grupperinger der ikke på forhånd kender hinanden eller ”ligner” hinanden i holdninger, kultur, alder etc.

“Hvor afgrænsende social kapital handler om at udvikle stærke sociale bånd, handler brobyggende social kapital i høj grad om at udvikle svage og fjerne sociale netværksrelationer” (Hulgård 2007: 76).

Social kapital gennem brobyggende netværk har en stor, men ofte overset betydning for individer, fordi at den i de fleste sammenhænge sker gennem institutioner der går ud over tætte netværk mellem ”lige” individer (ibid.). Brobyggende netværk, der danner social kapital, opstår ikke af sig selv i samme omfang som afgrænsende netværk. Det kan derimod både saboteres eller befordres af offentlige tiltag (ibid.).

Umiddelbart kan man forestille sig, at afgrænsende netværk bestående af såkaldte *stærke bånd* er det mest fordelagtige netværk (Hulgård 2007: 59). Stærke bånd referer til bånd knyttet mellem tætte venner og familie og er ikke givtigt ift. at danne inkluderende netværk på tværs af kultur, køn, alder, etnicitet og holdninger. Et brobyggende netværk bestående af *svage bånd* og fjerne forbindelser er langt mere givtigt ift. netværksdannelse, når det drejer sig om at skabe udvikling og forandring (ibid.). Der er et større potentiale for udvikling og forandring, når relationerne mellem de involverede parter ikke udelukkende bygger på samhørighed, men derimod et mål, som i vores speciale er at skabe sammenhængskraft i lokalområdet. Vi er opmærksomme på, at begreberne svage bånd og stærke bånd oprindeligt er fremført af Mark Granovetter (Granovetter 1973 i Hulgård 2007: 59f).

3.4.3 RELATERENDE SOCIAL KAPITAL

Social kapital gennem relaterende netværk kendetegnes ved, at man opnår adgang til magtfulde personer eller netværk, som man normalt ikke har adgang til. Eksempelvis kan dette være en lokal borger som deler sine kontaktoplysninger til en lokalpolitiker med andre borgere. De danner derved et relaterende netværk der giver bestemte individer adgang til ressourcer, de ellers ikke ville kunne skaffe. Endvidere kendetegnes social kapital gennem relaterende netværk også ved, at der er en ulige adgang til ressourcer og magt mellem de aktører, der er involveret i

relationen. Her menes der, at der vil være et ulige magtforhold mellem fx en politiker og en borger (Hulgård 2007: 77).

“Der er kun tale om relaterende social kapital, hvis relationen er med til at koble aktører til ressourcer eller positioner, de ikke selv er i besiddelse af [...] relaterende social kapital refererer til netværk og institutionaliserede relationer mellem ulige aktører” (Hulgård 2007: 77).

Hovedpointen for relaterende social kapital er at kunne koble forskellige aktører til ressourcer eller positioner, som de ikke selv i forvejen besidder. Der kan her være tale om adgang til fondsmidler, politisk opbakning eller forskellige former for knowhow. Der kan argumenteres for, at relaterende social kapital har en grad af empowerment, da de involverede aktører får adgang til ressourcer, de ikke selv råder over (ibid.).

I dette speciale definerer vi netværk igennem de tre former der er blevet belyst i dette afsnit. Vi skelner mellem tre former for netværk; afgrænsende, brobyggende og relaterende netværk. Det er relationer mellem mennesker der danner netværk og det er i disse relationer at forskellen mellem typer af netværk skal findes. Vi har fået en forståelse for, hvad disse forskellige typer af netværk kan give et individ, såvel som et lokalsamfund.

3.5 SAMLET AFRUNDING

Vi har inddraget begrebet stedsans til at undersøge, hvilke særlige kulturer der findes på Indre Nørrebro, samt hvilket forhold gæsterne har til Kapelvej 44. Vi undersøger de konflikter der kan opstå i gaderummet på baggrund af forskellige ideer om, hvad et fællesrum skal bruges til. Utryghed og mistillid kan opstå, når man oplever folk der er anderledes end en selv og har en anden forståelse af, hvad den “rigtige” opførsel er. Der er derfor brug for neutrale mødesteder, hvor man møder hinanden og lærer at forstå, hvorfor folk handler som de gør, for at mindske produktionen af figuren den fremmede. Vi vil i analysen undersøge, hvordan torsdagsfolkekøkkenet fungerer som et micro-public, samt hvad der kan føre til meningsfulde møder der kan skabe forståelse for hinanden. Vi vil vha. de teoretiske begreber afgrænsende, brobyggende og relaterende netværk undersøge, hvilke typer af netværk der dannes og dermed hvilken type social kapital beboere på Indre Nørrebro opnår herigennem. Dette er for at undersøge de potentialer der er i de ugentligt møder i torsdagsfolkekøkkenet.

KAPITEL 4: ANALYSE

Indgang til torsdagsfolkekøkkenet

4.1 ANALYSESTRUKTUR

I dette afsnit præsenteres specialets analysestruktur, samt hvordan vi er kommet frem til denne struktur. Empirien har været bærende for specialets opbygning, og det er den således også for analysens struktur. For at analysere os frem til, hvilken måde torsdagsfolkekøkkenet som sted er med til at skabe netværk gennem møder blandt beboere på Indre Nørrebro, har vi inddraget tre teori-temaer som omhandler stedsans, mødet og netværk. I en vekselvirkning har vi indsamlet empiri, transskriberet og læst teori, og undervejs i processen har vi diskuteret os frem til vores emner i analysen. Den overordnede inddeling går på bydelen Indre Nørrebro og torsdagsfolkekøkkenet på Kapelvej 44. Folkekøkkenet er opstået på baggrund af en oplevet utryghed på gaderne i lokalområdet, og det er også selvsamme utryghed som folkekøkkenet skal hjælpe på. Derudover trækker kulturer i lokalområdet også tråde ind i torsdagsfolkekøkkenet og omvendt. Inden for de to overordnede emner har vi lavet følgende underemner:

EN LANDSBY I BYEN – INDRE NØRREBRO

Landsbyen Indre Nørrebro

Beboere på Indre Nørrebro

Livet på gaden

TORSDAGSFOLKEKØKKENET – KAPELVEJ 44

Et frirum i landsbyen

Folkekøkkenet som samlingssted

En madklub for inderkredsen

Vi har i fællesskab gennemgået og kodet alle vores transskriptionssider og givet relevante citater en farve, alt efter hvilken kategori, som vi mente, citatet hørte ind under. Efterfølgende har vi ud fra empirien udviklet underkategorier indenfor hver kategori. Vi har valgt at starte med at analysere, hvad der sker i lokalområdet på Indre Nørrebro - hvilke møder der finder sted, hvem der opleves som fremmede og utryghedsskabende, og hvilke kulturer der hersker i lokalområdet. Derefter vil vi analysere på selve torsdagsfolkekøkkenet og dets potentialer ift. resten af lokalområdet og beboerne. For at forstå torsdagsfolkekøkkenets forandringspotentialer i lokalområdet, er det vigtigt, at belyse de problemstillinger lokalområdet står overfor. Derfor starter analysen med at sætte fokus på dette og vil derefter belyse folkekøkkenets betydning for lokalområdet og dets beboere.

I analyseafsnittene *“Landsbyen Indre Nørrebro”*, *“Beboere på Indre Nørrebro”* og *“Livet på gaden”* vil vi belyse, hvordan Indre Nørrebro som sted er sammensat af mange forskellige mennesker og ideer om, hvordan man skal engagere sig i bydelen og bruge gadens rum. Blandt gæsterne til torsdagsfolkekøkkenet beskrives Indre Nørrebro som en landsby. Vi vil i disse analyseafsnit se nærmere på, hvordan “de engagerede” landbyboere oplever Indre Nørrebro og dets mange beboere. I takt med at nye beboere er flyttet ind i bydelen, har stedets karakter ændret sig, og stedsansen kan derfor opleves som værende i opbrud. Opbruddet skaber konflikter i lokalområdet, og det er disse sammenstød mellem forskellige beboergrupper i bydelen, som torsdagsfolkekøkkenet vil forsøge at mindske gennem et ugentligt møde. Analysen af Indre Nørrebro er med for at belyse konflikterne, der er årsag til torsdagsfolkekøkkenet, samt hvilken stedsans folkekøkkenet er bygget op omkring.

I analyseafsnittene *“Et frirum i landsbyen”*, *“Folkekøkkenet som samlingssted”* og *“En madklub for inderkredsen”* vil vi belyse, hvordan Kapelvej 44 har en væsentlig betydning som mødested på Indre Nørrebro. Udover at brugerne kan lide torsdagsfolkekøkkenet, har rammen omkring det også en betydningsfuld rolle. Vores informanter beskriver torsdagsfolkekøkkenet, som et rum for dialog som skaber en tryghedsfølelse. Vi vil belyse, hvordan forskellige netværk bliver etableret til folkekøkkenet. Arrangørernes rolle har en stor betydning for folkekøkkenet, da deres rolle udover at være vært også er, at få folkekøkkenet og netværksdannelsen til at hænge sammen. Derudover vil vi belyse, hvordan folkekøkkenet kan opleves som hemmeligt og eksklusivt, og hvilke potentialer og konsekvenser dette kan have.

Vi bruger Masseys (1994) stedsbegreb som en rammefortælling om Indre Nørrebro som et område, der er opbygget af mange forskellige mennesker med forskellige ideer og normer om, hvordan man agerer i det offentlige rum. Masseys begreb stedsans inddrages i analysen af Indre Nørrebro som sted, og hvordan den påvirker torsdagsfolkekøkkenets virken. Vores teoretiske viden omkring stedsans, vil blive udfoldet i analysedel 1 “En landsby i byen”. Vi bruger begrebet encounters med udgangspunkt i Wilson (2016) samt Ahmeds (2000) begreb figuren den fremmede til at undersøge, hvilke møder der sker både i gadens rum i lokalområdet samt til torsdagsfolkekøkkenet på Kapelvej 44. Med begrebet figuren den fremmede vil vi sætte ord på, hvad det er der gør, at en gruppe beboere oplever en anden gruppe som utryghedsskabende. Vi bruger Amins (2002) begreb micro-publics til at sætte ord på, hvad torsdagsfolkekøkkenet og dets ramme har af betydning for mødet mellem de mange gæster. Disse teoretiske begreber vil blive brugt til at belyse analytiske pointer i både analyse del 1 “En landsby i byen – Indre

Nørrebro” og analysedel 2 “Torsdagsfolkekøkkenet – Kapelvej 44”. Netværk er fra start af i empiriindsamlingen blevet understreget af vores informanter, som værende et af de elementer der bliver skabt gennem torsdagsfolkekøkkenet. Vi belyser begreberne afgrænsende, brobyggende og relaterende netværk gennem Hulgård (2007). Dette gør vi for at undersøge, hvad der karakteriserer de netværk som understøttes og dannes til torsdagsfolkekøkkenet. Vi undersøger herunder også, hvilke typer af social kapital gæsterne opnår ved at indgå i disse netværk. Vores teoretiske viden omkring netværk vil blive bragt i spil i analysedel 2 “Torsdagsfolkekøkkenet – Kapelvej 44”.

For at være klare i vores analytiske pointer, har vi lavet opdelinger af beboere på Indre Nørrebro herunder tilflytterne, landsbyboerne og de unge drenge. Vi er klar over at disse grupper ikke er homogene grupper, men at de kan variere og endda kan samme person indgå i flere grupper. Det vil sige, at dem som betegnes som tilflyttere er beboere på Indre Nørrebro der ikke engagerer sig særligt i lokalområdet, og derfor ikke møder deres naboer. Fra landsbyboernes perspektiv kan en tilflytter have boet på Indre Nørrebro i mange år, men grundet deres manglende engagement i lokalområdet, bliver de omtalt som tilflytterne. Landsbyboerne er beboere som engagerer sig i lokalområdet - både frivilligt og professionelt.

4.2 EN LANDSBY I BYEN – INDRE NØRREBRO

I denne analysedel tager vi udgangspunkt i Indre Nørrebro som sted, og de møder der sker på gaden som har ført til en oplevet utryghed blandt nogle beboere. I denne første analysedel vil vi derfor undersøge vores informanternes oplevede stedsans på Indre Nørrebro, samt hvordan dele af den utryghed, der er årsag til torsdagsfolkekøkkenet, opstår. Denne analysedel er opbygget med følgende overskrifter:

- Landsbyfølelsen
- De engagerede og tilflytterne
- Livet på gaden

Første afsnit undersøger, hvad der karakteriserer Indre Nørrebro som en landsby. Der er en gruppe beboere som oplever Indre Nørrebro som en landsby, og ser dem selv som de engagerede beboere i bydelen. Tilmed definerer de en anden gruppe af beboere som “tilflytterne”. De to beboergrupper har forskellige ideer om det gode liv på Indre Nørrebro og det skaber nogle

konflikter, som vi ser nærmere på i denne analysedel. Sidst undersøger vi livet på gaden. I denne analysedel vil vi også undersøge, hvad der kan mindske utryghedsfølelsen for de forskellige beboergrupper på Indre Nørrebro.

4.2.1 LANDSBYFØLELSEN

Gennem vores informanter kom det hurtigt frem, at de oplever Indre Nørrebro som en landsby – på både godt og ondt. I dette afsnit undersøger vi, hvad der karakteriserer Indre Nørrebro fra landsbyboernes perspektiv. Dette gør vi for at forstå, hvilken kultur gæsterne tager med sig ind i torsdagsfolkekøkkenet.

“Da jeg flyttede til København havde jeg en forventning om, at i storbyen der boede man rimeligt isoleret og havde ikke så meget med hinanden at gøre. Da jeg flyttede til Blågårds Plads, jeg boede i Roskilde før, og før det har jeg boet midt ude i ingenting langt ud på landet. Så flyttede jeg herind og ret hurtigt fandt jeg ud af, at det er en landsby, og det kom virkelig bag på mig. Alle kender alle, og følger med i hinandens liv og hilser på hinanden på gaden. Man kender alle i gaden også erhvervsdrivende, og når jeg tog på arbejde var grønthandleren altid sød og stikke mig et æble gratis og sige "ha' en god dag". Det var virkelig en landsby på så mange måder, som jeg slet ikke havde forestillet mig” (Bilag 9, interview m. Lise: 60).

Landsbyen er en metafor for et sted der opleves trygt og et sted, hvor alle kender hinanden, hilser og hjælper hvis der er brug for det. Det er også en metafor for et sted, hvor man som beboer ikke bliver væk i mængden (Bilag 6, interview m. Jeff: 6f). Der er flere, som har boet i bydelen i mange år og gennem flere generationer har været en del af Indre Nørrebro. Det betyder også, at der er mange der kender hinanden (Bilag 9, interview m. Lise: 60). En af de handlinger, der beskrives som et eksempel på landsbystemningen, er at hilse på hinanden på gaden. Det giver en følelse af sammenhold, når man hilser på hinanden (Bilag 4, interview m. Christina: 15). Dette sammenhold føles særligt, når man laver arrangementer på gaden, og “alle” derfor mødes. Chefen for Kultur N, Christina oplever, at det er særligt for Indre Nørrebro, at der er en evne til at samle mange forskellige folk på tværs af alder til arrangementer (ibid.). Massey beskriver hvordan alle steder er en artikulation af bl.a. menneskers tidligere erfaringer og minder fra andre steder (Massey 1994: 154). Når to af vores informanter beskriver Indre Nørrebro som en landsby, trækker de også på tidligere oplevelser af landsbylivet. Både Christina og Lise

sammenligner landsystemningen med dengang, de boede på landet (Bilag 9, interview m. Lise: 60, Bilag 4, interview m. Christina: 15).

For dem der føler sig som en del af landsbyen, opleves landsystemningen som tryk. Et eksempel på dette er for en gæst i torsdagsfolkekøkkenet, når hun drikker kaffe på Blågårdsgade. På Blågårdsgade er der ofte mulighed for at falde i snak med nogen, eller kommentere på forbigående hændelser. På Indre Nørrebro er der ikke nogen, der ser skævt på sådan en opførsel i det åbne rum: “[...] *Nogle gange hvis jeg sidder og drikker en kop kaffe [et andet sted i byen] og kommer til at kommentere et eller andet og folk sidder og glor på mig, så tænker jeg lad mig komme hjem til Blågårdsgade*” (Bilag 6, interview m. Jeff: 33). Mange beboere kender hinanden, og rynker derfor ikke på næsen af en “anderledes” opførsel i det åbne rum (ibid.). Dette kan være et udtryk for en common sense blandt landsbyboerne om, hvad der er accepteret opførsel på gaden (Ahmed 2000: 28). Af både beboere og professionelle aktører opleves det som, at der er rummelighed på Indre Nørrebro. Den store tilknytning til ens lokalområde, som mange der er en del af landsbyen oplever, kan medføre et større engagement i bydelen: “*Det gør også tror jeg, at man har en større tilknytning til sit lokalområde, og har lyst til at kæmpe for sit lokalområde [...] end hvis man flytter lidt rundt*” (Bilag 9, interview m. Lise: 60). Citatet afspejler også, at beboeren oplever Indre Nørrebro som et sted, hvor en gruppe af mennesker har et stærkt forhold til deres bydel og gerne kæmper for at beholde de gode initiativer.

4.2.1.1 PLADS TIL ALLE

Indre Nørrebro beskrives som multifunktionelt og kulturelt blandet samtidig med, at de mange forskellige ejerformer medfører, at der bor mange forskellige mennesker i bydelen (Bilag 8, interview m. Ditlev: 51).

“[...] Lige her hvor vi er nu på Café Blågårds Apotek, der er der jo det sjove, at hvis man rykker to blokke ned, så ligger der nogle meget dyre lejligheder ned til Peblinge Dossing, og hvis man kigger den anden vej, så er der fsb boligbyggeri, og vi handler alle sammen i den samme Netto. Vi har dem der sidder på bænken, bænkebidderne, vi har ejerboliger, andelsboliger osv. Jeg tror at det, at boligformerne er så blandede og at vi bor så tæt, så bliver man nødt til at acceptere hinanden fordi der er så meget blandet herinde” (Bilag 9, interview m. Lise: 61).

Der er en forventning om, at hvis man flytter til lokalområdet, er man klar over, at der findes mange forskellige mennesker, og at alle skal have lov at være der. For denne beboer er det også de mange forskellige mennesker der lever på Indre Nørrebro, der gør stedet til noget særligt. Selvom alle beboere kommer med forskellige baggrunde, så har de ifølge denne beboer dét tilfælles, at man er indforstået med, at der skal være plads til alle. En ung dreng beskriver Indre Nørrebro således:

“Det er ikke en ghetto [...] det er et sted for alle, altså alle kan jo være her, selvom man ikke snakker sammen, så kan man stadig være her på Nørrebro. Der kan sagtens være en araber, en tyrker, en dansker og en englænder, de kan sagtens være der uden at snakke med hinanden” (Bilag 2, interview m. ung dreng 2: 10).

Disse to beboere oplever, at der er plads til forskellige mennesker med forskellige oplevelser af stedet, og selvom man ikke deler det samme liv på Indre Nørrebro, kan beboerne godt gøre plads til hinanden på gaden. Kulturen om plads til alle på Indre Nørrebro medfører også, at der er mulighed for at mange forskellige mennesker krydser og måske møder hinanden på gaden. Der er derfor mulighed for, at disse møder bliver til møder der skaber en forståelse for hinanden og det fremmede (Wilson 2016: 10).

Der hersker forskellige kulturer på Indre Nørrebro, men særligt to kulturer fremhæves af mange. Der er de gamle aktivister, som har boet på Indre Nørrebro i mange år, som også er en del af landsbyen, og så er der nyere tilflyttere, som har købt sig en bolig i området. Det nuværende sammenhold i landsbyen bindes sammen med områdets historie som en bydel med et aktivistisk miljø: *“[...] Til gengæld er man meget aktivistisk i sin tilgang, man er ikke bange for at handle. Man gør noget ved tingene, der er et stort drive”* (Bilag 7, interview m. Marc: 41). Fordi der er mange mennesker, der har boet i bydelen gennem mange år, er der mulighed for at videreføre bydelens traditioner for handling.

4.2.1.2 DET BLIVER I LOKALOMRÅDET

Selvom der er mange gode ting ved landsystemningen, er der også nogle udfordringer. Flere mener, at landsystemningen er på godt og ondt (Bilag 4, interview m. Christina: 15, bilag 9, interview m. Lise: 60). Der hører sladder med til landsbyen, og folk holder generelt godt øje med hinanden. De der er en del af landsbyen ved, hvad alle andre laver. Det betyder også, at de ved, hvis der er problemer (Bilag 9, interview m. Lise: 60). Der er en stor skepsis over for offentlige

institutioner og politiet. Det betyder, at nogle beboere mener, at det er bedre at tage sig af problemerne selv: “[...] *Man blander ikke politiet ind i tingene eller Socialforvaltningen, dvs. man underretter ikke om børn har det dårligt eller anmelder ting til politiet [...]*” (Bilag 7, interview m. Marc: 41). Det hænger også sammen med områdets meget politiske karakter:

“Historisk har det udviklet sig på den måde, at det altid har været et arbejderkvarter og at det i hvert fald har en historie om stor modstand mod systemet. Og det er en historie, vi stadig bærer på, selvom kvarteret ser anderledes ud i dag. Mange ville nok sige at gentrificeringen har taget over i dag, nogle kalder det glødepæresegmentet eller cafe latte segmentet. Det er blevet et meget kommercielt kvarter i dag [...] Men det er et kvarter, hvor man bærer sin politiske overbevisning uden på tøjet” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 69).

Midt i den forandring som Indre Nørrebro konstant er under, kan dét at videreføre traditionen om at handle selv, også være et holdepunkt der kan fastholde nogle beboeres stedsans – også selvom det ikke altid er den bedste løsning for de involverede. Situationen kan være et eksempel på den trang Massey beskriver, at nogle får, til at holde fast i en bestemt stedsans, når de oplever, at deres sted og den omkringliggende verden forandrer sig hurtigt (Massey 1994: 151). Der er plads til, at forskellige mennesker vil bruge gaden forskelligt. Det er straks sværere, at acceptere processer der forandrer området til ikke kun at blive formet af forskellige udsatte grupper og landsbyboernes stedsans. De mennesker som er flyttet ind på Indre Nørrebro, som en del af en gentrificeringsproces, og deres nye ideer er noget andet. Ifølge Marc kæmper nogle beboere med accepten af, at stedet forandres:

“Der er også en stor åbenhed overfor hinanden. Det er så noget andet når der kommer speltsegmentet eller andre. Man kan sige fx i andelsforeningen AB Jo Jo er der også kommet en helt anden målgruppe ind, som synes Nørrebro er fedt og prøver at skabe foreningen til noget federe ved altaner og gøre Hans Tavsens Park til deres gård, og det gider man ikke have i et område som det her. Så det med at der er plads til alle, er der jo så alligevel ikke [...]” (Bilag 7, interview m. Marc: 41).

Bydelen har i mange årtier været vant til selv at kæmpe, hvis de var utilfredse og beboere hjælper hinanden til at klare sagerne selv (jf. problemfelt). Marc definerer denne hang til at klare tingene selv for en “anti-stikker kultur”. Som en del af landsbyen vil man ikke udlevere sine

naboer, og derfor handler man hellere selv på situationen (Bilag 7, interview m. Marc: 42). Samtidig med at der er en stor handlevilje, er der også en modvilje over for det kommercielle og gentrificeringen. Landsbyboerne har en stærk stedstilknytning, og dette blandet med at nogle beboere holder fast i gamle traditioner kan, som Massey skriver, medvirke til en statisk stedsans (Massey 1994: 147). Landsbyboernes stedsans er under opbrud, da en ny beboergruppe flytter ind i lokalområdet med en anden oplevelse af stedet.

4.2.2 DE ENGAGEREDE OG TILFLYTTERNE

I dette afsnit undersøger vi, hvordan de to beboergrupper, tilflyttere og landsbyboere, er med til at forme stedsansen på Indre Nørrebro, samt hvordan det kan skabe konflikter.

Indre Nørrebro beskrives af flere af vores informanter som en landsby, men det fortælles også at “[...] *det er ikke en landsby, hvor alle der bor i landsbyen er en del af det*” (Bilag 7, interview m. Marc: 42). Med tiden er der kommet flere til kvarteret som har andre forestillinger om det gode byliv, end landsbyboerne har: *“Vi har både den lidt unge generation som ikke er så engageret, men så er der den gamle kultur for at være aktivister, og den aktivistiske kultur herinde blomstrer stadigvæk”* (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 62). Flere af dem vi har talt med påpeger gentrificeringen som en forandring der har medført et mere kommercielt Indre Nørrebro samt en ny gruppe af beboere (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 69). Projektchefen i Områdefornyelsen Nørrebro Mette oplever, at der kommer unge mennesker til bydelen som vælger at bo der, fordi det ligger centralt. De oplever også det aktivistiske miljø på Indre Nørrebro som en kvalitet, men involverer sig ikke yderligere i det. Denne gruppe bliver beskrevet som unge mennesker, der til at starte med studerer og derefter bliver boende og får et arbejde (Bilag 5, interview m. Mette: 24f). Den gruppe af beboere der hovedsageligt passer sig selv, er ofte dem som ikke dukker op til arrangementer afholdt i kvarteret som fx Firkantens Festival. At være tilflytter i kvarteret bliver ofte nævnt i sammenhæng med, at man ikke har boet i bydelen i lang tid. Men det at være en tilflytter har endnu en dimension på sig. Det handler også om, hvor stort ens engagement er i sit lokalområde. En gruppe unge fyre til torsdagskøkkenet fortalte os:

“At engagere sig i lokalsamfundet, dvs. at bidrage med noget eller dukke op og støtte de forskellige arrangementer, er noget de alle finder vigtigt. Man kan godt være flyttet til Indre Nørrebro for nyligt, og ikke blive omtalt som en tilflytter, hvis man engagerer sig i lokalsamfundet og giver noget igen. Begrebet tilflytter skal ikke kun forstås i dets oprindelige betydning, men det beskriver også en person der

ikke er interesseret i at deltage i fællesskabet på Indre Nørrebro” (Bilag 12d, feltnoter: 97).

Blandt gæsterne til torsdagsfolkekøkkenet er det store skel i lokalområdet mellem dem, der engagerer sig og er en del af landsbystemningen, og dem der passer sig selv. Man kan godt være flyttet til Indre Nørrebro i nyere tid og blive en del af landsbyen, da det handler om graden af engagement man flytter ind med: ”[...] [der] er tilflyttere som vælger at flytte ”all in” i området. Jeg tror det er sådan lidt, hvor man har sine interesser, og hvor meget man gerne vil være en del af lokalområdet. Altså hvor meget man er en landsbybeboer eller en kosmopolit” (Bilag 5, interview m. Mette: 26). Når der bliver fortalt om de forskellige grupper af mennesker der bor på Indre Nørrebro, bliver beboerne inddelt i, hvor stort deres engagement i bydelen er.

Stedsansen har været og er stadig under forandring. Landsbyboerne vil gerne fortsætte med at understøtte landsbystemningen gennem arrangementer, hvor man møder hinanden som fx Firkantens Festival. Samtidig er der en gruppe mennesker, som gerne “bare” vil bo i bydelen. Jeff som er landsbyboer beskriver forandringen: “Ja ja nu er der meget forældre køb, folk der slet ikke virker som om de har lyst til, altså der er også nogen der engagerer sig, men nogle af de unge er også ”åh hvor er her hyggeligt” og så ser man dem aldrig til noget som helst” (Bilag 6, interview m. Jeff: 34). Fra landsbyboerne er der et ønske om, at tilflytterne vil engagere sig i bydelen, og der er en vis ærgrelse over, at de ikke deltager i arrangementer. For landsbyboerne er det en del af stedsansen, at man deltager i bydelens arrangementer. Massey beskriver, at trangen til at definere et sted forstærkes, når der opstår en oplevelse af at steder forandrer sig (Massey 1994: 147). Blandt landsbyboerne er der en trang til at holde fast i, at man engagerer sig i bydelen og at sige fra, når det kommer til liv overtager gader og pladser, hvor der før, ifølge landsbyboerne, var plads til alle. Dette bliver også tydeligt, når Lisbeth fortæller om hendes syn på gentrificeringen i landsbyen:

“Der er allerede malet ruder over nede på Mikkeller nede i Griffenfeldsgade, altså det er tvivlsomt at der bliver ved med at være plads til så meget udeservering [...] hvis man bliver ved med at indtage det rum der nu er til dem som ikke er kommercielle mennesker [...] altså dem som lever og ånder på gaden, deres rum bliver snævret ind hele tiden og det kommer der nok et modsvar på, på et tidspunkt. Gentrificeringen, jeg tror godt, at det kan blive et problem på et tidspunkt” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 71).

Der er i princippet plads til alle på Indre Nørrebro, men det skaber konflikt, når forskellige ideer om det gode liv på gaden begynder at indtage de samme arealer. Dem som engagerer sig i bydelen, landsbyboerne, dem der lever det kommercielle liv og bor i bydelen, tilflytterne, og dem der bruger byens gader som dagligstue, fx rødderne, har hver deres stedsans på Indre Nørrebro. Når de forskellige forestillinger ramler sammen, kan det skabe konflikter (Massey 1994: 153).

4.2.3 LIVET PÅ GADEN

Med de mange forskellige grupper, der bor på Indre Nørrebro, følger også mange forskellige normer og ideer om, hvordan gadens rum skal bruges. Ifølge vores informanter skaber de forskellige gruppers brug af gaden utryghed over for hinanden, fordi deres normer for hvordan, man bruger gaden er vidt forskellige.

4.2.3.1 GADEN SOM DAGLIGSTUE

Går man ned af Blågårdsgade oplever man mange forskellige mennesker og opholdssteder – cafeerne, bænke på gaden og altaner på husmurerne. Som Massey skriver, er alle steder sammensat af mange forskellige elementer og mennesker. Vi har alle forskellige forhold til et sted og forskellige ideer om, hvad et sted skal bruges til. Gaderne fungerer som mødested på Indre Nørrebro, og her krydser de forskellige stedsanser fysisk hinanden (Massey 1994: 154). Selvom der ofte er konflikter forbundet hermed, er det også disse mødesteder der former stedsansen på Indre Nørrebro (ibid.). Lisbeth fortæller, at et andet element der er karakteristisk for livet på Indre Nørrebro er, at der findes en stor gruppe som betegnes som gadefolk, som bruger meget af deres tid ude på gaderne:

“Der er mange forskellige kulturer. Den kultur som jeg ligesom tilhører, det kan jeg definere bedst ved, at vi er, det er der mange der siger selv i hvert fald, gadefolk. Altså man bruger gaden som en udvidet dagligstue. Det vil sige, at vi er mange som har det meste af vores liv på gaden, interagerer med hinanden i gaderummet i de huse og rum der nu er fælles. For eksempel Korsgadehallen, Støberiet, Folkets Hus, cafeer, gaden - Blågårdsgade, så i høj grad også Kapelvej. Vi definerer os som dem der er udenfor, og det kan der være flere forskellige grunde til. Og jeg regner fx Kapelvej 44 med som et fællesrum, selvom det er et kommunehus” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 69).

Der er flere forskellige grunde til, at der er mange mennesker som bruger gaden som dagligstue. Lisbeth er der pga. hendes arbejde som netværkskoordinator, nogle er der fordi de synes det er sjovere og mere socialt at være ude på gaden, og så er der nogle som er på gaden, fordi der ikke er plads til dem hjemme i lejligheden:

“Men fordi at der er små lejligheder, lavindkomst, rigtig høj grad af fattigdom i virkeligheden, i vores kvarter. Så betyder det, at folk bor på rigtig få kvadratmeter, og så går man ud af døren og er udenfor, og når man går udenfor og bruger gaden som sit eget hjem, så får man ejerskab” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 70).

Gaden er et fællesrum, og det er de nævnte institutioner i bydelen også. De nævnte institutioner bliver betegnet som fællesrum, fordi de er åbne og folk ofte kan bruge dem. Det giver ejerskab til stederne i bydelen, hvilket Lisbeth mener, både kan være positivt og negativt (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 71). Det kan skabe konflikter, når forskellige grupper har stort ejerskab til fællesrummene men ikke har samme mening om, hvordan man skal agere i fællesrummene.

4.2.3.2 GADEKÆR

Der er flere af fællesrummene som primært bruges af dem der både er landsbyboere og gadefolk – typisk mennesker der enten ikke har nok plads i lejligheden eller som synes, at livet på gaden er mere socialt. Her er der nemlig mulighed for at støde på hinanden: *“Der er også ligesom nogle ”vandingshuller”, hvor man møder hinanden. Om det så er i Blågårdsgade eller til folkekøkken. Så er der nogle landsbyens gadekær, eller hvad man skal kalde det. Pladsen eksempelvis”* (Bilag 5, interview m. Mette: 26).

At Blågårds Plads er et sted, hvor beboerne støder på hinanden, bekræftes også af en af de unge drenge der arbejder i torsdagskøkkenet: *“Du kan ikke have hænderne i lommen på Blågårds Plads, så mange du skal hilse på. Man kender dem alle sammen [...] Det er jo ikke nye mennesker, det er jo de samme mennesker hver dag [...] Jeg hilser på alle, voksne og små og så videre”* (Bilag 1, interview m. ung dreng 1: 5). Drengen som er beskrevet her, opbygger en afgrænsende social kapital, da der ikke er tale om et møde der fører til en ny forståelse af andre mennesker. Han får ikke opbygget eller inkluderet nye mennesker i sit netværk. Gennem hans arbejde i torsdagsfolkekøkkenet er der potentiale for, at han møder nye mennesker og derved får opbygget brobyggende social kapital (Hulgård 2007: 76) (Bilag 1, ung dreng 1: 6).

Masseys mødesteder referer til steder, hvor de forskellige stedsanser møder hinanden og gør stedet unikt. Blågårds Plads er et åbent rum, og her er der mulighed for at mange stedsanser kan være side om side. Der findes flere mødesteder som er med til at definere Indre Nørrebro (Massey 1994: 154). Arabica, en café på Blågårdsgade, bliver beskrevet som et lokalt sted, hvor landsbyboerne hænger ud og hilser på hinanden (Bilag 7, interview m. Marc: 42). Ligesom Arabica, er Kapelvej 44 og Støberiet også eksempler på gadekær på Indre Nørrebro (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 71).

Det er særligt på gaden og i gårdene på Indre Nørrebro, at de forskellige grupper og ideer om hvilket sted Indre Nørrebro skal være, støder sammen. De unge drenge bruger særligt gårdene til at hænge ud i, i deres fritid:

“Så sidder man i en gård, hvor der er gang i den. Altså hvor der er nogen du kender. Hvor der er piger, drenge hvor vi alle sammen sidder og hygger [...] Og alle må være der. Og fx Blågårds Plads, der er halvdelen af gårdene private. Rantzausegade-gården er meget åben og der kan folk ikke sige til dig at du ikke må være der fordi du ikke bor der og sådan noget” (Bilag 1, interview m. ung dreng 1: 7).

Der findes åbne gårde på Indre Nørrebro, som for de unge drenge er et godt sted at hænge ud, fordi det ikke er lige så åbent som Blågårds Plads, hvor alle kan holde øje med, hvad de laver (Bilag 2, interview m. ung dreng 2: 11). I ovenstående interview siger den unge dreng også implicit, at han har prøvet at sidde andre steder, hvor han er blevet smidt væk fra, fordi det ikke er hans gård. Det som de unge drenge oplever som fællesrum, opleves af andre beboere som et privat rum. Selvom folk her møder hinanden, åbner det i disse tilfælde ikke op for forståelsen for hinanden. Disse møder er i stedet ofte med til at skabe mere vrede og frygt. Møderne mellem de unge drenge og andre beboere er dermed ikke et meningsfuldt møde, da mødet mellem disse beboergrupper, i denne sammenhæng, ikke gør en større forskel end blot at bringe deres forskelligheder sammen (Wilson 2016: 28).

4.2.3.3 FØLELSEN AF UTRYGHED

Den tidligere lokalbetjent Marc forklarede under vores interview, at Indre Nørrebro har været præget af bandekonflikter som medførte stor utryghed i lokalområdet. Denne utryghed betød, at

der var dårlig stemning. Visitationszoner blev indført som medførte, at alle brune drenge blev visiteret af politiet hele tiden (Bilag 7, interview m. Marc: 42). Ifølge Lisbeth er bandekonflikten så småt kommet ind til Indre Nørrebro igen, og det kan medføre tilfældige skyderier i lokalområdet: *”Hvis du er en ung brun mand i det her kvarter, så er du faktisk i risikogruppen lige nu, og det er ret voldsomt [...] du behøver ikke være bandemedlem, du kan også bare være på vej hjem fra arbejde på din cykel”* (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 72). Når de unge drenge føler sig utrygge, opstår der automatisk en trykket stemning i lokalområdet og det medfører, at andre beboere også føler sig utrygge:

”Det var tydeligt at se, at rødderne var utrygge, og når de er utrygge skaber de mere utryghed. Fordi hele deres kropssprog og de samler sig. Når de ved, at nogle helt er ude i at skyde dem, så samler de sig ude på gaden i stedet for at gemme sig. Det ser vi alle steder. Det vil sige, at man var ikke i tvivl om, at nu var der ved at ske noget. Bydelen havde en helt særlig stemning. Alle gaderne lå nærmest øde på nær der, hvor rødderne stod i flokke” (Bilag 7, interview m. Marc: 42).

Et andet aspekt som også gør de unge drenge og rødderne utrygge i kvarteret er, at der ofte bliver holdt øje med, hvad de foretager sig og om det forstyrrer andre normer i kvarteret. Ifølge Lisbeth og de informationer hun får fra gaden medfører det, at de til sidst i stedet ”overtager” normerne, fordi de ikke vil undertrykkes mere (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 72). Hun kommer med et eksempel som er balladen, der for nyligt har været i og omkring Korsgadehallen med smadrede ruder og nogle unge drenge, der har røget hash derinde:

”Så har ledelsen prøvet at sætte vagtpersonale ind, og det er jo et manuskript der er skrevet på forhånd, og nu er de så også ophørt de der vagter. Det kan man ikke i det her kvarter, man kan ikke komme ind med en uniform og tro man kan rette op på en norm der er skrevet, det kan man ikke” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 72).

I et lokalområde som Indre Nørrebro hjælper det derfor ikke blot at sætte uniformer ind for at overkomme udfordringerne. Der skal noget andet til. Ifølge Lisbeth og beboere, som fx Jeff og Lise, skal man møde hinanden i øjenhøjde og finde en fælles løsning (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 72, bilag 6: Interview m. Jeff: 36, bilag 9, interview m. Lise: 66).

At de lokale unge drenge ofte står i flokke sammen i gadebilledet, kan virke utryghedsskabende for nogle af beboerne. Nogle beboere kigger skævt til de unge drenge og omvendt, og på den måde bliver der skabt en dårlig dynamik (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 71). Ifølge Lisbeth er der flere eksempler på, hvornår noget går galt. Det er oftest, når de to grupper agerer som figuren den fremmede overfor hinanden, og det skaber utryghed. Rødderne passer ikke ind i den levemåde og kultur som tilflytterne har, og omvendt passer tilflytterne ikke ind i den levemåde og kultur som rødderne har (ibid.). Ifølge Ahmed er det gennem mødet, at der kan skabes en kultur og levemåde, som disse forskellige grupper kan være fælles om. Hvis ikke man skaber en fælles kultur og levemåde gennem mødet med hinanden, kan disse to grupper føles som fremmede for hinanden og derved også forbindes med utryghed (Ahmed 2000: 28). Selv når der er en form for konsensus om, at der er ro i lokalområdet, vil der altid være nogen som kan finde et eller andet utryghedsskabende: *”Det er også meget at bede andre mennesker om at gå i dialog, hvis det er svært at gå i dialog. Men det er en type utryghed og den er der altid også selvom der er rigtig ro på, hvor man tænker ”hvad sker der, har normaliseringen nakket alt”*” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 71). Det er sværere for beboere at sige noget til fx unge drenge, der ryger hash i deres gårde, når de to grupper ikke kender hinanden. Disse uenigheder ender oftest ud i smadrede ruder og henvendelser til bl.a. Marc og Lisbeth (Bilag 7, interview m. Marc: 45, bilag 10, interview m. Lisbeth: 74).

4.2.3.4 AT MØDE HINANDEN I ØJENHØJDE

Lisbeth fortæller, at tilflytterne kan opleve utryghed, når de unge drenge står i større grupper på gaden. Hvis man er den type beboer, der råber af drengene oppe fra sin altan, mener Lisbeth, at man hellere skal komme ned på gaden og møde de mennesker man står og råber af: *”Altså jeg synes man må gøre fuldstændig som man vil, der har jeg faktisk ikke nogle præferencer. Men hvis man sidder oppe i sin lejlighed og klager til borgmestrene og sådan noget, så synes jeg, at man skal komme ned fra sin altan og sin andelslejlighed og deltage”* (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 75). For at skabe en tryghedsfølelse i lokalområdet er der flere ting man kan gøre. Men at gøre beboerne i lejlighederne trygge overfor bl.a. rødderne er dog lidt sværere og en større udfordring. Da der i sommeren 2016 var gaderøverier i Hans Tavsens Park gik lokale beboere tryghedsvandringer i området om aftenen, og det skabte en tryghedsfølelse for nogle af beboerne på Indre Nørrebro. Det er dog oftest de samme personer som engagerer sig, mener Lisbeth: *”Vi har fået mange tilbagemeldinger om, at de har været glade for det. Og så kan det godt være at det er de samme mennesker der gider at gå den der åndsbolledede vandring, det kunne jo være dejligt, hvis det var nogle jeg aldrig havde set før, men det er det bare ikke”* (Bilag 10, interview

m. Lisbeth: 74). Lisbeth omtaler vandringerne som "åndsbollet", fordi det i virkeligheden er et ret simpelt tiltag. Det mindsker ikke nødvendigvis kriminaliteten i området, men det øgede trygheden blandt nogle af beboere på Indre Nørrebro – også for dem der ikke var med på tryghedsvandringerne. At skabe tryghed for rødderne i kvarteret finder Lisbeth "nemmere"; det handler om at lytte til, hvad de siger og forstå deres problemer:

"Hvis nu fx de siger til mig "nu er det nok med aktivisterne i Folkets Hus eller nede i Spidsroden [Lokal grønthandler ved Folkets Park], de smider os væk og vi må ikke sidde på bænken" og bare det, at jeg lytter til det og måske siger "ja det er fandeme også for meget, skal jeg gå ned og snakke med dem eller komme med en bænk til jer" så er det på en måde opløst, jeg har lyttet og forstået deres problem" (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 73).

Amin mener at interaktion er vigtigt, når man i fællesskab vil fjerne utrygheden i ens lokalområde (Amin 2002: 960). Ved at Lisbeth lytter til røddernes problemer, gør hun dem til en del af fællesskabet på Indre Nørrebro, som hun også mener skal have en plads i gadens rum. Personer kan være tryghedsskabende på Indre Nørrebro. Det er fx Lisbeth, Lisbeths datter, Jolle og Jeff. Disse personer er blevet tryghedsskabende ved bl.a. at være til stede i lokalområdet, ved at møde andre i øjenhøjde og lytte til forskellige problemer (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 73). For at være tryghedsskabende tager det bl.a. også tid – tid for beboere at vænne sig til en ny person i området. Et eksempel på dette er Marc, som ifølge Lisbeth havde meget tålmodighed ift. at blive accepteret i lokalområdet grundet hans daværende beskæftigelse som betjent.

"Der er også aktørerne og institutionerne, de to Gadepulser, der er Bunkeren og FRAK som også er tryghedsskabende. For så længe vi kan finde ud af at arbejde sammen, så er det også tryghedsskabende. Altså Firkantens Festival er også, for alle ser frem til det og ved det er der, og det giver en form for tryghed. Det giver en tryghed, hvis der bliver sagt at vi ikke vil finde os i at blive behandlet sådan her, og der så bliver sagt "og det kan jeg rigtig godt forstå, nu gør vi noget ved det, vi prøver" Og det er også tryghedsskabende" (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 73).

For at skabe tryghed blandt de to grupper, de normdannende og de normbrydende, mener vi, at det er nødvendigt, at de møder hinanden og får skabt en forståelse for hinanden. På nuværende tidspunkt associerer forskellige beboergrupper hinanden med stranger danger, da deres handlinger og opførsel i fællesrummene på Indre Nørrebro er udenfor deres egen forståelse af,

hvordan man agerer i disse rum. For at mindske stranger danger følelsen og produktionen figuren den fremmede som skabes ved dette, skal der ifølge Ahmed være en common sense af, hvordan man bruger disse rum (Ahmed 2000: 37). Mødet med hinanden giver noget til begge parter, da det bl.a. gør det nemmere at gå hen til hinanden på gaden på en mere afdæmpet måde. Ifølge Marc er man ikke så ophidset på forhånd, når man har set hinanden i en anden situation som fx til torsdagsfolkekøkkenet. Dette kan være med til at forhindre, at en konflikt opstår blandt de to grupper:

"[...] de her drenge ser nogle mennesker i deres bydel en gang om ugen [til torsdagsfolkekøkkenet], som gør at man begynder at hilse på hinanden på gaden. Det gør at drengene slapper mere af, og det er meget mere hyggeligt for os alle sammen, hvis man kan hilse på hinanden og man slapper mere af. De unge vil være knap så anspændte og beboerne vil få et andet syn på de her drenge også. Det vil også være nemmere for dem altså, hvis det er en der sælger mad hver torsdag lige at gå hen og sige "hej hvordan går det", og måske også hvis de laver et eller andet lort. Og samtidig ser de unge drenge som de individer de er, i stedet for bare at se dem som en flok utilpassede drenge" (Bilag 7, interview m. Marc: 49).

Et af potentialerne ved torsdagsfolkekøkkenet er den brobyggende social kapital, som Marc beskriver der opbygges, når fritidsjobberne fra torsdagsfolkekøkkenet møder beboere, og derved begynder at hilse på hinanden på gaden. Dette mindsker ligeledes produktionen af de unge drenge som figuren den fremmede.

4.2.4 AFRUNDING

Indre Nørrebro som sted har i flere årtier bl.a. være defineret ved en stærk politisk karakter og et dertilhørende aktivistisk miljø. Der er flere beboere som gerne tager initiativ til forskellige arrangementer og hjælper til med at løse konflikter mellem beboere i området. De beboere som vi har talt med, har en meget stærk stedsans af Indre Nørrebro som bygger på områdets historie. En del af beboerne giver en fortælling om Indre Nørrebro som en landsby. Betegnelsen landsbyen er et symbol på, at beboerne kender hinanden, hjælper hinanden og engagerer sig i arrangementer på Indre Nørrebro. Det er en vigtig del af deres stedsans. Fortællingen om Indre Nørrebro som sted er i opbrud. Med gentrificeringen er en række nye beboere flyttet ind i bydelen, og de har andre forestillinger om, hvad bydelen skal være, og hvad gadens rum skal

bruges til. Når vores informanter oplever dette opbrud, giver det dem en følelse af at skulle holde endnu mere fast i deres stedsans af området, hvilket kan medføre en statisk stedsans.

Bydelen har en del unge drenge med anden etnisk baggrund, som bruger gadens rum som dagligstue. Ifølge de landsbyboere vi har talt med, er det oftest tilflytterne der står oppe på deres altaner og råber ned efter de unge drenge. De genkender dem som nogle der potentielt kan lave ballade. Når bandekonflikterne er på sit højeste, samles kvarterets unge drenge på gaden, og det øger en følelse af utryghed blandt beboere på Indre Nørrebro. De forskellige forestillinger om, hvad Indre Nørrebro skal være, ramler sammen og skaber konflikter. Tilflytterne og de unge drenge møder ikke hinanden, og det gør at oplevelsen af hinanden, som værende fremmede og forstyrrende, reproduceres. Torsdagsfolkekøkkenet er blevet dannet som et mødested der skal modvirke denne reproduktion. I næste analysedel vil vi belyse, hvordan møderne finder sted i torsdagsfolkekøkkenet, samt hvad beboerne får ud af at møde hinanden.

4.3 TORSDAGSFOLKEKØKKENET – KAPELVEJ 44

Efter at have analyseret de forskellige interaktioner, møder og konflikter, der bl.a. sker på gaden på Indre Nørrebro, vil vi i anden analysedel gå i dybden med torsdagsfolkekøkkenet som mødested. Vi har under vores empiriindsamling fundet ud af, at torsdagsfolkekøkkenet har en væsentlig betydning for beboerne på Indre Nørrebro. Folkekøkkenet er for mange blevet til et sted, hvor man ugentligt møder sine naboer og spiser aftensmad sammen. Denne analysedel er opbygget således, at der er tre underoverskrifter som er:

- Et frirum i landsbyen
- Folkekøkkenet som samlingssted
- En madklub for inderkredsen

Vi vil i denne del analysere, hvilke møder, der finder sted til torsdagsfolkekøkkenet, samt hvilke netværk der skabes. Lisbeth og Jolle er både kommunalt ansatte og lokale ildsjæle, og vi vil ligeledes undersøge, hvilken betydning deres rolle har for torsdagsfolkekøkkenets ramme.

4.3.1 ET FRIRUM I LANDSBYEN

Vi har i første analysedel undersøgt de forskellige gadekær, der er på Indre Nørrebro. Kapelvej 44 er et eksempel på et gadekær, som har vist sig at være et vigtigt samlingssted for særligt

landsbybeboerne på Indre Nørrebro. Vi vil i dette afsnit analysere, hvad Kapelvej 44 er, og hvilken betydning stedet har for beboerne til torsdagsfolkekøkkenet.

“Når man kommer gående ned af Kapelvej mod Rantzausgade, kommer man til et stort gult murstenshus, overmalet med graffiti og en have foran bygningen der har set bedre dage. De to rødmalede indgangspartier er delvist gået i stykker. Det hele virker overgroet og en smule forladt. Man får det indtryk at bygningen engang har været majestætisk, men nu mere er i forfald. Når man passerer bygningen på vej op mod indgangen, der ligger i baggården, møder man diverse skraldespande og andre efterladte genstande. Der står gerne et par biler, der ikke ligner de ville overleve et syn hos mekanikeren. Når man kommer om i baggården, møder man en åben plads med nogle højbede med gule mursten, de fleste er dog smadrede eller på vej til at blive det. Der er et skur langs den ene ende af gården - også skuret er overmalet med graffiti. Midtfor er indgangen til Kapelvej 44, en ståltrappe, der mere ligner en bagindgang eller en brandvej. Dette er indgangen til torsdagsfolkekøkkenet” (Bilag 12b, feltnoter: 91).

Som førstegangsbesøgende undrer man sig over placeringen af torsdagsfolkekøkkenet i den slidte bygning på Kapelvej 44, men det er med vilje at køkkenet er placeret der:

“[...] Kapelvej har helt klart den fordel at 1) Folk elsker huset, ELSKER det. Jeg tror ikke der er nogen af mine gæster, som ikke elsker Kapelvej. Hvorfor ved jeg ikke, det ligner en skrotbunke. Men de kan godt lide den ånd der er derovre, og så er der noget ved rummet som bare er velfungerende, selvom det godt kunne optimeres. Der er bare et eller andet med følelsen af at gå om hjørnet, indtil det der lidt hemmelige rum bagved, og gå derind og være en eksklusiv del” (Bilag 10, interview med Lisbeth, 88).

Lisbeth beskriver her, hvordan bygningen som instans har en speciel plads i mange beboeres hjerter. Mette beskriver endvidere: *“Men jeg tror det for grundlæggerne ligger det dybt i dem at det [folkekøkkenet] hænger sammen med Kapelvej 44 og også de samarbejder der er mellem Kapelvej og Folkets Hus” (Bilag 5, interview m. Mette: 31).* Kapelvej 44 har nogle historiske relationer med bl.a. Folkets Hus, der giver det en speciel karakter. Det knytter sig til den aktivistiske kultur på Indre Nørrebro. Lisbeth uddyber: *“Kapelvej har jo også en lang historie med oprør mod systemet” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 89).* Huset har på den måde fungeret

som samlingssted for en kamp mod systemet og bl.a. den sanering der fandt sted på Nørrebro (jf. problemfelt). Oplevelsen af stedet trækker på tidligere begivenheder. Der ligger indlejret en kultur i huset for at samles og gøre “noget” sammen – om det er at kæmpe store eller små kampe. Nu handler “kampen” om at holde fast i nogle principper, såsom at der skal være plads til alle eller kampen mod gentrificering. Lisbeth røber også en anden grund til, at det er vigtigt, at folkekøkkenet forbliver på Kapelvej 44:

“Derudover har Kapelvej gang på gang på gang været truet af lukning og et af argumenterne er, at der ikke er brugere nok, hvilket er virkelig underligt. Der er virkelig mange brugere af Kapelvej, men kommunen og os lokale har ikke været gode nok til at vise, at vi bruger huset og tælle hvor mange kommer. Så det er også en måde at sige på "Vi er faktisk rigtig glade for det hus og de muligheder huset giver og vi bruger det faktisk”” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 67).

Massey beskriver, hvordan der kan opstå et udviklingspotentiale, når forskellige stedsanser artikuleres et bestemt sted (Massey 1994: 154). I og med at huset har været truet af lukning pga. manglende brug, er det vigtigt for Lisbeth at vise, hvordan huset kan bruges til eksempelvis folkekøkken. Derudover har huset en lang historie i området, og derfor er der mange af de lokale der holder af at komme på stedet. Der er fx en af gæsterne til torsdagsfolkekøkkenet, som kom på Kapelvej 44 og fik morgenmad, da han var lille, og derfor er det hyggeligt at komme og spise der nu som voksen (Bilag 12d, feltnoter: 98). Kapelvej 44 repræsenterer den stedsans, som landsbyboerne forbinder med Indre Nørrebro. Til torsdagsfolkekøkkenet på Kapelvej 44 mødes forskellige stedsanser og her medfører det en oplevelse af genkendelighed og at være sammen om noget. Den samhørighed kan bruges, når der skal trækkes på netværket i andre sammenhænge (Massey 1994: 154).

4.3.1.1 FOLKEKØKKENET PÅ KAPELVEJ 44

Torsdagsfolkekøkkenet er åbent hver torsdag fra kl. 18:30 til ca. 21:30. Lisbeths rolle i folkekøkkenet er både chef og vært. Hun siger hej til alle gæsterne og sørger for, at man føler sig velkommen. Jolle er kokken i folkekøkkenet. Der er tre-fire fritidsjobbere ansat. På nuværende tidspunkt er det fire unge drenge på ca. 14-15 år som bor i lokalområdet. Der er ikke nogen der arbejder frivilligt i folkekøkkenet. Det er Lisbeth der finder fritidsjobberne i samarbejde med de indsatsere der arbejder med unge som Gadepulsen og FRAK (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 83). Fritidsjobberne møder ind kl. 16:00 eller 17:00 alt afhængigt af, hvor meget der skal forberedes.

Jolle står i køkkenet med fritidsjobberne og forbereder maden, mens Lisbeth gør klar i lokalet med borde og stole, stearinlys og baren med drikkevarer (Bilag 12b, feltnoter: 92). Officielt åbner køkkenet ikke før kl. 18:30, men mange kommer før, bestiller noget at drikke og dækker op til dem selv ved et bord. Til torsdagsfolkekøkkenet er der altid store portioner, nye retter hver uge og kødet er halal. Der laves ca. 100 anretninger til hvert torsdagsfolkekøkken (Bilag 15: Ansøgning). Når madservingen begynder, er det fritidsjobberne, der bærer portionsanrettede tallerkner ud til gæsterne. Når gæsterne har spist, skal de selv stille service til opvask. De sidste gæster forlader torsdagskøkkenet omkring kl. 21:30 og omkring kl. 22:00 er Lisbeth, Jolle og fritidsjobberne færdige med at gøre rent (Bilag 12b, feltnoter: 94).

I forhold til torsdagsfolkekøkkenets udvikling er der nogle samarbejdspartnere, der er vigtige for Lisbeth. Det er bl.a. dem, der arbejder med unge som institutionerne: Bunkerens, Den Gule Flyver og Gadepulsen. Hun ser dog også kommercielle forretninger som vigtige samarbejdspartnere som fx Cafe Blågårds Apotek, da folkekøkkenets ”pensionistklub” samt de gamle aktivister kommer meget dér:

“De er også engagerede i lokalmiljøet [...] så er de også vigtige. Moskeen er også vigtig. Der er Yayhira nok den bedste tråd ind der. Folkets Hus er vigtig, fordi det er det sted der ligesom rummer den del af gadefolket, som har den mest alternative økonomi [...] så det er meget sociale indsatser. Og så selvfølgelig Områdefornyelsen, fordi jeg har fået penge af dem” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 83).

Her beskriver Lisbeth det relationelle netværk, der eksisterer på Nørrebro. Dette netværk går på tværs af forvaltninger. Folkekøkkenet er og har potentiale for at være et mødested for det relaterende netværk, hvor forskellige professionelle aktører kan mødes i en uformel ramme og pleje deres relationer, samtidig med de har en finger på pulsen i forhold til andre indsatser i området (Hulgård 2007: 77).

4.3.2 FOLKEKØKKENET SOM SAMLINGSSTED

I dette afsnit vil vi undersøge, hvad der sker til selve folkekøkkenet. Vi vil gå i dybden med, hvilke møder der sker til folkekøkkenet, samt hvilken betydning disse møder kan have for forskellige beboergrupper. Vi vil ligeledes undersøge, hvilke typer af netværk, der bliver dannet

til folkekøkkenet, samt hvad deltagere i disse netværk opnår gennem deltagelse. Derudover vil vi belyse, hvilken rolle Lisbeth har for rammerne omkring folkekøkkenet som et fælles samlingssted.

4.3.2.1 ET RUM FOR DIALOG

Beboere på Indre Nørrebro omtaler ikke blot lokalområdet, men også folkekøkkenet som et sted, hvor der er plads til alle og plads til at mødes samt at skabe relationer med sine naboer. Under vores interview med beboeren og folkekøkkenets gæst Lise, udtalte hun om folkekøkkenets gæster:

”Jeg synes, at når man kommer ind af døren så vil man se en meget meget blandet flok og det er noget af det der er karakteristisk [...] Der er både vores pensionister, det ældre segment som sidder og hygger sig sammen på kryds og tværs, og hvor man har fået skabt nye netværk eller fået udvidet sit netværk gennem folkekøkkenet. Så er der en generation af unge lokale kræfter som også måske er lidt aktivistiske, og dem som starter op som også kommer der. Så er der de semi-professionelle og de professionelle der bruger det til netværk [...] og så er der banderelaterede unge som måske også kunne finde på at komme der. Nogle gange har vi haft vores lokalbetjent til at komme der, og nogle gange har vi haft nogle af de unge som ikke nødvendigvis er banderelaterede, men som bare bor i området som også er derovre. Det er meget meget blandet” (Bilag 9, interview m. Lise: 63).

Det er dog ikke kun Indre Nørrebros beboere, der opfatter folkekøkkenet som et samlingssted. Nogle af de faste gæster til folkekøkkenet bor også i andre bydele i København. Et eksempel er Rachid, som er fast gæst i folkekøkkenet: *”Der er altid plads til alle, altid. Du kan selv se, hvis du bare tager et billede derinde [Kapelvej 44], så er det høj, tynd, lille og lav, ung og gammel. Det er alle mulige forskellige typer - hvid, sort, grøn, gul. Så et samlingssted for alle mennesker”* (Bilag 3, interview m. Rachid: 13). Selvom man ikke er fra lokalområdet, føles det stadig som et samlingssted for alle. Torsdagsfolkekøkkenet er på den måde, et sted hvor mange forskellige mennesker kan mødes. Det er derfor et godt eksempel på et micro-public på Indre Nørrebro, hvor mange mødes over et tredje fælles og får en forståelse for hinanden samt accepterer lokalområdets diversitet (Amin 2002: 972). Ifølge Amin lærer man gennem mødet med hinanden at være sammen i fællesskab – men også i forskellighed. Til torsdagsfolkekøkkenet får gæsterne ligeledes skabt en form for accept af hinandens forskelligheder. Ifølge Amin sker dette, da

micro-publics lægger op til kontakt og dialog med hinanden (ibid.). Vi fik samme opfattelse som gæsten Rachid, da vi efterhånden havde besøgt folkekøkkenet et par gange:

”Da en af drengene fra Vengaboyz gruppen kommer ind, siger han hej til os. Dette er en vi kun lige har hilst kort på før. Det må være et eksempel på, hvordan man kommer til at lære andre at kende til torsdagskøkkenet. Først ser man hinanden, så ser man hinanden lidt an, næste gang siger man hej og til sidst taler man sammen”
(Bilag 12d, feltnoter: 97).

Lisbeth mener ligeledes også, at der kommer mange forskellige gæster til folkekøkkenet. Hun nævner pensionistgruppen, som også var aktive ift. at gendanne folkekøkkenet, da det i en periode var lukket, antifascistisk aktion-aktivister (AFA), (lokale) musikere og mange flere gæster: *”Jeg kan jo godt sidde og sige så har vi Niels’ bord. De er arkitekter og bor i kvarteret. De tager deres børn med og er defineret ved at, de er sådan nogle mennesker der gerne vil deltage i bylivet”* (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 78). Professionelle aktører fra lokalområdet kommer også til torsdagsfolkekøkkenet. Det er fx gadeplansmedarbejdere, kontaktpersoner og kulturmedarbejdere. Lisbeth har en værtsrolle og kender de forskellige grupper, der er faste gæster til folkekøkkenet. At det er lokale, der kommer til folkekøkkenet bekræftes også af Ditlev, som er projektleder i den boligsociale helhedsplan Det Gode Nabolik: *”Men det er mit indtryk, at rigtig mange af dem der kommer [i Torsdagsfolkekøkkenet] er også nogen der er meget meget engageret i området og måske også arbejder i området”* (Bilag 8, interview m. Ditlev: 51). At der kommer mange professionelle og folk der generelt er kendte i området, bekræftes også en aften til folkekøkkenet, hvor gruppens medlem, der arbejder i Områdefornyelsen Nørrebro er til stede:

”Der er mange kendte ansigter blandt gæsterne. Jutta og Jeff er der selvfølgelig, og de deler bord med Erik Jørgensen fra Miljøpunkt og nogle af hans venner. De er omkring 8. Derudover er Jonas Jonson kommet, der er afdelingsleder i Murergårdens fritidsklub og ligesom Erik sidder i Områdefornyelsens styregruppe. Vengaboyz er også dukket talstærkt op som sædvanligt og tager et bord bag mig [...]” (Bilag 12e, feltnoter: 100).

Hver torsdag er der potentiale for at forskellige mennesker møder hinanden og derved skaber nye relationer. Nogle af gæsterne er blevet inviteret til torsdagsfolkekøkkenet via en sms fra Lisbeth,

nogle gennem snak på gaden og andre gennem venner, der bor i bydelen (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 78). Gæsten Rachid bor på Amager og kommer fast hver torsdag til folkekøkkenet, efter han blev præsenteret til folkekøkkenet for 3-4 år siden:

”Jeg kommer fast hver torsdag fordi, at maden er fantastisk og selskabet er simpelthen i top. Det er jo alle mulige forskellige typer der kommer her, fra alle mulige forskellige sociale lag, og det gør at man måske indleder samtaler med folk, man ikke nødvendigvis ville snakke med normalt, så det er et sted der bringer folk tættere på hinanden” (Bilag 3, interview m. Rachid: 12).

Her beskrives hvordan forskellige typer af individer mødes til folkekøkkenet. I tråd med vores teoretiske forståelse er dette ideelt ift. at danne et brobyggende netværk, da brugerne af folkekøkkenet er knyttet af svage relationer (Hulgård 2007: 59). Gæsternes relationer med hinanden bygger hovedsageligt på at komme til folkekøkkenet og i nogen grad engagerer sig i lokalområdet. Det er netop i de svage relationer, at der mulighed for at danne et netværk, der har et udviklings- og forandringspotentiale (ibid.). Deres svage relationer gør det muligt at danne et netværk der trækker tråde ud i lokalområdet, da de er åbne overfor mennesker med andre forudsætninger end dem selv. Gæsterne, der er en del af dette brobyggende netværk, opnår en brobyggende social kapital (ibid.). Denne opbyggede social kapital kan “smitte” af i lokalområdet, da gæsterne kan sprede viden gennem relationer udenfor folkekøkkenets brobyggende netværk. Ligeledes opbygges der social kapital for lokalområdet, da området i højere grad opleves som trygt, samtidig med at man ved, hvor man kan henvende sig, når der opstår utrygge situationer (Hulgård 2007: 76). Ved at være en del af netværket i folkekøkkenet, kan man selv blive en medierende person ift. ens eget bagland og kan dermed være med til at styrke kendskabet mellem borgere i bydelen – det brobyggende netværk spreder sig som ringe i vandet.

Når man spørger Lisbeth om der er plads til alle i folkekøkkenet, har hun samme opfattelse og mening som Rachid. Dog mener hun ikke, at der er plads til fx Pegida, som er en gruppe der er modstandere af islamiseringen af Vesten, da der er en form for konsensus om, at der ikke er plads til Pegida på Indre Nørrebro (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 71). Ligesom der på Indre Nørrebro hersker en kultur om, at der er plads til alle, hersker den kultur også til torsdagsfolkekøkkenet – så længe det ikke er en politisk gruppe som Pegida, som man generelt er imod på Indre Nørrebro.

For at skabe det bedst mulige rum til dialog og møder blandt lokalbefolkningen har Lisbeth og Jolle besluttet, at mindske antallet af børn til folkekøkkenet. Børn kan virke forstyrrende til folkekøkkenet og kan forstyrre det mangfoldige møde. Hver tirsdag er der et børnevenligt folkekøkken i Korsgadehallen på Indre Nørrebro. Der er en fælles holdning om, at tirsdagsfolkekøkkenet er et børnevenligt folkekøkken. Til torsdagsfolkekøkkenet er børn semi-velkomne (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 79). Torsdagsfolkekøkkenets starttidspunkt er rykket en time frem ift. tirsdagsfolkekøkkenet, for netop at undgå de mange børn, der ifølge Lisbeth lå og rodede rundt på gulvet: *”Nu synes jeg ikke der er den store skrigen og råben. Nu var I der ikke før det lukkede, for før det var vi helt ærligt, helt udknaldet. Der var børn alle vegne, de skreg og man kunne ikke gå forbi med tallerkenerne. Det er ikke den slags spising”* (ibid.). Når Lisbeth udtaler, at det ikke er den slags spising, antager vi, at det er for at kunne opretholde et rum, hvor der er ro og fred til at møde hinanden og vedligeholde netværk, som er nemmere når der ikke er børn der forstyrrer. Gæsterne til folkekøkkenet er ligeledes enige om, at torsdagsfolkekøkkenet er et rarere sted at mødes med sine venner og bekendte, når der ikke er for mange børn til stede (Bilag 6, interview m. Jeff: 36).

Formålet med folkekøkkenet er at skabe møder mellem folk i lokalområdet. En aften som mange af folkekøkkenets gæster særligt husker, er en aften, hvor mange forskellige typer mødtes og spiste sammen. Dette var en aften hvor lokalpolitiet var der, en gruppe fra banden Loyal to Familia, den gamle bande Blågårdsgadebande, AFA aktivister, pensionisterne og de mange andre stamgæster. Der er tale om et møde mellem mennesker, der normalt ikke interagerer med hinanden. Til folkekøkkenet møder disse personer hinanden og får derved skabt en ny forståelse for hinanden som gør en forskel, når man derefter møder hinanden på gaden (Bilag 7, interview m. Marc: 46). For Lisbeth var det en særlig succesfuld aften, fordi mange forskellige typer mennesker mødtes og spiste aftensmad sammen:

”Så synes jeg også selv det var en succes, at der engang kom en bandeenhed og ville kigge på vores gæster, så sagde jeg ”det kan I altså ikke, det er en spising I bliver nødt til at gå”. Så gik de. Hvorimod, jeg ved jo, at på caféer og restauranter ude i byen der går de jo bare ind og hiver folk ud, hvis det passer dem” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 79).

Lisbeth værner om det rum hun skaber til torsdagsfolkekøkkenet. Hun tager selv ansvar for at der ikke kommer forstyrrelser ind ad døren under middagen. Torsdagsfolkekøkkenet er et helligt frirum i den forstand, at når man træder ind på Kapelvej 44, er man der for at spise et måltid med sine naboer.

”Vengaboyz siger, at de mødes hver torsdag – uden at aftale det. ”Det er et samlingssted. Nu når man er blevet ældre er det et godt mødested, hvor man ikke bare drikker sig fuld”. De nævner, at de også er kommet til tirsdagsfolkekøkkenet et par gange, men at det ikke har fanget deres interesse” (Bilag 12d, feltnoter: 97).

Torsdagsfolkekøkkenet er derved et rum, hvor gæsterne møder hinanden på en anden måde, end hvad de normalt gør og indgår i netværk sammen. Her beskrives det, hvordan en gruppe tætte drengevenner bruger folkekøkkenet til at mødes en gang om ugen. Deres netværk er kendetegnet ved stærke bånd, idet de har meget tætte relationer og er en fasttømret gruppe, der har kendt hinanden gennem en årrække. På trods af deres internt afgrænsede netværk, formår de at indgå i det mere brede brobyggende netværk der eksisterer i og omkring folkekøkkenet (Hulgård 2007: 75f)

4.3.2.2 VÆRTSROLLEN

Vi er gennem vores empiri blevet opmærksomme på, at Lisbeth har en unik rolle for at få folkekøkkenet til at “hænge sammen”, og det er det vi i det følgende afsnit ønsker at belyse. Vi spørger Lisbeth ind til, hvordan hun agerer mellem at være kommunalt ansat i Kultur- og Fritidsforvaltningen, og beboer på Indre Nørrebro:

“[...] der været andre gange, hvor jeg har skrevet noget om noget med Palæstina i en begivenhed, hvor jeg har fået at vide af min chef, at det var lige politisk nok. [...] Jeg spiller jo med mit kvarter og brugere som jeg godt ved gerne vil have at nogle går i front og siger "nej det vil vi ikke have det her, det er for meget" så når jeg fx forrige søndag står og raser mod Pegida, så har jeg bestemt ikke nogen kommunal kasket på. Så er det Lisbeth der er beboer på Nørrebro” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 70).

Her beskriver Lisbeth netop, hvordan hun arbejder med flere roller, både som kulturmedarbejder og som beboer, og hvordan det nogle gange kan konflikte med hinanden. Dette er vigtig ift. at forstå Lisbeths rolle i lokalområdet. Hun arbejder aktivt med at have flere kasketter på og bruger

på den måde også, at hun er beboer i sit arbejde. Hun uddyber, at dét at hun bor i kvarteret, kombineret med nogle begivenheder, har givet hende anciennitet, der ellers ville have taget en menneskealder at opbygge (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 72). For hende handler det om at vise tillid til beboerne. Hun ved, at beboerne ikke viser hende tillid, før hun er blevet en tillidsfuld person i deres øjne. Lisbeth er en af dem, som er lykkedes med at flytte sig fra statussen som tilflytter til at være en engageret landsbyboer. Lisbeth peger på, at det har været ekstremt vigtigt for hende og hendes arbejde, at hun eksempelvis ikke er kørt hjem til Østerbro, men at hun derimod har været en del af kvarteret hele tiden – også uden for arbejdstiden (ibid.). Vi spørger ind til, hvordan Lisbeth selv definerer hendes rolle til folkekøkkenet.

“Min rolle er, den praktiske funktion, den er jo at jeg står og sælger tallerkener, den første man møder. Men det er jo en værtsrolle. Jeg har ligesom flere [roller], der er både foran og bagved kulissen. Jeg skal også være med til at hjælpe de der drenge til at arbejde. Jeg er jo ikke pædagog, jeg er arbejdsgiver så det kan jo godt gå sådan lidt højlydt for sig. Men det er en del af det. Det er både at finde drengene og få det til at spille. Selvom det måske ikke ligner vi gør noget, så gør vi det jo alligevel på en eller anden sær vis. Derudover snakker jeg meget med dem der arbejder med unge ude i kvarteret for at finde ud af, hvem er det vi har brug for, hvad er det for noget, hvis der er noget der går galt, snakke med dem. Så er der hele værtsrollen med gæsterne, det er også en rolle at få folk til at føle de er med i det. Altså ikke kun at de skal betjenes, men også at de er med i det her særlige fællesskab, det prøver jeg i hvert fald” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 79).

I ovenstående giver Lisbeth udtryk for, at hun har mange roller og opgaver ift. folkekøkkenet. Der er de helt praktiske til selve folkekøkkenet, men ud over disse har hun en lang række opgaver, der handler om at få de unge drenge til have en hensigtsmæssig arbejdsgang. Det gælder både udvælgelsen af drenge, som hun finder i samarbejde med forskellige indsatser på Indre Nørrebro, herunder Gadepulsen, Kvisten og FRAK. Det gælder også om at have drengene ansat, og hvad der dertil hører som chef. Her hvor det imidlertid bliver interessant er ift. hendes beskrivelse af, hvordan hun agerer vært for gæsterne. Her beskriver hun, at det handler om at få gæsterne til at føle, at de er med i folkekøkkenet, og at de derved har ejerskab over det. Hun gør aktivt og bevidst en indsats for at skabe et fællesskab og sørger for, at gæsterne skal føle, at de er en del af det. At hun får gæsterne til at føle sig som en del af folkekøkkenet kom tydeligst til udtryk, da folkekøkkenet lukkede i vinteren 2016, hvor en gruppe beboere indsamlede

underskrifter, skrev borgmesterbreve og arbejdede for, at der skulle skaffes nye midler til folkekøkkenet. Til spørgsmålet om, hvordan dette rum er blevet opbygget, svarer Marc:

“Det er i høj grad kva Lisbeth, fordi hun i hvert fald i det miljø er en samlende figur, det er hende man går til, hvis man har et eller andet, for man ved at hun snakker med de fleste. Madmor er hun jo. Det er noget der er blevet opbygget gennem tirsdagsfolkekøkkenet kan man sige, og hendes andre – altså hun er jo bare meget social kan man sige” (Bilag 7, Interview m. Marc: 47).

Marc peger på, at Lisbeth er den samlende figur til folkekøkkenet og også mere generelt på Indre Nørrebro. Gennem hendes opsøgende netværksarbejde har hun kontakt med mange forskellige beboergrupper og kan gennem disse relationer mediere mellem beboere. Også på et professionelt plan har hun et netværk, herunder Marc. Det er denne blæksprutterolle i kvarteret, som Marc peger på er vigtig ift. hendes rolle i folkekøkkenet. Gennem hendes kontakter kan hun skabe et trygt rum at mødes i og være en samlende kraft i kvarteret. Dette viste sig en dag, da to konfliktende grupperinger var til folkekøkken samme aften:

“[...] der havde været en lang konflikt med Loyal to Familia [...] Men den dag faktisk der var LTF derovre [i torsdagskøkkenet] [...] og det var tydeligt at mærke, at det er en ramme, rødderne har respekt for. Her sidder vi og slapper af og respekterer hinanden, men det var meget sjovt at se. Jeg stod på trappen og snakkede med [en person fra den anden gruppering], og da de andre kom, hilste de pænt, og de kunne sidde i samme lokale. Men det kan de så heller ikke andre steder, og det er fordi der er respekt for den ramme der er, at her opfører man sig ordentligt og ikke tager alt sit lort derind” (Bilag 7, interview m. Marc: 46).

Lisbeth er lykkedes med at skabe nogle rammer der gør, at gæster kan ligge gadens konflikter bag sig, når det er torsdag aften. Eksemplet ovenfor viser, i sin yderlighed rammerne for folkekøkkenet, når en politibetjent og to konfliktende grupperinger kan mødes til folkekøkkenet, hilse på hinanden og spise deres mad. Det skal her gøres klart, at dette ikke er noget der sker hver torsdag, men snarere skal ses som et udtryk for folkekøkkenet som et samlingssted. Det handler om at komme og møde hinanden uden fordomme. Her har Lisbeths værtsrolle været unik ift. at fordre disse møder og skabe en tryk ramme for møderne. Lise tilskriver sig Lisbeths betydning for folkekøkkenet: *“Lisbeth var sindssygt god til i starten, at hvis nogen kom ind og ikke lige kendte nogen og så satte dem ned og parrede med nogle andre, som hun vidste havde*

fælles interesser” (Bilag 9, interview m. Lise: 67). Vi påpeger over for Lise, at vi har observeret, hvordan gæsterne ofte kommer i mindre grupper og at det er i disse mindre grupper netværkene er. Til dette uddyber Lise, at de grupper, som vi henviser til, har vokset sig meget større, end da folkekøkkenet startede, og at mange af de mindre grupperinger og fællesskaber faktisk er opstået til folkekøkkenet. Hun tilskriver folkekøkkenet som drivkraft til etableringen af netværkene blandt beboerne (ibid.). Arrangørerne bag folkekøkkenet har formået at skabe en ramme, hvor gæsterne kan komme i mindre grupperinger, der i højere grad er præget af stærke bånd, men hvor grupperne eller enkelte gæster kan indgå i et større brobyggende netværk med hinanden, der trækker tråde og relationer ud i lokalområdet (Hulgård 2007: 75).

4.3.2.3 KENDSKAB GIVER VENSKAB

Udover at få serveret god mad er det vigtigt for folkekøkkenets gæst Jeff, at; *”Man skal kunne snakke med folk – både personalet og dem der bruger det. De skal være indforstået med, at det også handler om noget socialt”* (Bilag 6, interview m. Jeff: 36). Her kommer det igen til udtryk, at kulturen, der hersker på Indre Nørrebro, er noget man tager med sig ind i folkekøkkenet. Her er der tale om kulturen om at engagere sig i sit lokalområde, og på samme måde skal man engagere sig i de mennesker, man møder i folkekøkkenet. Udover at have funktionen et rum for dialog, er der også et andet vigtigt aspekt ved folkekøkkenet. Mette udtaler sig således om det vigtige i torsdagsfolkekøkkenet:

”[...] formålet med torsdagskøkkenet har to ting. Det ene er det der med at sikre, at der er et rum for dialog mellem grupper som måske ikke vil snakke sammen på gaden. Det kan godt være de ved hvem hinanden er, men man sætter ramme for at nu er man her sammen. Og så er der det der omkring, at give de unge udsatte drenge, fritidsjobberne, en mulighed for at vise at de kan noget andet. De to ting er ret essentielle” (Bilag 5, interview m. Mette: 28).

Mødet mellem fritidsjobberne og andre beboere på Indre Nørrebro er også vigtigt, når man taler om at få skabt en tryghedsfølelse i lokalområdet. Gennem mødet til folkekøkkenet er fritidsjobberne og andre beboere ikke nær så fremmede overfor hinanden længere, og derigennem får de skabt en forståelse for hinanden. Der er derfor ikke blot tale om et kropsligt møde, men et meningsfuldt møde, som får skabt en forståelse for det fremmede (Wilson 2016: 18). At fritidsjobberne opleves i andre roller, end de gør ude på gaden, bliver især tydeligt, når de uddeler gruppekram til gæster, inden de går hjem om torsdagen:

“Fritidsjobberen er en rigtig humørbombe og spreder glæde blandt hans kolleger samt gæsterne, ligesom Jolle og Lisbeth gør. Vi får et gruppekram, da vi skal til at sige farvel og ser allerede frem til næste torsdag. Flere af de andre gæster har også fået et gruppekram, inden de gik ud af døren i dag” (Bilag 12b, feltnoter: 94).

I denne setting bliver fritidsjobberen genkendt som en ung dreng, der er med til at sprede god stemning i torsdagsfolkekøkkenet. Fritidsjobberne skal bl.a. bære tallerknerne ud til folkekøkkenets gæster. Ifølge Lisbeth er det vigtigt, at fritidsjobberne møder gæsterne og derfor, har hun bestemt, at der er tallerkenserivering som medfører, at fritidsjobberne skal huske gæsternes navne:

”Tallerkenseriveringen har den der ting med at det ikke er buffet. Men det der med at lade drengene gå ud [...] det der er det vigtigste for mig er, at de har en seddel, hvor der står Jutta, og så skal de fandeme ud og finde Jutta, og når de så ser Jutta ude på gaden så kan det godt være, det er i hvert fald min erfaring, at de ikke råber luder efter hende eller stjæler hendes cykel [...] Ali og jeg havde et samarbejde i torsdagsfolkekøkkenet der hed ”kendskab giver venskab” og det var simpelthen det der var grundtanken i det. Det er at gæsterne skal se drengene i en anden funktion, drengene skal møde vores naboer på en anden måde end de plejer [...]” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 80).

De to grupper møder hinanden til folkekøkkenet, hvilket giver potentiale for at produktion af figuren den fremmede mindskes. Når de to grupper mødes på gaden er grupperne mere trygge, bl.a. fordi de føler, at man har nemmere ved at kommunikere ude på gaden. Fritidsjobberne er også glade for den relation, som de får skabt til gæsterne, når de serverer for dem. En af fritidsjobberne fortæller i interviewet om de nye relationer, han har fået til folkekøkkenet:

”Sådan nogle der, det store bord med de der Vengaboyz. Det er sådan der nogle unge drenge der kommer ... de er ikke danskere, men de er heller ikke perkere, de er lidt imellem. Så møder man dem også på Blågårds Plads, og så går man lige over og hilser” (Bilag 1, interview m. ung dreng 1: 6).

Fritidsjobberne tager altså deres nye relationer, som de har fået skabt til folkekøkkenet, med sig ud på gaden på Indre Nørrebro. For Lisbeth er det ligeledes vigtigt, at det er unge (utilpassede)

drenge fra lokalområdet som arbejder i folkekøkkenet, da det er de unge drenge som er mest normbrydende i området. I folkekøkkenet har de bl.a. en fritidsjobber som er anbragt på et hjem og som har pædagogisk opsyn hele døgnet. For Lisbeth handler det om at tro på andre mennesker og give dem et skub i den rigtige retning, og det mener hun, at hun gør ved at give utilpassede drenge et fritidsjob i folkekøkkenet (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 82). Dette er både fordi de unge drenge kommer ud af deres vante omgivelser, får nye bekendtskaber i lokalområdet og lærer at møde andre mennesker på måder, som de ikke er vant til. *”Så det er noget med at lære dem noget andet, og det er noget med at give dem den anden rolle også over for deres naboer. De er ikke bare sådan nogle ballademagere, men også noget andet”* (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 83).

Marc er enig med Lisbeth i, at det giver noget specielt til de unge drenge der arbejder i folkekøkkenet. Han mener, at de unge drenge bliver mere åbne og afslappede, og bedre til at tale med andre beboere, når de møder dem på gaden:

”Det er som om de bare er vant til at snakke med andre mennesker i kortere øjeblikke, hvor det er der mange af de unge mennesker der er socialt handicappede og det kan de sgu ikke finde ud af. Det kan de om noget også bruge senere hen” (Bilag 7, interview m. Marc: 48).

Dette har som tidligere skrevet også noget at gøre med, den rolle Lisbeth og Jolle har, da de tør gå ind i det socialpædagogiske aspekt af at have fritidsjobbere fra kvarteret ansat i torsdagsfolkekøkkenet.

4.3.2.4 MØDET SKABER TRYGHED

Under vores empiriindsamling kom det frem, at der er en respekt for rammen, hvilket vil sige folkekøkkenets koncept og Kapelvej 44. Det er blevet til et rum, som bl.a. skaber en tryghedsfølelse blandt nogle af gæsterne. Torsdagsfolkekøkkenet har desuden en netværksfunktion som skaber dialog blandt gæsterne:

”De andre køkkener har ikke den samme netværksfunktion, det har mere sådan noget kvarter-hus. Sådan lidt ligesom det gamle beboerhus [...] Det andet køkken har også en funktion, men ikke helt den samme som torsdagskøkkenet. Det har mere det formål, at det skal kunne tage, når det ulmer i kvarteret. Altså hvis der er

nogen, der bliver overfaldet oppe i parken, bum så får man mobiliseret, at der er nogen der går derop og sådan noget. Der har torsdagskøkkenet mere den funktion” (Bilag 5, interview m. Mette: 28).

Når man spørger folkekøkkenets gæster samt professionelle i området, er de alle enige om, at torsdagsfolkekøkkenet har skabt en ro i området. Det ugentlige møde skaber en tryghedsfølelse for beboere på Indre Nørrebro, når krisen rammer (Bilag 9, interview m. Lise: 64). Udover tryghedsfølelsen blandt gæsterne skaber det ugentlige møde også ro i lokalområdet. Ifølge Christina bliver denne ro skabt fordi:

”[...] at det der med at man mødes og spiser mad altid er godt. Det er en god måde at snakke på. Helt konkret tror jeg, at det i starten [...] var et sted, hvor man kunne komme og have lidt helle. Så det betyder måske noget for nogen at have et sted at gå hen og også et sted, hvor man var velkommen og hvor der kom alle mulige andre. Og det er det der med, at der er sådan en blanding - det er måske det rigtige lokalt-socialt. Der er måske nogle problemer, men vi kan godt mødes og spise sammen ved siden af hinanden” (Bilag 4, interview m. Christina: 18).

Torsdagsfolkekøkkenet er for mange blevet et sted, hvor man kan mødes samt vedligeholde sine relationer. Det at kunne mødes med hinanden på et neutralt sted gør, at man forstår hinanden mere og har nemmere ved at arbejde fælles om noget, som fx at mindske følelsen af utryghed på Indre Nørrebro. Torsdagsfolkekøkkenet er blevet et sted, hvor man kan mødes og snakke om konflikterne i lokalområdet i fællesskab – samt finde en fælles løsning (Bilag 4, interview m. Christina: 18). Det at have et sted, hvor man kan mødes har en stor betydning, mener både Christina og Mette:

”Jeg er helt sikker på, at det har haft en kæmpe betydning, at man har lavet det sted [torsdagsfolkekøkkenet] og mødtes der og fik snakket sammen [...] Det kender jeg også fra mit eget miljø, de der middage, det der med der er mad imellem folk og man mødes. Det har en stor betydning for sammenhængskraften og dialogen” (Bilag 5, interview m. Mette: 28).

Marc har især brugt torsdagsfolkekøkkenet til at holde sine forbindelser vedlige. For ham er torsdagsfolkekøkkenet en god ramme, for at møde de lokale beboere som engagerer sig i

lokalområdet. Ifølge Marc kan torsdagsfolkekøkkenet noget særligt som tirsdagsfolkekøkkenet ikke kan, men det er svært at sætte ord på og effektmåle (Bilag 7, interview m. Marc, 49).

”Jeg kom jo som lokalbetjent i uniform, hvis jeg var på arbejde, og kom og spiste aftensmad. For netop at vise, at jeg er et helt almindeligt menneske, der godt kan sidde og spise med andre, også selvom de tænker rigtig mange ubehagelige tanker om mig, men bare det at møde folk i øjenhøjde og sige velbekomme” (Bilag 7, interview m. Marc: 46).

Beboeren Lise er enig i, at det er til torsdagsfolkekøkkenet der bliver handlet, når der er uro i lokalområdet, når nogle har en ide til at forbedre lokalområdet eller lign. Da vi spurgte ind til, hvad det betød for lokalområdet, at torsdagsfolkekøkkenet lukkede ned for en periode, forklarede Lise:

”Jeg synes, at vi manglede et forum til at snakke om de problemer som der er i lokalområdet [...] hvis folk har følt sig utrygge eller der har været en episode, så har man kunnet snakke om det der, hvad er der af muligheder for at løse det og kunne man sende det her videre i systemet eller til gadeplansmedarbejdere [...] Det har været et godt forum til at kunne snakke om kvarteret i og det synes jeg i den grad at der har manglet. Og især da vi havde en kort periode, hvor bandekrigen blussede op igen, så var det virkelig hårdt ikke at have det forum, fordi man var vant til, at hvis man havde den utryghed, så kunne man gå hen til det her forum og få den afmonteret. Og det kunne man jo så ikke længere” (Bilag 9, interview m. Lise: 64).

Der er bred enighed om, at uvidenhed skaber utryghed i lokalområdet. Det kan være uvidenhed om gaderøverierne i Hans Tavsens Park, smadrede ruder i Korsgadehallen eller noget tredje. Til torsdagsfolkekøkkenet bliver gæsterne og de lokale beboere informeret og opdateret om, hvad der sker i lokalområdet. Gæsterne oplever at det øger tryghedsfølelsen. Gæsterne kan få afklaret nogle ting, da professionelle aktører også bruger torsdagsfolkekøkkenet. Lise er en af de beboere der har arbejdet frivilligt for at få torsdagsfolkekøkkenet op at stå igen efter den korte lukkeperiode i foråret 2016.

Gennem mødet med hinanden arbejdes der fx fælles om at skabe et bedre lokalområde. Folkekøkkenet rummer flere typer af netværk, først og fremmest det brobyggende netværk

brugerne af folkekøkkenet er en del af, som tidligere beskrevet (Hulgård 2007: 76). Derudover består det også af en række mindre afgrænsede netværk, her refereres til de grupper gæsterne kommer til folkekøkkenet i. Den sidste type af netværk vi ser til folkekøkkenet er et professionelt netværk, bestående af aktører der bruger folkekøkkenet til at pleje relationer ift. deres arbejde. Denne type af netværk kan kategoriseres som et relaterende netværk, hvor aktørerne indgår, fordi de opnår viden og ressourcer de ikke selv har tilgængelige (Hulgård 2007: 77). Dermed bliver folkekøkkenet også et forum, hvor der bliver diskuteret mulige løsninger i lokalområdet eksempelvis ift. tryghedsskabende indsatser. Marc er et eksempel på en professionel aktør som bruger folkekøkkenet til at spare med gæster og andre professionelle aktører ift., hvad der rører sig i lokalområdet. Det betyder, at det er nemt for beboere at gå til den rette person, som fx Marc, og spørge ind til situationer som har gjort dem utrygge i lokalområdet (Bilag 7, interview m. Marc: 40). En gruppe drenge i start 30'erne siger følgende om torsdagsfolkekøkkenet:

”Vi anerkender hinanden her i området og her til folkekøkkenet, og samtidig er det god mad man får her fra lokale, og det er lokale unge drenge der arbejder her. Det hele er meget lokalt. Naboerne møder de lokale rødder her til torsdagsfolkekøkkenet, som gør at man tør at sige noget til dem på gaden, hvis der er brug for det. Det skaber en tryghed”. Vi spørger ind til om de synes, at der er trygt på Indre Nørrebro og til det svarer de: ”Her er trygt. Vi kender alle. Det er overdrevet det folk siger og skriver, for så utrygt er her altså ikke. Men engang var det slemt, da der var mange gaderøverier. Især ved gårdene og Hans Tavsens Park”” (Bilag 12d, feltnoter: 98).

Folkekøkkenet bliver derfor brugt som et forum, hvor man kan få løst lokale konflikter eller optræk til det. Udover dette er folkekøkkenet også en:

”[...] ekstrem livsnerve ift. netværk i kvarteret, hvor rigtig mange mødes til torsdagsfolkekøkkenet, får udvidet deres netværk, får styrket deres netværk og ser nogle andre mennesker som de ellers ikke ville gøre og får skabt nogle andre relationer. Det er rigtig rigtig vigtigt, og det er på kryds og tværs af generationer, baggrund og alting, og det er ret unikt” (Bilag 9, interview m. Lise: 66).

Her beskriver Lise folkekøkkenet som værende essentielt ift. at opbygge et brobyggende netværk i lokalområdet. Uden torsdagsfolkekøkkenet mener hun ikke, at man får udvidet og styrket sit

netværk. Der bliver skabt relationer mellem forskellige mennesker på tværs af alder, kultur etc., og det er i disse relationer at folkekøkkenet kan være et tryghedsskabende tiltag, der opbygger en brobyggende social kapital i lokalområdet (Hulgård 2007: 76).

De forskellige møder og snakke blandt folkekøkkenets ansatte og gæster opstår typisk i køen til bestilling af mad og på trappen udenfor, når folk ryger eller trækker frisk luft. Det er svært at sætte konkrete ord på, hvordan mødet sker, men det er vores observation, at mange der kommer til torsdagsfolkekøkkenet kender hinanden i forvejen. Folk kommer i mindre grupper, og der er ofte en i gruppen der kender en fra en anden gruppe, som gør at mange taler sammen: *“Alle der kommer ind kender hinanden og hilser. Selvom man kommer med nogle mennesker, siger man stadig hej til de andre rundt ved bordene”* (Bilag 12b, feltnoter: 93). At alle taler med hinanden har også noget med rummet at gøre: *“Der kommer folk man kender til torsdagsfolkekøkkenet og man er mere samlet. I hallen sidder man spredt og der er mange børn der leger i hallen [...]”* (Bilag 12d, feltnoter: 98). At man sidder samlet betyder også, at det er lettere at komme med en kommentar til bordet ved siden af - også selvom det er nogle, man aldrig har talt med før. Det oplevede vi også selv, en af de første gange vi spiste til torsdagsfolkekøkkenet: *“De andre gæster kigger på vores mad og spørger om det smager godt, og siger, at de har fået besked på, at der nok vil gå omkring 40 min. før de får deres mad”* (Bilag 12b, feltnoter: 93).

Derudover skaber Lisbeth ved flere lejligheder en følelse af at være fælles om noget. Vi har flere gange oplevet, at hun får alles opmærksomhed for at sige noget fælles: *“Lisbeth beder pludselig om ro i salen og siger at en gæst burde få en klapsalve fra alle, da han har fået spist grøntsager i aften. Alle klapper og griner”* (Bilag 12b, feltnoter: 94). Her er der ikke tale om et egentligt direkte fysisk møde blandt alle menneskerne til torsdagsfolkekøkkenet, men der bliver skabt nogle fælles referencer som gør, at man som gæst oplever at dele noget med de andre der er til stede. Der hvor gæsterne oftest interagerer med hinanden er i køen til baren: *“Det er generelt i køen til baren, at der sker en masse snak. Folk i køen taler med hinanden, og folk der kommer ind af døren kender ofte nogen der står i køen, og så stopper de op og taler sammen”* (Bilag 12c, feltnoter: 96).

Til folkekøkkenet skal man selv rydde op og stille sit service hen i en holder, som fritidsjobberne henter, når de skal vaske op: *“Der er mange gæster der selv går ind i køkkenet med deres tallerken. Når de er derinde får de sig også en snak med fritidsjobberne, Jolle og Lisbeth. Døren er meget sjældent lukket ud til køkkenet”* (Bilag 12f, feltnoter: 101). Selvom man ikke selv taler

med alle, så ser man også forskellige mennesker tale med hinanden. Dét at en mand med anden etnisk baggrund, som nogle beboere oplever som utryk på gaden, står og joker med Lisbeth, Jolle og fritidsjobberne i køkkenet gør, at man oplever ham i en anden rolle, end hvis selvsamme mand står i en gruppe ude på gaden. Produktionen af figuren den fremmede bliver mindsket, idet gæsterne får produceret en ny viden om hinanden gennem ansigt-til-ansigt møder. Der er derfor tale om, et møde der gør en forskel, for dem der møder hinanden (Ahmed 2000: 21). Ud fra vores empiriindsamling ser vi, at dem som møder hinanden til torsdagsfolkekøkkenet er unge mænd fra lokalområdet, professionelle aktører, landsbyboerne som fx pensionistgruppen, lokale musikere og andre beboere fra lokalområdet med forskellige kulturelle baggrunde. En beboergruppe, som man sjældent møder til folkekøkkenet, er tilflytterne.

4.3.3 EN MADKLUB FOR INDERKREDSEN

Torsdagsfolkekøkkenet bliver af nogle kaldt ”Det hemmelige folkekøkken” og af andre for ”Netværksfolkekøkkenet”. Under vores empiriindsamling er det kommet frem, at torsdagsfolkekøkkenet for nogle kan føles som en lukket klub – som et sted, hvor kun inderkredsen på Indre Nørrebro er velkomne. Vi vil derfor i dette afsnit undersøge, om folkekøkkenet reelt set er et samlingssted for alle, eller om man kun er en del af de etablerede netværk, hvis man er en del af inderkredsen. Derudover undersøger vi også, hvordan et folkekøkken der fremstår hemmeligt, kan have potentialer ift. at understøtte netværk.

Under vores interview med Lisbeth spurgte vi ind til, hvad der adskiller torsdagsfolkekøkkenet fra tirsdagsfolkekøkkenet: “[...] så adskiller det sig jo også ved at det ikke bliver annonceret nogen steder. Jeg sender en sms ud til en lille smal skare, så må de sende videre” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 78). I citatet kommer Lisbeth ind på, hvordan torsdagsfolkekøkkenet ikke bliver annonceret ud i lokalområdet. Det vidner om den eksklusivitet Lisbeth, som arrangør, mener skal danne ramme for folkekøkkenet. Denne eksklusivitet uddyber Lisbeth i det følgende:

“For det første det er at det eksklusivt. Man ved godt man er med i puljen, hvis man kommer der. Det kan så godt være, at det har en ekskluderende virkning på nogen, men jeg tror det nu altså ikke [...] Jeg kan ikke vide det, men jeg tror ikke min facon er ekskluderende. Jeg tror, at mødet, når man kommer ind. Jeg tror det giver en følelse af, at det kan vi sgu godt det her, vi kan godt give den en skalle her i kvarteret, vi skal ikke være så bange for hinanden. Man tror på noget der er lidt utopisk. Men troen gør, at [...] man lige giver den en ekstra skalle, hvis vi er i

krisetider. Jeg tror det er sådan et præventivt tryghedsarbejde. Det kan også være akut, efterspil, eller hvad man skal sige, reparerende arbejde. Men det er også et præventivt tryghedstiltag” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 81).

Her bliver det uddybet, hvordan det er en af folkekøkkenets vigtige egenskaber, at det er eksklusivt, og at man som gæst godt ved, at man er en del af inderkredsen, når man bliver inviteret ind i dette selskab. Formålet med at skabe denne stemning og ramme for folkekøkkenet er umiddelbart ikke at ville ekskludere bestemte beboere, men at det skal give en lyst til at give noget tilbage til lokalområdet. Intentionen skal snarere forstås som at være et incitament for lokale borgere til at “give en ekstra skalle” specielt i såkaldte krisetider. Her henvises der til bandekonflikter, rudeknusninger og andre utryghedsskabende elementer. Lisbeth arbejder i nogen grad som social entreprenør, når hun driver dette folkekøkken, da hun bruger sine relationer til et præventivt tryghedsarbejde for lokalområdet (Hulgård 2007: 58). Det er vigtigt at fremhæve her, at dette til trods for hensigten, kan have en utilsigtet og uhensigtsmæssig virkning, netop at det bliver ekskluderende for en del af de lokale beboere. For det første er det svært at finde ud af, at folkekøkkenet eksisterer, og for det andet kan det også være en udfordring at føle sig velkommen, hvis ikke man i forvejen har et specifikt gøremål og måske ikke har forstået præmissen om at give tilbage til lokalområdet.

“I starten tænkte jeg, at det var med til at lave sådan en klubstemning, sådan en eksklusivitet. Det bliver sådan lidt klub agtigt. Når det skulle være hemmeligt i starten er det også fordi det er begrænset, hvor mange der er plads til. Til det andet folkekøkken bliver der lavet mad til 250-300 hver gang. Her der tænker jeg der er mere sådan 70-100 agtigt. Det er sådan en sorteringsmekanisme. Det er også det der med, hvornår man føler sig velkommen, når der ikke bliver sendt en invitation. Det er et dilemma” (Bilag 4, interview m. Christina: 18).

Christina uddyber hvordan, det udover at være med til at skabe en eksklusiv klubstemning, også har et praktisk formål. En af grundene til at det ikke bliver annonceret, er også at holde antallet af besøgende nede. Det kan være ekskluderende ikke at blive inviteret, eller at have mulighed for at læse om det, eksempelvis på Facebook. Marc svarer til samme spørgsmål om, hvilken betydning det har, at torsdagskøkkenet er hemmeligt, at det giver en intim stemning. Yderligere mener han, at det næsten er blevet for stor en succes efter genåbningen – altså at der kommer for mange mennesker, hvor stemningen er mere præget af kaos end intimitet. Dette kan have en

negativ konsekvens ift. den netværks- og tryghedsskabende dagsorden der er til folkekøkkenet (Bilag 7, interview m. Marc: 46). Da vi spørger ind til konsekvensen ved, at der kommer for mange, svarer Marc, at “[...] så trækker landsbybeboerne sig og så kommer der nogle andre” (Bilag 7, interview m. Marc: 47). Med dette mener han, at de beboere som kommer til folkekøkkenet for at pleje relationer der kan gavne frivilligt eller professionelt arbejde, vil stoppe med at komme til folkekøkkenet, og det vil dermed miste sin egenskab som netværkskøkken (ibid.).

“[...] altså det har sine fordele og det kan være problematisk. Det kan blive så hemmeligt, at der er et ressource netværk som ikke føler sig velkomne. Som fx lægen som jeg refererede til. Forleden fortalte hun, at hun var taget ned til torsdagskøkkenet for at finde ud af, hvad det var. Og hun følte sig ikke velkommen dernede, fordi hun ligesom var ny i forsamlingen. Der bliver det FOR lukket, for elitært, for "rigtigt"” (Bilag 5, interview m. Mette: 28).

Mette ser det, at folkekøkkenet fremstår som hemmeligt, er problematisk ift., at der er en del af de beboere som er tilflyttere som udgør et nyt og andet form for resourcenetværk, der ikke føler sig velkomne til folkekøkkenet. Det er hvad Mette refererer til ift. eksemplet med lægen. Lægen er engageret i lokalområdet, men føler sig stadig ekskluderet, fra det netværk der er til folkekøkkenet. Mette argumenterer for, at folkekøkkenet startede med at være hemmeligt, fordi det skulle være et konfliktløsende mødested for lokale beboere. Mette mener, at folkekøkkenet kan have et større potentiale ved ikke at være en *for* lukket klub (Bilag 5, interview m. Mette: 28). Marc ytrer, at han ikke ser det problematisk, at nogle personer ikke føler sig velkomne, da vi nævner dette eksempel for ham. Han mener, at sådan er det mange steder. Han udtaler yderligere, at for mange mennesker har man nok i sig selv og sit eget bord, hvor man egentlig bare kommer for at spise sin mad (Bilag 7, interview m. Marc: 47).

4.3.3.1 NETVÆRKSØKKENET

At folkekøkkenet fremstår som hemmeligt kan også være en kvalitet. Mette uddyber:

“[...] jeg snakkede med en fyr som jeg nogle gange bruger som mentor. Han refererede til, fordi jeg sagde ”det er sgu da også lige dyrt det køkken der og er det i virkeligheden bare en klub for [...] Ja en madklub for inderkredsen”. Så siger han “ja men nogle gange er det også vigtigt at påskønne den inderkreds, fordi de gør

faktisk nogle ting selvom det ikke lige er synligt". Det synes jeg faktisk også er klogt sagt. Så det kan godt være at det er mange penge, men hvis man bruger mange kræfter i lokalområdet er det også vigtigt, at man bliver påskønnet. Det der frivillighed kommer ikke af sig selv" (Bilag 5, interview m. Mette: 29).

I ovenstående udtalelse nuancerer Mette rationale for at bruge midler på et netværksskøkken. Det handler om, at påskønne de ildsjæle der arbejder frivilligt i kvarteret og give dem en følelse af at være værdsat, og at det arbejde de frivillige lægger i kvarteret er vigtigt. Det skal ikke forstås som, at det skal være folkekøkkenets eneste funktion, men kombineret med de netværksskabende egenskaber folkekøkkenet har, kan det føde ind i diskussionen af, hvorvidt folkekøkkenet kan fortsætte med at være hemmeligt. Det er en kompleks diskussion, for det er vigtigt at brugerne af folkekøkkenet føler sig værdsat, og at det giver noget positivt at folkekøkkenet har en eksklusiv klubfølelse, da det giver dem et incitament for at give tilbage til lokalområdet. Samtidig kan det også være problematisk, hvis klubben bliver *for* lukket og er ekskluderende overfor en række borgere der gerne vil bidrage til lokalområdet. Der kan dermed argumenteres for, at hvis folkekøkkenet bliver *for* lukket for nye gæster vil der blive opbygget en afgrænsende social kapital, hos den gruppe vi betegner som landsbyboerne (Hulgård 2007: 75). Dette kan have negative konsekvenser for lokalområdet, da gruppen, som vi betegner som tilflyttere, vil have sværere ved at skabe relationer til landsbyboerne.

Vi spurgte nogle af brugerne af folkekøkkenet og vi fik forskellige udmeldinger på påstanden om, at folkekøkkenet var hemmeligt. Beboeren Jeff mener ikke, at folkekøkkenet er hemmeligt: "*Hemmeligt? Nej, det synes jeg ikke*" (Bilag 6, interview m. Jeff: 37). Jeff er en af de gæster som har en sms korrespondance med Lisbeth inden torsdagsfolkekøkkenet. Vi tolker, at det er derfor, at hun ikke mener, at folkekøkkenet er hemmeligt, da det er langt fra hemmeligt for hende. Det er dog en smule problematisk, at hun ikke kan se, at man skal være en del af inderkredsen for at kende til folkekøkkenet. I forhold til at skabe nye netværk eller sociale relationer kan det være problematisk, hvis inderkredsen til torsdagsfolkekøkkenet ikke kan se, at der er risiko for en ekskluderende stemning. Den ekskluderende stemning har vi også oplevet på egen krop til torsdagsfolkekøkkenet en aften, hvor vi under middagen opdagede, at nogle som vi gerne ville tale med var gået udenfor. Vi besluttede derfor at holde en pause i middagen og gå fra vores tallerkner et kort øjeblik:

“På vejen ud er der en der råber “HEY PIGER”. Vi opfatter ikke, at det er os der tales til. To sekunder efter kommer der en ældre mand løbende efter os og siger “Hey der er altså selvafrydning her”. Vi føler os lidt overrumplede og uvelkomne. Det føles ubehageligt. Vi svarer kort, at det er vi udmærket klar over, men at vi blot skal udenfor i fem minutter og kommer tilbage. Det er første gang vi oplever den “holden-øje” med nye mennesker til folkekøkkenet og følelsen af, at de gamle nørrebroer sidder og holder øje med alle dem de ikke kender. Træder man et lille skridt ved siden af, skal man høre det med det samme. [...] Vi begynder at forstå, hvorfor nogen synes, at torsdagsfolkekøkkenet er en lukket klub” (Bilag 12i, feltnoter: 102).

Der er en tradition for, hvordan man opfører sig i torsdagsfolkekøkkenet. Når vi kommer ind i rummet, som nogle udefrakommende, er der potentiale for, at vi kan forandre stedsansen for stamgæsterne. Rummet repræsenterer landsbyboernes stedsans, og den værner de om til torsdagsfolkekøkkenet – måske særligt over for nye gæster som os. Der er stor forskel på oplevelsen af torsdagsfolkekøkkenet for landsbyboerne, som er en del af inderkredsen, og folk der kommer udefra. For yderkredsen kan det føles som et uvelkomment rum, mens at dét at folkekøkkenet er hemmeligt, blot skyldes praktiske årsager.

4.3.3.2 ET BEGRÆNSET ANTAL PLADSER

På spørgsmålet om hvad det betyder, at folkekøkkenet fremstår hemmeligt, svarer beboeren Lise:

“Det betyder ikke andet end, at der er begrænsede pladser. Der kan ikke være en million mennesker, og derfor tror jeg at det der med at det er hemmeligt, det er ikke fordi det er hemmeligt. Det er ikke fordi vi skal have hele København til at komme til folkekøkken, det er for de lokale kræfter, som vi er interesseret i at få ind, det er lokale beboere der er målgruppen og ikke hele København. Og det er ikke fordi vi skal være hippe og have alle mulige skøre mennesker fra Østerbro, Vesterbro og Indre by til at komme til vores folkekøkkenet, det er simpelthen ikke pointen. Så det er ikke andet end det at det er lokalt vi gerne vil række ud til og ikke hele København” (Bilag 9, interview m. Lise: 67).

Det handler udelukkende om, at der er begrænsede pladser. Derudover mener hun ikke, at folkekøkkenet skal være for hele København, det er vigtigt at holde fast i, at det skal være for lokale beboere. Der er forskel på, hvad beboere tænker om at folkekøkkenet er/ skal være

hemmeligt ift. de kommunalt ansatte, som vi har interviewet, der oplever det som dilemmafyldt. Det skal også pointeres, at disse brugere af folkekøkkenet må betragtes som værende en del af inderkredsen og landsbyen, og derfor kan det være svært at gennemskue, hvor hemmeligt folkekøkkenet er, hvis man bliver inviteret hver gang.

“En af drengene fortæller, at farven har ændret sig på Nørrebro: ”Her er blevet hvidere på Nørrebro, men vi skal stadig dog huske det kulturelle og menneskemødet og derfor er det vigtigt, at det er et ”hemmeligt” folkekøkken, da det primært skal være for folk fra lokalområdet. Alle skal komme hinanden ved, og man skal bidrage med noget”. Dog finder vi senere ud af, at de altid har deres venner fra Østerbro med og til det svarer de, at de nok ikke ville komme uden dem der bor på Nørrebro. Det er hemmeligt fordi så undgår man, at ”tilflytterne” kommer og fylder stedet op.” (Bilag 12d, feltnoter: 98).

Her fortæller nogle gæster til folkekøkkenet, hvordan det hemmelige prædikat skal sikre at der ikke kommer såkaldte tilflyttere folkekøkkenet. De tillægger funktionen af, at folkekøkkenet skal være hemmeligt en lidt anden betydning, end at det blot skal sikre, at der ikke kommer for mange. Disse gæster mener, at det skal være de “rigtige” nørrebroere, dem som engagerer sig i lokalområdet, som kommer til folkekøkkenet. Vi spørger Lisbeth ind til, om der er plads til tilflyttere til torsdagsfolkekøkkenet:

“Ja det er der da. Jeg kan godt finde på at spørge folk, hvor de har hørt om det fra. Men jeg afviser jo ikke nogen. Der er masser af plads til tilflytterne. Altså jeg har fået én klage nogensinde. Det var til et styregruppemøde, hvor der var én der havde været der og havde følt sig utilpas og det synes jeg er ret godt gået, når man tænker på, hvor mange mennesker der har været igennem, som alle sammen føler sig godt tilpas.” (Bilag 10, interview m. Lisbeth: 79)

Lisbeth fortæller os, at det er der. Det er vigtigt at finde ud af, hvor gæsterne har hørt om folkekøkkenet, hvis ikke hun umiddelbart ved, hvem det er. Det handler heller ikke om, hvorvidt man er tilflytter eller ej, det handler om, hvorvidt man giver tilbage til lokalområdet, hvis man kommer til folkekøkkenet.

Mette bryder sig ikke om det skal være et hemmeligt folkekøkken, men da vi spørger ind til om det kan være et netværkskøkken, uden at det er hemmeligt, svarer hun: “Så tror jeg man mister

funktionen at man kan løse lokale konflikter [...] det får ikke den funktion, at det løser lokale udfordringer hvis det bliver får åbent” (Bilag 5, interview m. Mette: 29). Om folkekøkkenet skal være åbent eller hemmeligt er en dilemmafyldt problemstilling, da det på den ene side er med til at styrke den eksklusive følelse, hvilket giver gæsterne lyst til at give tilbage til lokalområdet. Det sørger også for, at folkekøkkenet ikke bliver overfyldt, men på den anden side er det problematisk, at et offentligt støttet folkekøkken fremstår hemmeligt.

Arrangørerne af torsdagsfolkekøkkenet har bevidst søgt at skabe en eksklusiv følelse omkring det at komme til folkekøkkenet. Dette har de gjort for at skabe rammerne for et netværk, hvor man har lyst til at deltage og give tilbage til lokalområdet, eksempelvis ift. frivillighed i andre lokale indsatser eller arrangementer. Det har været vigtigt for arrangørerne, at få gæsterne til at føle sig vigtige, da de mener, at dette vil gøre dem mere tilbøjelige til at bruge deres energi, kræfter og tid i lokalområdet. Som sociale entreprenører har arrangørerne opbygget folkekøkkenet rundt om deres eget netværk og har ladet det netværk sprede sig som ringe i vandet – så længe det var afgrænset ved at have tilknytning til lokalområdet (Hulgård 2007: 58).

4.3.4 AFRUNDING

Vi har i denne analysedel undersøgt, Kapelvej 44's betydning for særligt landsbyboerne. Udover at brugerne og gæsterne kan lide torsdagsfolkekøkkenet, har rammen omkring det også en betydningsfuld rolle. Torsdagsfolkekøkkenet er et rum for dialog der er med til at skabe en tryghedsfølelse blandt mange af gæsterne og beboerne i lokalområdet. Torsdagsfolkekøkkenet og Kapelvej 44 fungerer derved som et micro-public, hvor lokalområdets diversitet kan møde hinanden og indgå i dialog med mennesker, som man normalt ser som fremmede. Når man er i dialog med andre mennesker, end man normalt er, og får ny viden om mennesker og hændelser, bliver der skabt en tryghedsfølelse og tillid til hinanden. Gæsterne får skabt en forståelse for hinandens forskelligheder til folkekøkkenet. Der er derfor tale om meningsfulde ansigt-til-ansigt møder og ikke blot kropslige møder. Folkekøkkenet er ligeledes et sted, hvor der bliver etableret brobyggende netværk som trækker tråde ud i lokalområdet. Dette spiller også en væsentlig rolle ift. at skabe ro i lokalområdet i krisetider. Derudover bliver der opbygget en relaterende social kapital, for de professionelle aktører, der aktivt bruger folkekøkkenet til at pleje relationer og holde en finger på pulsen, ift. andre aktørers projekter og indsatser. Lisbeths rolle har en stor betydning ift. dette, da hun udover at agere vært også får folkekøkkenet og netværksdannelsen til at hænge sammen.

Torsdagsfolkekøkkenet er et sted der kan skabe møder på tværs af mennesker, hvilket også lykkedes langt hen af vejen. Den beboergruppe som omtales som tilflytterne, er også den beboergruppe som er mindst repræsenteret til torsdagsfolkekøkkenet. En af grundene kan være, at torsdagsfolkekøkkenet opleves som en lukket klub for inderkredsen. Det at folkekøkkenet fremstår hemmeligt, medfører en eksklusiv stemning der er med til at give en følelse af sammenhold blandt gæsterne. De sociale relationer som gæsterne får skabt til hinanden til folkekøkkenet tager de med sig ud på gaden på Indre Nørrebro.

KAPITEL 5: KONKLUSION

Indenfor til torsdagsfolkekøkkenet inden gæsterne ankommer

Vi har i dette speciale undersøgt, hvordan torsdagsfolkekøkkenet som mødested danner relationelle netværk blandt beboere på Indre Nørrebro. Indre Nørrebro er et område, hvor kulturen om at handle og stå sammen i krisetider er vigtig. En bestemt beboergruppe går ofte sammen og finder i fællesskab løsninger på problemer i deres lokalområde. Torsdagsfolkekøkkenet er blevet et lokalt mødested. Gennem dialog mellem professionelle aktører og beboere fra området skabes der relationer der styrker oplevelsen af Indre Nørrebro, som et trygt sted med plads til alle. Det er både forskellige beboere der møder hinanden, og beboere og professionelle aktører som møder hinanden. Der er ofte gadeplansmedarbejdere og andre professionelle aktører der spiser til torsdagsfolkekøkkenet. Folkekøkkenet er en præventiv tryghedsindsats som har potentiale til at skabe en oplevelse af en bedre bydel. Mange gæster møder hinanden og får en forståelse for hinandens forskelligheder. Gennem mødet til folkekøkkenet sker der en anerkendelse af hinanden blandt beboergrupper og professionelle aktører. Dette er fx en anerkendelse af de unge drenge i lokalområdet som ellers ofte bliver refereret til som rødderne. Gæsterne møder hinanden i øjenhøjde, som skaber denne anerkendelse. At se andre mennesker i andre roller gør også, at man får en ny forståelse for hinanden.

Stedsansen er stærk for en række beboere på Indre Nørrebro og særligt for landsbyboerne. Landsbyboerne føler, at gentrificeringen og tilflytterne som er kommet heraf, gør at stedsansen er i opbrud. Folkekøkkenet fungerer derved som et frirum, hvor der ikke er disse forstyrrelser. Der er en respekt for torsdagsfolkekøkkenets ramme. Lisbeths rolle og engagement i lokalområdet har en betydning, for den respekt der er for rammen til folkekøkkenet. Frivillige beboere og ildsjæle er vigtige i indsatser som torsdagsfolkekøkkenet. Som en del af gadefolkene på Indre Nørrebro har Lisbeth kontakt med mange mennesker i bydelen. Det betyder, at mange kender og respekterer hende og lytter til, hvad hun siger. Dette medfører, at hun har succes med at få forskellige grupper og netværk til at mødes. Lisbeths rolle er bærende for torsdagsfolkekøkkenet eksistens, hvilket medfører at det er en skrøbelig konstruktion.

Følelsen af at være sammen om noget hver torsdag aften, tager gæsterne med sig ud i lokalområdet. De forskellige mennesker, der møder hinanden til folkekøkkenet, indgår i formelle og uformelle snakke, hvilket skaber en ny viden om hinanden. Det ugentlige møde til torsdagsfolkekøkkenet styrker de netværk der i forvejen findes på Indre Nørrebro, samtidig med at nye netværk dannes. Brugere af folkekøkkenet opbygger forskellige former for social kapital. Først og fremmest opbygger de en brobyggende social kapital, idet de indgår i et brobyggende

netværk der øger oplevelsen af tryghed og kendskab i lokalområdet. I nogle eksempler ser vi dog også, at brugerne opbygger en afgrænsende social kapital, når folkekøkkenet utilsigtet ekskluderer andre beboergrupper. Sidst ser vi, at en række professionelle aktører opbygger en relaterende social kapital i det professionelle netværk, der har sit udspring til torsdagsfolkekøkkenet. Brobyggende netværk har et særligt udviklingspotentiale ift. at skabe tryghed og ro i lokalområdet for de forskellige beboere. Folkekøkkenet er ligeledes et sted der fungerer som en ventil, hvor folk kan komme og lukke damp ud – et sted hvor man som gæst ved, at man altid kan finde en eller to der vil lytte til ens bekymringer og frustrationer.

Gæsterne til folkekøkkenet møder mange af de samme beboere hver torsdag. Mange af gæsterne er en del af landsbyboerne. De får dermed i mindre grad mødt tilflytterne til folkekøkkenet. Mødet der indeholder en gensidig dialog mellem gæsterne til folkekøkkenet, giver kendskab til hinanden, hvilket øger trygheden og sammenhængskraften i lokalområdet. Ud fra vores undersøgelse mindskes oplevelsen af figuren den fremmede ikke mellem beboergrupperne landsbyboerne og tilflytterne og ligeledes ikke mellem de unge drenge og tilflytterne. Torsdagsfolkekøkkenet har fået den egenskab, at det er et sted, hvor man uformelt kan komme i dialog med andre beboere eller professionelle aktører. Dette bliver særligt brugt i forbindelse med en oplevet utryghed i lokalområdet, og når der skal findes en løsning på uroligheder i området. Møderne i torsdagsfolkekøkkenet kan derved medføre et samarbejde på tværs af beboere og professionelle aktører i lokalområdet. Torsdagsfolkekøkkenet opleves af nogle som en lukket klub, og det kan ekskludere andre beboere. Dette er et dilemma, da nogle møder derved ikke bliver etableret til torsdagsfolkekøkkenet. Det er dog vigtigt, at værdsætte dem der engagerer sig i lokalområdet og deres hjælp, og dette gøres gennem den eksklusive følelse til torsdagsfolkekøkkenet. Torsdagsfolkekøkkenet er bygget op omkring de samme værdier, som landsbyboerne tilskriver Indre Nørrebro som sted. Torsdagsfolkekøkkenet er elsket af dets gæster, for her er der skabt et mødested, hvor de oplever at alle er lige, og hvor beboere føler sig værdsat. Det skaber en følelse af samhørighed. Initiativet er blevet en fast del af hverdagen for gæsterne på Indre Nørrebro hvilket betyder, at der altid er frivillige ressourcer at trække på i krisetider.

KAPITEL 6: DISKUTERENDE PERSPEKTIVERING

Et kig ud i køkkenet på Kapelvej 44

Vi er undervejs i dette speciale stødt på flere problemstillinger, som vi mener er relevante at tage op i en diskuterende perspektivering. Vi har ligeledes fået viden om en tryghedsskabende indsats, torsdagsfolkekøkkenet, som vi mener, at man kan arbejde videre med i strategisk planlægning. Vi vil derfor i dette kapitel diskutere disse relevante problemstillinger og pege på emner, som kan videreudvikles og inddrages i byplanlægning andre steder.

6.1 FREDELIG SAMEKSISTENS

I dette afsnit vil vi diskutere, hvordan områdebaserede indsatser i et udsat boligområde kan skabe fredelig sameksistens. I teksten "*Rethinking spatial planning for urban conviviality and social diversity: a study of nightlife in a Singapore public housing estate neighbourhood*" (2016) har Su-Jan Yeo, Kong Chong Ho og Chye Kiang Heng udarbejdet et studie af, hvordan man skaber liv, møder og interaktioner i offentlige rum i et boligområde. I deres studie kom det frem, at man kan planlægge offentlige fællesarealer og rum, så de giver anledning til positive møder mellem mennesker, hvilket øger sammenhængskraften og sameksistensen i et område (Yeo et al. 2016: 396). Singapore er eksemplet på en by, hvor antallet af indbyggere og byggerier er voksende, og de offentlige arealer derfor er blevet mindsket. Studiet viser at grundet den stigende tæthed og trængsel i byerne, er der mere brug for disse offentlige fællesrum end førhen (ibid.). Der er derfor brug for fællesarealer, hvor diversiteten i byen kan mødes og indgå i forskellige sociale relationer med hinanden. Man kan diskutere, hvorvidt et folkekøkken, der fremstår hemmeligt, kan føre til fredelig sameksistens blandt byens forskellige borgere. Indsatser der arbejder hen imod at bringe byens forskelligheder sammen er derfor nødvendige. I denne sammenhæng kan man diskutere og udforske, hvordan man vil gå til opgaven med at samle forskellige beboergrupper. I torsdagsfolkekøkkenet har det været en succes at starte med én beboergruppe. Når indsatsen har fungeret over tid, kan man derefter arbejde videre med at få integreret andre beboergrupper ind i indsatsen. Vi ser et potentiale i, at man starter med én type beboergruppe, som der er blevet gjort til torsdagsfolkekøkkenet. Når man har fået indsatsen til at virke for dem, kan man derefter arbejde videre med andre beboergrupper og få dem integreret i indsatsen.

I et videre perspektiv er det ligeledes interessant at undersøge, hvordan man kan bevare den eksklusive følelse der er til torsdagsfolkekøkkenet, samtidig med at man får udvidet netværket, således at flere mennesker kan lære hinanden at kende og drage nytte af hinanden i forskellige sammenhænge. Torsdagsfolkekøkkenets unikke funktion er netop, at det føles som en eksklusiv klub at være en del af. Det er derfor interessant at arbejde videre med metoder til at åbne et

netværkskøkken andre steder, herunder hvordan man inkluderer andre grupper af beboere i et lokalområde, uden at det mister eksklusiviteten og netværksfunktionen. Et eksempel på dette er, at få tilflytterne fra Indre Nørrebro til at blive en del af den eksklusive madklub – uden at torsdagsfolkekøkkenet mister sin funktion og bliver det samme som tirsdagsfolkekøkkenet. Dette er en dilemmafyldt problemstilling, idet at der på nuværende tidspunkt er blevet skabt fredelig sameksistens og positive møder mellem bestemte beboergrupper til torsdagsfolkekøkkenet. Det vil være et tab for de eksisterende netværk, hvis nærheden forsvinder til folkekøkkenet. Det kan diskuteres, om det er muligt at skabe et netværksfolkekøkken for alle beboergrupper fra start, eller om man som planlægger skal arbejde med en strategi, hvor flere kommer med over tid.

Det er interessant at arbejde videre med, hvordan de netværk der bliver skabt til indsatser, som fx torsdagsfolkekøkkenet, spreder sig i lokalområdet. Et interessant aspekt er, om det at en fritidsjobber og en beboer lærer hinanden at kende til torsdagsfolkekøkkenet, kan sprede ringe og medføre, at flere unge drenge og andre beboere hilser på hinanden på gaden – og måske endda får mindsket utryghedsfølelsen særligt i udsatte boligområder.

6.2 SAMARBEJDER MELLEMLER FORSKELLIGE AKTØRER

Det tidligere ministerium for By, Bolig og Landdistrikter udgav i 2014 rapporten ”Fællesskaber i forandring”. I rapporten lægges der vægt på, at byen skal skabes sammen med borgerne i den. Ud fra dette er der udviklet en strategi der lyder, at alle borgere med forskellige kulturelle og sociale baggrunde, aldre og etniciteter skal bidrage til byens udvikling: *”Vision for Byen 2025 er at skabe nærværende og aktive inddragelsesprocesser, hvor det er spændende og meningsfuldt at engagere sig i fælles beslutninger om byen og dens udvikling”* (Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter 2014: 11). Udover at borgere skal være med til at forme byer, og at alle skal have lige adgang til byen, er det en vision, at byen samtidig skal være et rum, hvor forskelligartede borgere kan udfolde sig: *”Byens mangfoldighed af borgere med forskellige baggrunde og livsfortællinger skal komme til udtryk i bykvarterer med stærke identiteter, særlige kvaliteter og forskelligartede aktiviteter”* (Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter 2014: 10). Det vil sige, at ministeriets vision er, at man i større byer skal kunne leve side om side med hinandens forskelligheder, da det vil styrke byens fællesskab(er). I Sikker By programmet fra 2010 lægger Københavns Kommune vægt på, at skabe mere tryghed i lokalområder som føles utrygge at bo og færdes i. Dette vil de gøre gennem områdebaserede indsatser (Københavns Kommune 2010:

10). Det medfører, at borgere skal være med og inddrages mere, når der laves områdebaserede indsatser.

Torsdagsfolkekøkkenet har nogle klare kvaliteter, som vi mener, kan bruges i andre lokalområder. Det at have et samlingssted i et lokalområde er vigtigt for at styrke sammenhængskraften. Vi mener derfor, at torsdagsfolkekøkkenet vil være et oplagt projekt for nogle af landets mange tidsbegrænsede indsatser, hvor man som byplanlægger kan være med til at starte et lokalt netværk og beredskab op. Torsdagsfolkekøkkenet er ikke iværksat som et projekt der med tiden skal drives af beboerne selv. Dette ser vi, at man kan eksperimentere med, hvis det er noget der skal igangsættes i andre lokalområder. Mange områdeindsatser er tidsbaserede, og der vil ikke være en professionel aktør til stede for altid. Et aspekt af torsdagsfolkekøkkenet som er interessant at arbejde videre med er derfor, hvor lang tid sådanne indsatser skal understøttes af eksempelvis kommunen, før beboere selv kan drive dem videre. Dette hænger også sammen med, at inddrage borgerne og udvikle dem til at være aktive aktører i indsatser. Vi ser et potentiale i at opbygge netværk, som beboere selv kan vedligeholde og udvikle efterfølgende. Som professionel aktør har man mulighed for at aktivere nogle borgere til at tage ansvar og værtskab for et eventuelt netværksfolkekøkken, for at forankre projektet lokalt, så det kan fortsætte efter en afsluttet indsats. Der er en vis form for skrøbelighed ved brug af ildsjæle, når indsatser bliver for personbårne som fx til torsdagsfolkekøkkenet. Man kan diskutere om det er bæredygtige indsatser, hvis indsatserne er afhængige af få bestemte personer. Dette er en strategi der virker på Indre Nørrebro og for beboerne, men det er ikke ensbetydende med, at det er en strategi der vil virke på præcis samme måde i andre områder. Vi mener dog, at det er en strategi som man kan hente viden og inspiration fra, da værtsrollen har haft stor betydning for gæsternes engagement og deltagelse i torsdagsfolkekøkkenet og i lokalområdet.

For at indsatser kan blive bæredygtige, finder vi det nødvendigt at der er et godt og tæt samarbejde mellem forskellige aktører. Der er behov for åbenhed og samarbejder på tværs af professionelle aktører, forvaltninger, organisationer, ildsjæle og beboere. Dette vil styrke sammenhængskraften og ligeledes medføre, at rammerne i indsatser ikke bliver for låste og eller for personbårne.

LITTERATURLISTE

LITTERATUR

Ahmed, Sara (2000): *'Strange Encounters – embodied others in post-coloniality'*, Routledge

Amin, Ash (2002): *Ethnicity and the multicultural city: living with diversity*, Environment and planning A 34.6: s. 959-980

Christensen, Bolette M. (1994): *At interviewe for at lære, København*. Institut for Statskundskab, Undervisningsserie 1994/2, Institut for Statskundskab

Christensen, Bolette M. (2000): *Fortællinger fra Indre Nørrebro - solidaritet og handlekraft i det lokale*, Jurist- og Økonomforbundets forlag, København, 1. udgave

Fernandez, Marilyn & Laura Nichols (2002): *Bridging and Bonding Capital: Pluralist Ethnic Relations in Silicon Valley*, International Journal of Sociology and Social Policy, Vol. 22 Iss: 9/10, side 104-122

Hansen, Frank & Simonsen, Kirsten (2007): *Geografiens videnskabsteori - en introducerende diskussion*, Roskilde Universitetsforlag, 1. udgave 2004, 3. oplag 2007

Harvey, David (1989): *The time and space of the Enlightenment project*, i bogen *The Condition of Postmodernity*, Kapitel 15, side 240-259, Blackwell, Cambridge MA & Oxford UK, først udgivet i 1990

Hulgård, Lars (2007): *Sociale entreprenører - En kritisk indføring*, 1. udgave, 1. oplag. Hans Reitzels Forlag

Juul, Søren (2012): *Fænomenologi*, i *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori – en indføring*, kapitel 3, side 65-106, Hans Reitzels forlag, 1. udgave, 1. Oplag

Koefoed, Lasse og Kirsten Simonsen (2010): *Mødet med den 'fremmede'*, i *"Den fremmede"*, byen og nationen – om livet som etnisk minoritet, kapitel 1, side 17-34, Roskilde Universitetsforlag, 1. udgave

Kristiansen, Søren & Krogstrup, Hanne Kathrine (2015): *Deltagende Observation*, 2. udgave, 1. oplag. Hans Reitzels Forlag.

Kvale, Steinar & Svend Brinkmann (2009): *InterView – Introduktion til et håndværk*, 2. udgave, 4. oplag, side 199-210 og 227-229, Hans Reitzels Forlag, København er oversat til dansk efter Interviews af Bjørn Nake

Larsen, Jonas & Meged, Jane Widtfeldt (2012): *At fotografere og filme byen – visuelle etnografier*, i *Byen i Bevægelse*, Roskilde Universitetsforlag, Frederiksberg. Kapitel 16, s. 302-317

Massey, Doreen (1994): *A Global Sense of Place*, i *Space, Place and Gender*, 3. udgave, side 146-156, University of Minnesota Press, Minneapolis

Schmidt, Garbi (2015): *Nørrebros indvandringshistorie 1885-2010*. 1. udgave, 1. oplag. Museum Tusulanum

Wilson, Helen F. (2016): *On geography and encounter: Bodies, borders, and difference*, review udgave i *Progress in Human Geography*, s. 1-36, Sage

Yeo, Su-Jan, Kong Chong Ho & Chye Kiang Heng (2016): *Rethinking spatial planning for urban conviviality and social diversity: a study of nightlife in a Singapore public housing estate neighbourhood*, *Town Plan Review*, Volume 87, Issue 4, DOI: 10.3828/tpr.2016.26, side 379-399

UNDERSØGELSER FRA STATSLIGE INSTITUTIONER OG KOMMUNER

Center for Sikker By (2012): *Tryghedsplan for Indre Nørrebro*, Københavns Kommune, Økonomiforvaltningen

Det Gode Naboskab (2013): *Boligsocial helhedsplan Indre Nørrebro 2013-2016*, udgivet i samarbejde mellem fsb og DAB (Dansk almennyttigt boligselskab)

Kirkegaard, Anne Kathrine & Hansen, Henning (2007): *10-punktsplan for Indre Nørrebro - en evaluering*, undersøgelse lavet af CASA:

http://www.kk.dk/sites/default/files/edoc_old_format/Socialudvalget/30-05-

2007%2016.00.00/Dagsorden/10-08-2007%2010.52.31/10%20pkt%20plan%20Nørrebro%20-%202.PDF

Kjeldsen, Lasse & Avlund, Nikolaj (2016): *Trygheden i danske byområder 3 - en analyse af trygheden og nabolagsproblemerne i 31 udsatte boligområder sammenlignet med andre byområder i Danmark*, Center for Boligsocial Udvikling

Københavns Kommune (2010): *Sikker By Program 2014-2017*

Landsbyggefonden (2011): *Vejledning om udarbejdelse af ansøgning i henhold til lov om almene boliger m.v. § 91a og fondens regulativ om tilskud til boligsocial indsats (boligsociale aktiviteter og huslejestøtte) i udsatte almene boligområder*, udgivet 22. marts 2011 af Landsbyggefonden

Landsbyggefonden (2015): *Vejledning om udarbejdelse af ansøgning i henhold til lov om almene boliger m.v. § 91a og fondens regulativ om tilskud til boligsocial indsats (boligsociale aktiviteter og huslejestøtte) i udsatte almene boligområder*, udgivet 5. juni 2015 af Landsbyggefonden

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter (2014): *Fællesskaber i forandring - tænketanken for byen 2025*

Områdefornyelsen Nørrebro (2014): *Kvarterplan 2014-2019*, udgivet i samarbejde med Københavns Kommune og Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter.

Vind, Simon Mertner (2014): *Arkitektur og knipler - En historisk analyse af feltet for boligsocialt arbejde på Indre Nørrebro*, specialeafhandling, Roskilde Universitet 2014, Institut for Samfund og Globalisering

INTERNETTET

b.dk, besøgt d. 18.01.17

<http://www.b.dk/nationalt/indsatsen-mod-noerrebros-bander-skaerpes>

cfbu.dk, besøgt d. 05.01.2017: <http://www.cfbu.dk/om-cfbu/ordbog/#Udsatte%20boligomr%E5der>

Kulturn.dk, besøgt d. 02.12.2016: <http://kulturn.kk.dk/indhold/om-os>

Kulturn.dk, besøgt d. 04.12.2016: <http://kulturn.kk.dk/kapelvej-44>

Politken.dk, besøgt d. 20.10.2016: <http://politiken.dk/indland/ECE1618359/teenager-anholdt-for-umotiveret-overfald-paa-fire-jyder-paa-noerrebro/>

BILAGSLISTE

Bilag 1: Interview m. ung dreng 1

Bilag 2: Interview m. ung dreng 2

Bilag 3: Interview m. Rachid

Bilag 4: Interview m. Christina

Bilag 5: Interview m. Mette

Bilag 6: Interview m. Jeff

Bilag 7: Interview m. Marc

Bilag 8: Interview m. Ditlev

Bilag 9: Interview m. Lise

Bilag 10: Interview m. Lisbeth

Bilag 11: Feltnoter 07.09.16

Bilag 12: Feltnoter: Torsdagsfolkekøkkenet

Bilag 12a: Torsdag d. 22.09.16

Bilag 12b: Torsdag d. 06.10.16

Bilag 12c: Torsdag d. 13.10.16

Bilag 12d: Torsdag d. 27.10.16

Bilag 12e: Torsdag d. 03.11.16

Bilag 12f: Torsdag d. 10.11.16

Bilag 12g: Torsdag d. 17.11.16

Bilag 12h: Torsdag d. 24.11.16

Bilag 12i: Torsdag d. 15.12.16

Bilag 13: Feltnoter: Tirsdagsfolkekøkken

Bilag 14: Interviewguides

Bilag 14a: Interviewguide, ung dreng 1 og 2

Bilag 14b: Interviewguide, Christina og Mette

Bilag 14c: Interviewguide, Jeff

Bilag 14d: Interviewguide, Marc

Bilag 14e: Interviewguide, Ditlev

Bilag 14f: Interviewguide, Lise

Bilag 14g: Interviewguide, Lisbeth

Bilag 15: Ansøgning

Bilag 16: Observationstemaer

Bilag 17: Foto fra sidste folkekøkken

Bilag 18: Referat